

ЗАДАНИЕ

ЗА ОБХВАТ И СЪДЪРЖАНИЕ

на Доклад Екологична оценка (ЕО)

на проект

Морски пространствен план на Р. България

за периода 2021-2035 година (МППРБ)

София, юни 2020 година

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ.....	1
2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ПРИ ИЗГОТВЯНЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА (ЕО) и ЗАДАНИЕТО ЗА ОБХВАТ И СЪДЪРЖАНИЕ НА ЕО	2
3. МОРСКИ ПРОСТРАНСТВЕН ПЛАН НА Р.БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2021-2035 Г.	4
4. МЕТОДИКА НА ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА.....	19
5. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДОКЛАДА ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА.....	83
6. ПРИЛОЖЕНИЯ.....	87

СЪКРАЩЕНИЯ

Съкращение	Наименование
ДЕО	Доклад за екологична оценка
ДОСВ	Доклад за оценка степента на въздействие
ЕО	Екологична оценка
ОС	Оценка за съвместимост
МППРБ	Морски пространствен план на Република България
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗВ	Закон за водите
ЗМПВВПРБ	Закон за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанища на Република България
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗТ	Защитена територия
ЗЗ	Защитена зона
ЗУЧК	Закон за устройството на Черноморското крайбрежие
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
Наредба за ЕО	Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми
Наредба за ООСМВ	Наредба за опазване на околната среда в морските води
ЕС	Европейски съюз
РЗИ	Районна здравна инспекция
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
РДВ	Рамкова директива за водите
НЦТР	Национален център за териториално развитие
ДСМОС	Добро състояние на морската околна среда
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
РОУКВ	Район за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух

ЗАДАНИЕ
за обхват и съдържание на ДЕО
на МППРБ
за периода 2021-2035 година

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Информация за Възложителя на Екологичната оценка

Министерство на регионалното развитие и благоустройството

Министър Петя Аврамова

press@mrrb.government.bg

1.2. Лице за връзка

Мария Георгиева

гр.София, бул."Цар Борис III" № 215, ет.9

ГДСППРР

тел: +359 2 940 5654

е-mail: mgeorgieva@mrrb.government.bg

1.3. Информация за изпълнителя на МППРБ

Национален център за териториално развитие – МППРБ

гр.София, ул."Алабин" № 16-20

проф.арх. Веселинка Троева

Изпълнителен директор

1.4. Лице за контакти за ЕО

Росица Николаева – ръководител на екологичната оценка (ЕО)

GSM: 0888 142 747

е-mail: rositza.nikolaeva@gmail.com

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ПРИ ИЗГОТВЯНЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА (ЕО) И ЗАДАНИЕТО ЗА ОБХВАТ И СЪДЪРЖАНИЕ НА ЕО

2.1. Предмет на договора за ЕО на МППРБ

Съгласно Договор № РД-02-29.198/25.07.2019 г., сключен между МРРБ и Национален център за териториално развитие, в предмет на договора се включват и дейностите по:

- Изготвяне на Екологична оценка на “Морски пространствен план на Р.България за периода 2021-2035 г.” (МППРБ).
- Изготвяне на Оценка за съвместимост (ОС) на МППРБ (окончателното решение на МОСВ относно ОС ще се получи след представяне на Задание за обхват и съдържание на ЕО в МОСВ).

2.2. Цел на Заданието за обхват и съдържание на ЕО

Проектът на “Морски пространствен план на Р.България за периода 2021-2035 г.” и степента на конкретност при разработването му определено предполага наличие на условия за въздействие върху околната среда както на сушата (крайбрежната територия), така и на морското пространство. Това отговаря и на заложените изисквания в Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 г. относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда.

Морският пространствен план на Р.България за периода 2021-2035 г. попада в обхвата на чл.85, ал.1 от ЗООС в областите “Управление на водните ресурси и промишленост”, “Транспорт”, “Рибарство”, “Туризм” и очертава рамка за бъдещо развитие на инвестиционни предложения по Приложения № 1 и 2 на Закона и е във връзка с чл.2, ал.1, т.1 на Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми.

При тези обстоятелства МППРБ подлежи на задължителна екологична оценка.

Приложение I: Писмо № ЕО-6/10.04.2020 г. на МОСВ

Органът за одобряване на МППРБ е Министерски съвет. На основание чл.4, т.1 от Наредбата за Екологична оценка компетентният орган за ЕО на планове и програми одобрявани от централните органи на изпълнителната власт е министърът на околната среда и водите. Същият е компетентен и за провеждане на процедурата по оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони (при решение на МОСВ за изготвяне на ОС).

Основната цел при изготвяне на Заданието за обхват и съдържание на ЕО е при определена рамка на степента на подробност на МППРБ да се определи обхвата и степента на подробност на информацията включена в Доклада за

екологична оценка на МППРБ (Директива 2001/42/ЕО) – Директива за стратегическа екологична оценка (СЕО чл.5, ал.4).

Заданието за обхват и съдържание на ЕО има за цел:

- да представи в достатъчна степен обхвата (район на въздействие) и насоките за развитие в МППРБ, с което да се определи обхвата, вида и периода за поява на възможните въздействия;
- да се определи в обхвата на МППРБ състоянието към 2020 г. по компоненти и фактори на околната среда и да се идентифицират екологичните проблеми по всеки един от тях и в цялост, които да се разгледат в ЕО;
- да се изведат определящите показатели за качеството на околната среда, които ще са ръководещи в процеса на разработване на ЕО;
- да се определят методите за оценка на всяко едно от въздействията – както положителните, така и отрицателните въздействия;
- да се определи метод за оценка на предложените в МППРБ алтернативи като в ЕО се разгледа и “нулевата алтернатива” и се подкрепи алтернативата, която има приемливи екологични въздействия и е реално осъществима;
- да се разграничат по време мерките, които ще се разглеждат в ЕО по време на планиране и прилагане на МППРБ.

В резултат на посочените цел и подход при изготвяне на заданието и при определен обхват на ЕО да се представи съдържанието на Доклада за екологична оценка.

2.3. Консултации при изготвяне на Заданието за обхват и съдържание на ЕО

Съгласно чл.19а, т.1, 2 и 3 на Наредбата за ЕО екипът от експерти за изготвяне на ДЕО, който изготвя и Заданието за обхват и съдържание на ЕО, провежда консултации с компетентния орган по чл.4 на Наредбата, съответните специализирани компетентни органи по чл.13, ал.1 и други специализирани ведомства и заинтересованата общественост.

Приложение II: Списък на засегнатите и заинтересованите страни за провеждане на консултации по Заданието за обхват и съдържание и ДЕО

За провеждане на консултациите за ЕО, в т.ч. и за Заданието за обхват и съдържание на ЕО, се разработва Схема с посочване на начините и формата на провеждане на различните консултации. Поради паралелната работа по изготвяне на МППРБ и ДЕО и необходимостта от съгласуваност в работата на екипите за разработване на МППРБ и изготвяне на Заданието за обхват и

съдържание и ДЕО, се представя и схема за съвместяване на процеса на планиране и основните процедурни етапи на ЕО.

Приложение III: Схема за провеждане на консултации по ЕО, в т.ч. определяне на обхвата и съдържанието на ЕО на МППРБ с обществеността, заинтересованите органи и специализираните ведомства и информация за организацията на съвместяване на процеса на планиране и основните процедурни етапи на ЕО за взаимодействие на екипите по разработване на МППРБ и доклада за ЕО

Заданието за обхвата и съдържанието на ЕО се представя за консултации и становища на: Възложителя, МОСВ, МЗ и на други заинтересовани страни по списъка на институциите за консултации.

3. МОРСКИ ПРОСТРАНСТВЕН ПЛАН НА Р.БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2021-2035 Г.

Морският пространствен план на Република България 2021 – 2035 г. (МППРБ) се разработва въз основа на Договор № РД-02.29.198/25.07.2019 г. между Министерството на регионалното развитие и благоустройството и Националния център за териториално развитие ЕАД. Мотивите за възлагането му са повишеният натиск върху морските пространства, влошаването на състоянието на морската околна среда и загубата на биоразнообразие, налагащи прилагането на интегрирана морска политика и задължението за прилагане на рамковите директиви на ЕС – за водите (2000/60/ЕО), за морска стратегия (2008/56/ЕО) и за морско пространствено планиране (2014/89/ЕС). Държавите-членки на ЕС трябва да представят в ЕК одобрени морски пространствени планове до 31 март 2021 г.

Директива 2014/89/ЕС определя „морското пространствено планиране като процес, чрез който органите в държавите-членки анализират и организират човешките дейности в морските райони за постигане на екологични, икономически и социални цели“. Съгласно Интегрираната морска политика на ЕС то е „трансверсален политически инструмент, позволяващ на публичните органи и заинтересованите страни да прилагат координиран, интегриран и трансграничен подход“. Прилагането на екосистемен подход ще допринесе „за насърчаване на устойчивото развитие и растеж на морските и крайбрежните икономики и за устойчивото използване на морските и крайбрежни ресурси“.

Териториалният обхват на плана е определен в ЗМПВВППРБ и включва морските пространства съгласно чл.5 ал.1 и крайбрежните морски води съгласно §1, т.54 от ДР на Закона за водите. В Директивата и в програмните документи и методически указания се посочва, че морските пространствени планове трябва да обхващат само акваторията, тъй като не се занимават с устройството на територията. Изискванията да се интегрира морското пространствено планиране с интегрираното управление на крайбрежните зони,

да се изследват взаимодействията между морето и сушата, налагат да се проследят дейностите на брега, които въздействат върху прилежащите морски пространства. Именно поради това, при определяне обхвата на плана, екипът стъпва на Закона за устройство на Черноморското крайбрежие (ЗУЧК) и включва крайбрежната територия от зона А (100 m) и зона Б (2 km) “за териториално устройствена защита”.

Приложение IV: Морски пространствен план на Република България (2021-2035 г.).

Зониране на крайбрежната зона съгласно ЗУЧК и акваторията съгласно ЗМПВППРБ

Тази своеобразна „сухоземна“ граница на разработката се променя при специфични изисквания и обхват на изходните данни. За проследяване на демографската динамика са използвани данни за населението на 14-те Черноморски общини, за градовете Варна и Бургас, за важни курортни населени места и големи черноморски курорти. Анализът на биоразнообразието и състоянието на защитените територии и защитените зони, освен обявените в морето, обхваща и някои елементи на Националната екологична мрежа (НЕМ) на брега, които имат акваториална част. Културното наследство се разглежда въз основа на информацията за обектите под вода, но и с най-важните световни и национални обекти на брега, между които и Старинен Несебър, уникален паметник на Световното културно наследство. Очакваните въздействия от климатичните промени, хазарта и риска от зачестилите природни бедствия са проследени в обхвата на рисковите зони, чиито граници са определени в действащи национални стратегически документи. Рискът от наводнения е разгледан в зоните, определени в ПУРН 2016-2021 г. и в подготвените им актуализации.

Пристанищната дейност и морският транспорт, като важни сектори от морската икономика, са анализирани заедно с пристанищата и с връзките им с националната инфраструктура и с важните центрове и коридори на TEN-T мрежата. Сектор Рибарство също има обекти на брега – рибарски пристанища и стоянки, обекти на преработвателната промишленост. Туризмът, освен бурното развитие на морските курорти, има ясно определени съпътстващи дейности в морските пространства, за които в България има по-малко опит – плуване, гмуркане, гребане, сърфинг, кайт-сърфинг, водни ски, разходки с яхти, лодки и скутери, подводен риболов и др. Черноморските курорти се разглеждат и във връзка с натиска, който тяхното презастрояване поражда в морските пространства и по морския бряг.

МППРБ не предвижда ново строителство или промяна в начините на трайно ползване на крайбрежната територия, която е обект на Общите устройствени планове на черноморските общини. Той дава основни стратегически насоки за подобряване на взаимодействията между акваторията и прилежащата територия и за координиране на дейностите в морските сектори. От него не произтича реализация на инвестиционни инициативи, които се планират и

процедират в условията на законовата рамка за устройство на територията (ЗУТ, ЗУЧК и ЗМПВВППРБ). МППРБ се съобразява с приоритетите на общностни, регионални, национални и локални документи, свързани с устойчивото развитие на морските пространства.

Главна цел на Морския пространствен план на Р. България, е създаването на условия за устойчив растеж на морската икономика, за постигане на стабилно развитие на българския черноморски регион, чрез ефективно използване на природните ресурси, съобразено с изискванията за интегрирано опазване на морската среда. МППРБ трябва да съвмести безконфликтно съществуващи и бъдещи дейности по използване на морските пространства, отчитайки мерките за постигане на добро състояние на морската околна среда на Програмата от мерки към Морската стратегия на Р. България.

Специфичните цели на Морския пространствен план са съобразени с изискванията на Директива 2014/89/ЕС и на ЗМПВВППРБ и определят задачите, които трябва да бъдат изпълнени: i) анализ на състоянието на морските пространства на база налична информация; ii) анализ на ресурсите в морските пространства (биологични, минерални, материални); iii) анализ на дейности и ползвания в морските пространства, конфликтни точки и зони и потенциал за безконфликтно интегриране; iv) разработване на прогнозни сценарии и избор на предпочитан вариант при съчетание на икономически, социални и екологични цели; v) определяне на визия и стратегически цели за развитие към избраните хоризонти – краткосрочен до 2024 г. и дългосрочен до 2035 г.; и vi) разработване на процедури за прилагане, управление, изпълнение, наблюдение и контрол.

При изготвянето на МППРБ са приложени задължителните подходи за морско планиране (екосистемен, интегриран и трансграничен) и подходящи методи и инструменти за събиране и обработка на информацията, за системен и документален анализ, за прогнозиране и стратегическо планиране, за групово експертно вземане на решения и за обществени консултации. Основен инструмент при разработването на МППРБ е ГИС.

Законодателната рамка на МППРБ се определя от законодателни, програмни и стратегически документи – международни (конвенции, протоколи, харти), Европейски (регламенти, директиви, решения, програми, стратегии и инициативи); регионални конвенции и протоколи за Черноморския регион; национални (закони, наредби, указания, концепции, стратегии, планове и програми от мерки); примери от добрите практики на други държави. Опазването на океаните и моретата, заложено още в края на 1950-те години, се свързва с глобалната ЦУР14 на Програмата на ООН Дневен ред 2030, която предвижда намаляване на морското замърсяване до 2025 г., възстановяване на морските екосистеми до 2020 г., преустановяване на разрушителните риболовни практики и преосмисляне на субсидирането на рибарството. В същия срок се предлага да се съхранят минимум 10% от крайбрежните и морски зони, да се стимулират научните изследвания и трансфера на морски технологии, повишаването на научните знания, развитието на изследователския капацитет и на информационната основа. До 2030 г. се

очаква повишаване на икономическите ползи за най-слабо развитите държави „чрез устойчиво управление на рибарството, аквакултурите и туризма“.

След основополагащите документи е Конвенцията на ООН по морско право (1972 г.), в която зоната на морското и океанско дъно и техните недра, отвъд националната юрисдикция, и техните ресурси, са обявени за общо наследство на човечеството. Тя задава дефинициите, фиксира границите на морските пространства и принципите за определянето им и установява ангажиментите на всички участници в използването на тези пространства.

Европейският съюз регламентира развитието и прилагането на интегрираната морска политика в държавите-членки с акцент върху рибарството и корабоплаването. За МППРБ най-важен документ е Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. за установяване на рамка за морско пространствено планиране, която определя методическия подход за разработване и прилагане на морските пространствени планове. Транспонирана е в българското законодателство чрез ЗМБВППРБ, в който се обосновават правната, институционалната и методологична рамка на пилотния за страната документ.

Конвенцията за опазване на Черно море от замърсяване (Букурещ, 1992 г.), разглежда замърсяването от дейности на сушата, в морето и континенталния шелф, от кораби, дъмпинг или трансграничен пренос на опасни вещества и подпомага сътрудничеството за установяване на научни критерии за определяне на правила, стандарти, препоръчителни практики и процедури за предотвратяване, намаляване и контрол на замърсяването. През 2009 г. в София се приема Стратегически план за действие за опазване и възстановяване на Черно море, който изисква отчитане на дейността в крайбрежните зони и въздействието им върху състоянието на морската среда. През 2018 г. в Бургас се приема Визия за иновативен и интелигентен син растеж. Тези международни, общностни, регионални, национални законодателни и стратегически документи са в основата на прогнозните предвиждания.

Времевият обхват на МППРБ е регламентиран в Техническата спецификация. Той се разработва за периода 2021–2035 г. или за срок от 15 години, актуализацията му се извършва след 10 години или през 2030 г., когато изтичат сроковете и на други важни национални планове и секторни стратегии. Краткосрочните прогнози са до 2024 г.

Тематичният обхват на МППРБ съгласно действащия у нас нормативен документ, покрива всички тематични области от Директива 2014/89/ЕС - транспортни системи за движение, зони и полигони за военни учения; проучвания за разработване и използване/добив на ресурси; рибарство и аквакултури; туризъм, рекреационни и спортни дейности в морето; научни изследвания; защитени зони и защитени територии от НЕМ; културно наследство и подводна археология; подводни линейни обекти на техническата инфраструктура; инсталации и съоръжения, свързани с корабоплаването и с разработването и използването на минералните и енергийните ресурси; пристанища и пристанищна дейност с прилежащите им площи; дейности в

морската икономика, с техния разширяващ се обхват през последните десетилетия и необходимите пространства и ресурси.

Източниците на информация обхващат широк набор от официални институции, мрежи и бази данни и публикации, свързани с тематиката, целите и задачите на плана. Използвани са данни на свободен достъп от Европейската платформа за МПП (MSP Platform), EMODnet, ЕЕА и др. При изготвянето на МППРБ е използвана информация от научни разработки на участниците в екипа, собствена база данни на НЦТР, резултати от Социално-икономическия анализ на районите, който е в процес на актуализация.

Състоянието на националните морски пространства е анализирано по компоненти на средата и в съответствие с развиващите се дейности, наличните ресурси и последиците от различни ползвания. Всичко това се изследва съобразно специфичните характеристики на Черно море. То е елипсоиден полузатворен басейн, разположен в Северното полукълбо, между Европа и Азия. Единствената връзка със световния океан е през Средиземно море чрез Босфора. На север чрез протока Керч-Черно море се свързва с Азовско море. Северозападният шелф е единственото акумулативно тяло, където се вливат трите най-големи европейски реки – Дунав, Днепър и Днестър. Големият сладководен речен вток на повърхността и притокът на солени средиземноморски води в дълбоководната част на морето през Босфора, създават уникална двуслойна термохалинна водна стратификация. На дълбочина по-голяма от 150–200 m е установена постоянна сероводородна зона, в която кислородът е изчерпан. Черно море е най-големият безкислороден басейн в света. Богатите на кислород повърхностни води, от които зависи живота в морето са около 13% от обема на водната маса. Тази особеност влияе върху екологичното състояние на морската среда и разнообразието на организмите, които зависят от нея. Поради затворения характер и положителния сладководен баланс, водното ниво на Черно море е с 30 до 50 cm по-високо от това на Мраморно море, което създава две течения. Повърхностното течение пренася от Черно в Мраморно море води със соленост 17–18‰, а придънното течение увлича в Черно море вода от Мраморно море със соленост 38‰. Особеност на крайбрежието е, че е изградено в северната си част от седиментни скали, а в южната - от магмени. В крайбрежните териториални води липсват големи острови, което е типично за Черно море. Отвореността на Черноморския регион на север и североизток и липсата на орографска преграда е предпоставка за нахлуване на студени въздушни маси през зимата и екстремни отрицателни температури по крайбрежието. През топлото полугодие бризовата циркулация ограничава високите температури на въздуха. Характерна е неголямата височина на ветровите вълни, със средногодишни стойности в северозападната част около 2 m. По българското крайбрежие вълните са с височина средно 31 cm, поради плитката шелфова част. Типични са малките колебания на морската вода при приливите и отливите. Най-големите приливи (до 17 cm) се наблюдават в Одеския залив, а максималният прилив в Бургас е 11,2 cm.

Черно море е характерно с ограничаването си биоразнообразие. Фауната му е около три пъти по-бедна от тази на Средиземно море, поради сероводорода в

дълбоководната зона, ниската соленост на водите и ограничената връзка със Световния океан. Пространствата в прилежащото крайбрежие обаче са известни с богато биоразнообразие. По българското крайбрежие и над прилежаща акватория преминава един от европейските пътища на мигриращите птици – Via Pontica. Тук са обявени десетки защитени територии по Закона за защитените територии и защитени зони по Закона за биологичното разнообразие. Общата защитена площ на българското морско пространство е 247 724 ha, над 80% от извънселищните територии по бреговата линия също са под защита.

От шестте държави, разположени около басейна на Черно море само две са членки на ЕС. Бреговете са с различна степен на урбанизация и усвояване на териториите. Към 31.12.2018 г. населението на Черноморските общини у нас е 726 745 души, което представлява 10.4% от населението на България. В сравнение с края на 2011 г. населението на морските общини се увеличава с 0.04%, докато в страната намалява с 4.5%. На брега на Черно море са разположени два от големите градове в страната, с население към края на 2019 г., съответно Варна с 336 216 д. и Бургас с 201 779 д.

Около 70% от общото количество замърсители, постъпващи в морето са от черноморските страни. Част от тях и останалите 30% (от другите 11 страни във водосбора) се вливат в Черно море чрез р. Дунав. Това е едно от най-засегнатите морета от прекомерно съдържание на хранителни вещества и органична пренатовареност поради използването на торове в земеделието, непречистени отпадни води от животновъдни обекти и населени места и замърсяване от индустриални центрове. Най-силно засегната от еутрофикация е северозападната част на Черно море, където се вливат Дунав, Днепър и Днестър. Пренасяните големи количества фосфати и нитрати са причина за масирано развитие на фитопланктона и измиране на дънни организми. Допълнително натоварват морската среда инвазията на чуждестранни видове, дънното тралиране и преуловът. Установява се значително намаляване на рибните запаси. Състоянието на морската околна среда е проследено въз основа на данните от мониторинга по определените дескриптори и предоставените доклади от БДЧР, РЗИ, ИО и ИБЕИ на БАН. Изводите от анализа дават възможност да се изгради обобщената картина за съществуващото състояние с всички най-важни силни и слаби страни, предизвикателства и заплахи.

Сред силните страни на морските пространства, представени последователно за различните компоненти на средата и дейностите в Черно море са разнообразният и живописен морски бряг, полегатото пясъчно дъно и достатъчно големите заливи, в които се осъществяват разнообразни дейности и имат достъп различни по големина съвременни плавателни съдове. Съществуват добри познания за характеристиките на морската среда и тяхната сезонна и междугодишна динамика, поддържа се добър международен обмен на данни. В крайбрежната зона има многообразие от термоминерални води с различни физични и химични характеристики, минерализация и лечебни свойства, с неусвоен потенциал. Благоприятният климат с подходящи температури на въздуха през всички сезони, късата и прохладна пролет,

продължителната топла есен и меката зима, температурите на морската вода, предразполагат към по-дълго използване на крайбрежието за морски туризъм. Въздействията на морския бриз в летния сезон подобряват климатичния комфорт.

Прилагат се приетите стратегически документи в областта на биоразнообразието, горите, селското стопанство, изменението на климата и други, свързани с морето и прилежащото крайбрежие, сектори. Законодателството на ЕС в областта на биоразнообразието и управление на водите и интегрираната морска политика и морско пространствено планиране са транспонирани в националното законодателство. Изпълнява се мониторинг и се прилагат мерки от Програмата от мерки към Морската стратегия на Р. България съгласно чл.13 от РДМС и мерки по чл.11 от РДВ. България съхранява уникални за страната и Европа представители на растителния и животински свят и запазени хабитати в акваторията на Черно море и крайбрежната зона. Изградена е екологична мрежа от защитени територии и защитени зони със съхранено биоразнообразие. В населените места по Черноморското крайбрежие демографската картина е относително стабилна. Увеличава се населението на градовете Варна, Бургас и Несебър, висок е относителният дял на градското население с висше образование (26.8%), при 19.6% средно за страната. Съществуват добра образователна система и традиции за обучение на морски кадри, с потенциал за развитие.

Сравнително благоприятното географско местоположение на страната осигурява възможности за превози на товари при сравнително ниски разходи и висока ефективност. Извършва се непрекъснато наблюдение на кораби над 12 метра и мониторинг на риболовни кораби, извършващи улов на квотиран вид риба (калкан). Установено е добро сътрудничество с други администрации по отношение на техническите характеристики на риболовните кораби с ИА „Морска администрация“ (ИАМА) и борбата с незаконния, недеклариран и нерегулиран риболов (Гранична полиция, БАБХ), Европейската агенция за контрол в рибарството (EFCA), Frontex, European Maritime Safety Agency (EMSA). Поддържа се база данни за анализ и оценка на биологичните и социално-икономическите показатели в сектор „Рибарство и аквакултури“, с важна роля в управлението на живите водни ресурси.

Съществуват разнообразни и пространствено наситени туристически ресурси (природно и културно наследство, климат, атрактивно крайбрежие, минерални води, биоразнообразие, защитени територии и видове, условия и продукти за много видове туризъм в 4 сезона), а също и стабилен контекст – икономически растеж, финансова система и валута, данъчна и осигурителна политика, членство в ЕС, принадлежност към най-големия туристически пазар – европейския, съгласуваност на българската туристическа политика с международната, действащ стратегически планов документ. Към силните страни се добавя и привлекателността на дестинация „България“ поради достъпност, близост до генериращи пазари, конкурентни цени, сигурност, национална идентичност и изявен морски туризъм.

За развитието на морските транспортните услуги и инфраструктура от значение са разположението на страната в Черноморския регион, добрата обвързаност с транспортната инфраструктура на брега и с различните видове транспорт – въздушен, пътен и ж.п., и потенциал за интермодалност и синергия. Геоложкото пространство на земните недра на континенталния шелф е добре проучено, той е перспективен източник на нетрадиционни природни ресурси - сероводород и газохидрати. Климатичните условия и географските дадености са благоприятни за добив на морска сол. Широк спектър от морски дейности определя важната функция на Черно море като източник на икономически растеж и заетост (2% от БВП и 3% от заетостта в страната като пряк ефект) с потенциал за развитие на всички основни морски дейности и важен фактор за поддържане на жизнени крайбрежни райони.

България притежава уникално и многообразно недвижимо културно наследство, което обхваща периоди от праисторията до XX век, за разкриването на което допринася и Черно море с находките под вода. Местоположението на голяма част от тези обекти е непосредствено на бреговата ивица на България. Установен е траен интерес към културното наследство на България от наши и чуждестранни туристи и изследователи.

Сред слабите страни в характеристиките на компонентите на морската среда и проблемите в свързаните с морето сектори, са посочени завишеното антропогенно натоварване и свръхурбанизацията в критични зони от крайбрежието с повишен риск от свлачища, които застрашават изградената инфраструктура и качеството на морската околна среда в прилежащата акватория. Интензивната абразия в обширни области с клифов бряг, се усложнява от свлачищните процеси. Липсват достатъчно знания за акваториалната част и за най-активната, интензивно експлоатирана и най-богата на биоразнообразие зона в нея. Липсват данни за извеждане на многогодишни тенденции на изменение на хидроложките характеристики, необходими за отчитане на промените в климата. Не са достатъчни времевата честота и пространственото покритие на мониторинга на някои основни характеристики, не достига капацитет за моделиране и прогнозиране на хидродинамичните процеси в морската среда, в т.ч. с оглед на климатичните промени. Не са изучени достатъчно процесите на взаимодействие между вълните и теченията и морското дъно в крайбрежните зони на страната, както и влиянието на хидротехническите съоръжения върху бреговата динамика. Много от източниците на минерална вода не са оценени и утвърдени, а други, въпреки че са изпитани, каптирани и водата изпробвана, не са каталогизирани. Ограничен е броят на дните с валежи, което ограничава подхранването на водните източници и създава условия за воден стрес. Сред недостатъците в климатичните характеристики са резките промени в баричното налягане и предпоставки за драстични промени в нивото на морското равнище, наличието на дни с бурен вятър и щормова вълна, с разрушително въздействие върху брега, ограничаваща корабоплаването в района.

Засилването на засушаванията променя статуса на влажните зони и води до намаляване на рибните запаси. Рибните ресурси не се използват устойчиво, включително и на най-ценния вид с висока пазарна цена – калкана, поради

ниска селективност на риболовните уреди, неподходящи методи за риболов с негативно въздействие върху морската среда, незаконен, недеklarиран и нерегулиран риболов.

В урбанизационните процеси, които се отразяват върху морската околна среда, съществува дисбаланс, преди всичко в териториалното разпределение на градското население – в градовете Варна и Бургас е съсредоточено над 84% от населението на Черноморските общини. Това претоварва средата със застрояване, трафик, отпадъци и унищожава част от природната среда. Дисбалансът спрямо хинтерланда се засилва през летните месеци, когато антропогенното присъствие многократно нараства. Остава отрицателен естественият прираст на населението, дори в големите градове Варна и Бургас.

В развиващите се дейности в акваторията и в прилежащата крайбрежна зона има редица слаби страни и проблеми, които настоящата криза ще засили. Значителна част от тях са резултат от липсата на стимулиращи мерки, включително финансови, за отделни сектори, за закупуване на нови кораби, за поставянето им под български флаг, за научно-изследователската и развойна дейност. Районът на плаване на българския риболовен флот е ограничен, той оперира само в Черно море с 1 857 риболовни съда, 95% от които са по-малки от 12 m. По-голямата част от тях имат разрешение за плаване в рамките на зоната до 2 морски мили от брега. Недостатъчно е оборудването им, производствените инсталации са остарели, недостатъчно се използват научните достижения и новите технологии. Липсва диверсификация на морските аквакултури, отглежда се само черна мида. Съществуващият контрол върху дейността е недостатъчен, не се прилагат мерки за отстраняване на инсталациите от морето след преустановяване на дейността на мидени плантации и даляни.

В Актуализираната Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Р.България 2014-2030 г. се посочват нискоефективното функциониране на сектора с подчертана сезонност, екстензивното използване на туристическите ресурси, ниската средногодишна заетост на легловата база, ниския среден приход от турист, намаляването на престоя, сивия сектор. Съществува силен натиск върху околната среда поради неустойчивото управление на ресурсите и претоварването на крайбрежието и инфраструктурата с пренаселени курорти. Не е приета концепция за адаптация на сектора към климатичните промени, насоките за която са дадени в НСАИКПД.

Пристанищната дейност се ограничава от морално и физически остарялата пристанищна инфраструктура и претоварна техника и липсата на достатъчно специализирани пристанищни терминали, които да осигуряват висоефективна и конкурентна обработка на товарите и да задоволят потребностите от пристанищни съоръжения и акватории, съответстващи на съвременните параметри на корабите. Недостатъците в добивната дейност са свързани с малките находища с локално значение и слабите перспективи за откриване на нови находища на нефт и природен газ, слабата изученост на дълбоководната акватория за наличие и вероятни струпвания и потенциални залежи от газохидрати, силните колебания в солодобива след приватизацията.

За повечето сектори в синята икономика са характерни зависимостта от малки и средни предприятия, слабите възможности за иновации и растеж, неоползотвореният потенциал за технологични и високоефективни устойчиви морски дейности и небалансираният пазар на труда (сезонност, липса на квалифицирани кадри и др.).

Голяма част от слабите страни в дейността по проучването и опазването на културното наследство са свързани с недостатъчния финансов ресурс, а за подводното наследство и с липсата на достатъчно и добре мотивирани и подготвени кадри за изследване на морето. Последното изисква подходящи плавателни съдове, оборудвани със съвременна техника, с каквито страната ни не разполага. За по-голямата част от НКЦ, разположени в бреговата зона не са извършени консервационно-реставрационните работи, липсва съпътстваща социализация на обектите и пространството около тях с граници и режими на опазване. Значими археологически обекти попадат в зони под егидата на гранична полиция, в земеделски земи или природни паркове, без достъп за проучване, опазване и социализация.

Систематизираните най-важни възможности в отделните сектори са в основата на прогнозните сценарии за развитие, устойчиво използване и опазване на морските пространства и дават насоките за формулиране и обсъждане на мерки за подобряване на екологичното състояние и развитие на потенциала на морето. Част от тях се разкриват в усъвършенстването на законодателната и нормативна уредба, което да подобри координацията между секторите и интегрирането на дейностите. Друга част от възможностите се крият в потенциала на научните изследвания, подобряване на информационната основа и достъпността до актуални данни, трети в усъвършенстване на наблюдението на ерозионно-абразионните процеси, на динамиката на морския бряг, на термохалинните процеси по Черноморското крайбрежие, териториалните води и ИИЗ на Р.България. С целенасочени и обединени усилия на изследователите ще се изясни влиянието на климатичните промени върху морската екосистема за устойчиво управление.

Оползотворяването на потенциала на минералните води по крайбрежието ще разнообрази туристическия продукт, ще привлече интерес и инвестиции и ще удължи туристическия сезон при по-равномерно натоварване на материалната база и инфраструктура. Възможностите за използване на климатичните характеристики и промени в полза на климатичния комфорт и за стимулиране на дейностите в прилежащите на морето територии, включват привличане на туристи през летния сезон от страни с по-горещ климат, прилагане на иновативни решения за намаляване на риска от наводнения за защита на хора, сгради и инфраструктура, развитие на зелената система на населените места по крайбрежието и създаване на зони за охлаждане с помощта на ландшафтната архитектура.

За подобряване на дейностите по опазване на биоразнообразието и намаляване на натиска върху екосистемите основните възможности са в увеличаване на контрола върху човешките дейности в морето и в крайбрежните територии (изхвърляне на баластни води от корабите, приток на хранителни

вещества в морската среда от земеделие, промишленост, урбанизирани територии). Заедно с устойчивото използване на рибните ресурси, което е условие за увеличаване на приходите и заетостта в сектор рибарство, се търсят нови пазари за риба и рибни специалитети. Въвеждането на инженерно-биологичен метод за брегозащита ще намали загубата на дънни местообитания поради затрупване, запечатване и влошена циркулация; използването на нови методи за риболов, няма да увреждат дънните местообитания и ще намалят случайния улов на нецелевидове риби. Въвеждането на нови мерки и методи в различните сектори трябва да се предхожда от анализ и оценка на ефективността на съществуващите мерки по чл.11 от РДВ и чл.13 от РДМС. За реализиране на част от тези възможности се препоръчва повишаване на институционалния, административния и експертния капацитет в различните сектори, чрез привличане и задържане на български квалифицирани кадри в центровете за растеж – Варна и Бургас.

В сферата на морския транспорт съществуват възможности за привличане на български и чуждестранни инвеститори за модернизация на сектора чрез инвестиции и нови технологии, привличане на международен транзитен трафик за увеличаване обема на морските превози и внедряване на модерни системи за повишаване безопасността и надеждността на морските транспортни услуги. Свързани с това са и предложенията за модернизация на пристанищата чрез ПЧП и европейски фондове и за изграждане на модерни интермодални терминали, за което има потенциал във Варна и в Бургас. Освен възможностите за подобряване на селективността на риболовните уреди за постигане на устойчив и отговорен риболов и намаляване на отрицателното му въздействие върху околната среда, следва да се прецени капацитета на риболовния флот. Необходимо е да се разнообрази асортимента на аквакултурите и да се засили контрола върху тази дейност. Диверсифицирането на доходите на рибарите може да се осъществи чрез допълнителни дейности - туризъм, ресторантьорство, екосистемни услуги, в съответствие със същността на риболовния бизнес.

Най-много възможности се разкриват в неоползотворените туристически ресурси и недоразвитите устойчиви алтернативни форми на туризма за удължаване на сезона и пренасочване на туристи от конкурентни дестинации с геополитически напрежения, икономически кризи и неблагоприятен климат. Не са оползотворени пълноценно възможностите за морски спортни дейности и забавления в морето, което е с благоприятна температура, соленост и вълнови режим, както и синергията и добавената стойност от съчетаването на опазването на околната среда и биоразнообразието със социализирането на културното наследство и туризма. Културният туризъм във Варна и в Бургас ще се обогати от доразвиване на зоните за свободен достъп в двете най-големи пристанища и обвързването им с градските и с морските пространства. Разработването на потенциала на крайбрежните езера и лимани за добив на лечебна кал ще привлече интерес и инвестиции и ще разнообрази предлагания туристически продукт.

В областта на добивната дейност не съществуват много опции, поради ограничените ресурси, но е възможно да се използват по-добре благоприятните

условия за акумулация на инертни материали (пясъци) пригодни за строителни нужди в прибрежната зона, включително за изграждане на изкуствени острови. Повече потенциал ще се разкрие след по-добро проучване на геоложкото пространство на земните недра на българския континентален шелф. За балансирано развитие на успешна морска икономика е необходимо да се създадат планови и устройствени предпоставки, съобразени със социално-икономическите аспекти и необходимостта от адекватна защита на уязвимата морска екосистема. Препоръчително е да се използва по-ефективно подкрепата от ЕК за синята икономика и за насърчаване на синия растеж, за създаване на междусекторни и трансгранични синергии. Важен стимул за икономическо развитие се приема и културното наследство, чийто пълен потенциал на черноморското крайбрежие и под вода и интегриране в различни туристически продукти предстои да се разкрие. Необходимо е да се изследват възможностите за експониране на обектите на културното наследство в защитени територии или в такива с охранителен режим, за прилагане на методите на интегрираната консервация и за създаване на адекватна социализирана среда, която да повиши културата на туризъм и да насити със съдържание и качество средата. При експонирането на културното наследство, и особено на това под вода, за по-пълноценното комуникиране на неговата стойност ще се разчита на съвременни, щадящи средата технологии.

Освен идентифицираните силни и слаби страни, възможности и заплахи при разработването на прогнозните сценарии за използване, опазване и устойчиво развитие на националното морско пространство са отчетени въздействията на основните политически, икономически, социални, екологични, урбанистични и технологични фактори. Изследването на тези фактори и техните проявления показва, че е редно да се приемат като принципни, да се допълват и следят въздействията им при различни комбинации в прогнозните сценарии.

Стартирайки от нулевата алтернатива, са разработени 4 прогнозни сценария за бъдещото устойчиво развитие на морските пространства, ефективното и балансирано използване на морските ресурси и съвместяване на дейностите в тях. „Нулев сценарий“ е възможен при допускането във времевия хоризонт на плана нито една секторна политика или фактор да не оказват съществено въздействие върху сегашните ползвания на морското пространство. За изграждането на прогнозните сценарии се използват трите опорни точки на устойчивото развитие (икономическа, социална и екологична), във всеки сценарий е приоритизиран съответен аспект. Първият сценарий „Икономически/Син растеж“ се развива на основата на пълна експлоатация на морските ресурси. Насочен е към икономически пробив, конкурентоспособност и висока добавена стойност на морските индустрии. Включени са развитие на пристанищата, товарен и пътнически морски транспорт, круизен и рекреационен туризъм. Насърчаван приоритет е развитието на технологиите и иновациите във всички морски икономически сектори. Развитието на рибарството е в рамките на наличните рибни ресурси и международно установените квоти. Концесиите за проучване и добив на нефт и газ преминават към фаза „добив“ с налагане на интересите на мощни международни и национални компании. Своевременната технологична

трансформация на икономиката, свързана с морето, както и повишаването на ресурсната ѝ ефективност, имат потенциала да я изведат на по-висока траектория на растеж, да я доближат до философията на синята икономика. Рисковете при този сценарий са изчерпване на ресурсите, натоварване на морската околна среда, прокарване на вредни за морето решения, поради недостатъчен опит и знания за екоинновации и биотехнологии в синята икономика.

Вторият сценарий „Екология“ е фокусиран върху опазването на уникалната и крехка екосистема на Черно море, която е приоритет и ограничител в развитието на всички морски ползвания. Морската политика подкрепя дейностите, гарантиращи безопасен и чист морски транспорт, устойчиво рибарство и аквакултури, ефективен и устойчив туризъм. За да се осигури интегритет, жизненост и биоразнообразие на морската екосистема, се разширяват и прецизират защитени зони в морското пространство и режимите за опазването им. Предприемачеството се съсредоточава в двата областни центъра Варна и Бургас, където приоритетно ще се развиват клъстери, базирани на смарт технологии в морски индустрии. Ще се повиши ефективността на инвестициите в мерки за опазване на околната среда, особено в пристанищата и пристанищните зони. Чистата околна среда, адекватната инфраструктура, плажовете със сертификат „Син флаг“ и съхраненото природно и културно наследство ще създадат качествени възможности за рекреация. Доброто екологично състояние на морето осигурява достатъчно рибни ресурси и възможност за стабилен улов в оптимално допустимите граници. Съхранената екосистема създава дългосрочна и икономически обоснована среда за значими инвестиции в „зелени“ технологии, към които са насочени изследвания и иновации. Увеличените разходи за опазване на околната среда за сметка на реалната икономика ще породят социални напрежения между привържениците на сценария и неговите противници.

Третият сценарий „Социално равновесие“ поставя човека в центъра на прогнозите и е изграден върху политиката за социално сближаване и балансирано развитие на черноморските общини, диверсифицирани местни икономики, осигуряващи целогодишна заетост и приоритетна подкрепа за морските дейности с атрактивни доходи – туризъм и рекреация, рибарство и аквакултури, пътнически морски транспорт, стимулирана ревитализация на аграрни дейности в хинтерланда. Този сценарий залага на качествена инфраструктура, включително пътища, ВиК системи, електроснабдяване, широколентов достъп до скоростен интернет, равнопоставен достъп до качествени услуги. Хипотетичната промяна в основния критерий за възходящо развитие – от сегашния стремеж към бърз икономически растеж към по-бавен, ще бъде за сметка на повишено качество на живот в по-чиста околна среда, с повече свободно време, при повишена култура на потребление. Равномерното пространствено разпределение на държавната подкрепа, ще подкрепи макар и с по-бавни темпове, развитието на предприемачеството по цялото крайбрежие, осигурявайки широка заетост, висока икономическа активност и в резултат, намалени диспропорции в доходите и повишено благосъстояние на всички

местни общности. Както в регионалните центрове Варна и Бургас, така и в останалите черноморски общини, ще се развият мрежи за коопериране, образование и изграждане на капацитет за МСП. С подкрепата за риболова и аквакултурите ще се развива рибопереработвателната индустрия за местния пазар и за износ. Културният и селският туризъм ще обогатят палитрата от туристическо предлагане, ангажирайки все по-голям пространствен и времеви обхват. Паралелно с това се развиват услуги в по-високите ценови нива на туристическото предлагане и постепенен преход от „масов“, към устойчив, щадящ и ефективен туризъм. Благодарение на регионалната и общата социално-икономическа политика на държавата, демографските показатели се стабилизират и постепенно се подобряват. Рисковете от силна социална сегрегация са намалени. В резултат на този сценарий природните ресурси на морето и крайбрежието се оползотворяват в рамките на устойчиво възпроизводство. Екологичните стандарти се обогатяват с по-стриктни изисквания за качество на околната среда. Засилват се превантивните мерки за ограничаване на бреговите свлачища, абразията и ерозията, увеличават се инвестициите в предотвратяване на природни бедствия.

Четвъртият сценарий интегрира най-добрите прогнозни предложения от трите сценария и избягва крайностите, които намаляват натиска в една сфера за сметка на други. Избраният сценарий по дефинираните критерии има три различни обхвата за развитие – 1) балансиране на трите аспекта на устойчивото развитие (икономически, екологичен и социален) в обхвата на националното морско пространство; 2) интегрирана морска политика за устойчиво развитие в Черноморския регион, обхващаща шестте държави с излаз на Черно море – България, Румъния, Украйна, Русия, Грузия и Турция и 3) съчетаване на морското пространствено планиране с интегрираното управление на крайбрежни зони. Той интерпретира най-добрите идеи от икономическия, екологичния и социалния сценарии. Икономическите аспекти се разгръщат на основата на повишени конкурентоспособност и добавена стойност, приложени съвременни технологии и иновации във водещите морски сектори. Най-голям потенциал за развитие имат пристанищната дейност и морския транспорт, ако се реализират обновяването на пристанищата и съвременното технологично оборудване, с което да се повиши ефективността и качеството за обслужване на пътници и обработка на товари. Развитието на рибарството не може да надхвърли рамките на наличните рибни запаси и установените квоти, но може да бъде подпомогнато за своевременно модернизиране на риболовния флот, подобряване на риболовните техники и завишаването на контрола върху тази дейност. Така ще се запази добро състояние на морската околна среда, от което зависи опазването на видовете и рибните ресурси. Разнообразяването на асортимента на аквакултурите, решаване на конфликтите с туристическия сектор и рекреационните морски дейности в близост до брега, повишаването на контрола върху съоръженията и обектите по време и след приключване на експлоатацията, ще увеличи значимостта и приноса на този сектор. Туризмът, с най-високите стойности на заетост и БДС сред всички свързани с морската икономика дейности, също оптимизира параметрите си за леглова база и урбанизирани територии в крайбрежната зона, увеличаване на асортимента на услугите и повишаване на

качеството, развитие на алтернативни форми, рекреационни и спортни дейности в прилежащата акватория. Добивът на луга и лечебна кал, производството на козметични и лечебни продукти от морската вода и от солта ще привлекат интерес към съпътстващи лечебни и козметични процедури в системата на СПА туризма. Ще се развиват биотехнологии, свързани с морето, ще се търси по-добро и ефективно обвързване на бизнеса, научните изследвания и образованието.

Ще продължават проучванията за добив на нефт и газ при засилен контрол и екологични норми, ще се развият технологиите за извличане на енергия от сероводород и добив на газохидрати от морското дъно. Ще се съхрани добивът на морска сол по традиционни способи. Ще се развиват и съпътстващите морските сектори дейности за производство на специализиран текстил, въжета, екипировка и облекла за водни спортове. Ще се подкрепи изследователската дейност в подводните морски пространства за по-пълно разкриване на културните ценности, останки от цивилизации и исторически събития и ще се реализират възможностите за най-добрите възможни начини за експониране на това богатство, удовлетворяващо разбиранията за модерна интерактивна експозиция. Военните учения и обучения в морето ще увеличат своята значимост за подготовката на кадри както за морски изследвания, така и за спасяване в морето и поддържане на висока степен на сигурност при критични вълнения и бури, ограничаване на трафика на хора, наркотици и оръжие.

Съхраняването на морската околна среда, възстановяването на нейното добро състояние и опазване на биоразнообразието съпътства всички предвидени дейности по този сценарий, защото само това ще гарантира успешното развитие на всички морски сектори. Устойчивото опазване и използване на ресурсите, намаляването на натиска от отпадъчни води, баластни води, подводен шум, инвазивни видове, замърсяване от аварии, отлагане на драгажни маси, и завишения контрол върху нелегален, незаконен и нерегламентиран улов на рибни ресурси ще създаде условия за РДВ и възстановяване на доброто състояние на морските води в съответствие с РДМС.

В този сценарий са заложили и необходимите предпоставки за намаляване на диспропорциите, на негативните демографски процеси, за равнопоставеност, за подпомагане на местните рибарски общности и МСП, за създаване на условия за активно и отговорно участие в разработването и прилагането на МППРБ. Факторите, стимулиращи развитието по този сценарий са основните движещи сили с политически, икономически, екологичен, технологичен и социален характер.

Общата идея на сценариите е да се координират всички секторни политики на морските индустрии, за да се постигне устойчиво ползване на Черно море и на екосистемните му услуги в името на устойчивото развитие на местните общности.

Визията за общата картина „Черно море – българско черноморско крайбрежие“ се гради в контекст с три различни мащаба: глобален, Европейски и национален. Тя описва желаните резултат чрез три послания:

Балансирано и устойчиво развитие на морското пространство на Р България със:

- съхранени жизненост, добро състояние на околната среда и високо биологично разнообразие;
- привлекателност и потенциал за развитие в Черноморския регион чрез иновативна, диверсифицирана, конкурентна и устойчива Синя икономика;
- принос към благосъстоянието на местните общности, стимулиран от информационно обезпечен и осъзнат обществен консенсус.

Постигането на тази визия се осъществява с предложения стратегически пакет от главна цел, стратегически и специфични цели и мерки. В конкретните предложения са включени зони за наблюдения и морски изследвания на ИО-БАН, разширяване на зоните за опазване на биоразнообразието Натура 2000 извън обхвата на одобрените зони и съобразяването им с основните трасета на морския трафик, определяне на зони за проучване на подводната археология, културни крайбрежни и водни маршрути, регулиране на определените места за отглеждане на аквакултури, технологично обновяване на пристанищата и на морския флот, отреждане на зони за забрана на други дейности в близост до полигони за военни учения, маркиране на зоните за къпане, водни спортове и атракции към курортите и плажовете, стимулиране на биотехнологиите и иновациите в секторите на синята икономика. Всички тези предложения се обединяват в многофункционални зони, в които могат да се развиват безконфликтно при редуциране на конфликтите между сушата и морето и между отделните дейности в морските пространства. Допълнително са систематизирани предложения, които са резултат от обществените консултации и са насочени към подобряване на работата на институциите. Те са основа за координиране на секторните политики в единното национално морско пространство и изграждат платформата за вземане на информирани решения за бъдещото устойчиво развитие.

4. МЕТОДИКА НА ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА

4.1. Нормативна рамка при разработване на ЕО на МППРБ

ЕО на МППРБ се разработва при използване и в съответствие с основни Директиви на Европейския парламент и на Съвета и на националното законодателство.

За ЕО основополагащите два документа са:

- Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27.06.2001 г. относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда (Директива за СЕО);

- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредба за ЕО) (в националното законодателство Директива за СЕО е транспонирана в Наредбата).

Останалите документи, които се прилагат и с които се съобразява ЕО, са:

- Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23.10.2000 г. за установяване на рамка за действие на Общността в областта на политиката за водите (РДВ);
- Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23.06.2014 г. за установяване на рамка за морско пространствено планиране;
- Директива 2008/56/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17.06.2008 г. за създаване на рамка за действие на общността в областта на политиката за морската среда;
- Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21.05.1992 г. за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- Директива 2009/147/ЕО (79/409/ЕИО) за опазване на дивите птици;
- Директива 75/442/ЕО за отпадъците;
- Закон за опазване на околната среда (ЗООС);
- Закон за водите (ЗВ);
- Закон за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България (ЗМПВВПРБ)
- Закон за биологичната разнообразие ЗБР);
- Закон за защитените територии (ЗЗТ);
- Закон за рибарство и аквакултури (ЗРА);
- Закон за подземните богатства (ЗПБ);
- Наредба за опазване на околната среда в морските води;
- Практическо ръководство на ЕК за обучение по директивите за СЕО и ОВОС;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимост на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредба за ОС).
- Решение /ЕС/ 2017/848 на Комисията за определяне на критерии и методологични стандарти за добро екологично състояние на морските води, както и на спецификации и стандартизирани методи за мониторинг и оценка и за отмяна на Решение 2010/477/ЕО.

Използват се регламенти на ЕС, стратегически документи, стратегии и други съотнесими към ЕО на МППРБ.

В посочените документи за оценка на околната среда, които определят нормативната рамка на ЕО, се съдържат и методите за оценка на околната среда и за разработване на Доклада за ЕО.

4.2. Екологична политика и цели

Докладът за ЕО ще включва преглед на целите за опазване на околната среда в международен и национален план, които са съотносими към целите, за които се разработва МППРБ и ще анализира как тези цели са отчетени и спазени в плана.

Ще бъдат разгледани основополагащи стратегии на ЕС и ключови Национални стратегически документи за опазване на околната среда – “Европа 2020”, Стратегия за управление и развитие на водния сектор, ПУРБ (2016-2021) на БДЧР, ПУРН (2016-2021) на БДЧР, Морска стратегия на Р. България и Програма от мерки и др. Към ДЕО се представя в приложения Списък на източниците на информация, в който се включват всички разгледани документи.

4.3. Съществуващо състояние на компонентите и факторите на околната среда в обхвата на МППРБ за периода 2021-2035 г.

В ДЕО ще се извърши анализ на съществуващото състояние на околната среда в обхвата на МППРБ – морското пространство и крайбрежните територии. Ще се разгледа състоянието и въздействието от дейностите в морското пространство върху населението, както и проблемите – настоящи и бъдещи, значими за здравето на хората в резултат на прилагането на МППРБ.

Преглед на съществуващото състояние по компоненти и фактори на околната среда

- **Атмосферен въздух**

Климат

Климатичните условия в българския участък от западното черноморско крайбрежие се определят от три основни фактора – водните маси на Черно море, характера на атмосферната циркулация и орографските характеристики. Ориентацията на бреговата ивица близка до тази на паралела и характера на релефа разделят Черноморската климатична подобласт на три климатични района – Климатичен район на северното Черноморие, Климатичен район на Бургаската низина и Климатичен район на Странджанското крайбрежие. На север от нос Емине равнинния открит характер на сушата и откритостта на морето създават условия за значително влияние на континентални въздушни маси, а също така, откритост и към североизточни и източни нахлувания. По тази причина тук климатът има по-изразен преходен характер от континентален към континентално средиземноморски. Климатът в крайбрежието на Бургаската низина обхваща равнинната част между нос Емине и Маслен нос, като обгражда врязания в сушата Бургаски залив. Климатът на неговата крайбрежна

част е почти идентична с този в Климатичен район на Странджанското Черноморие, но с по-слабо изразено средиземноморско влияние. Климатът на Странджанското Черноморие е континентално средиземноморски, като средиземноморския характер е по-подчертано изразен поради по-южното му положение и защитеността му по отношение на западните нахлувания.

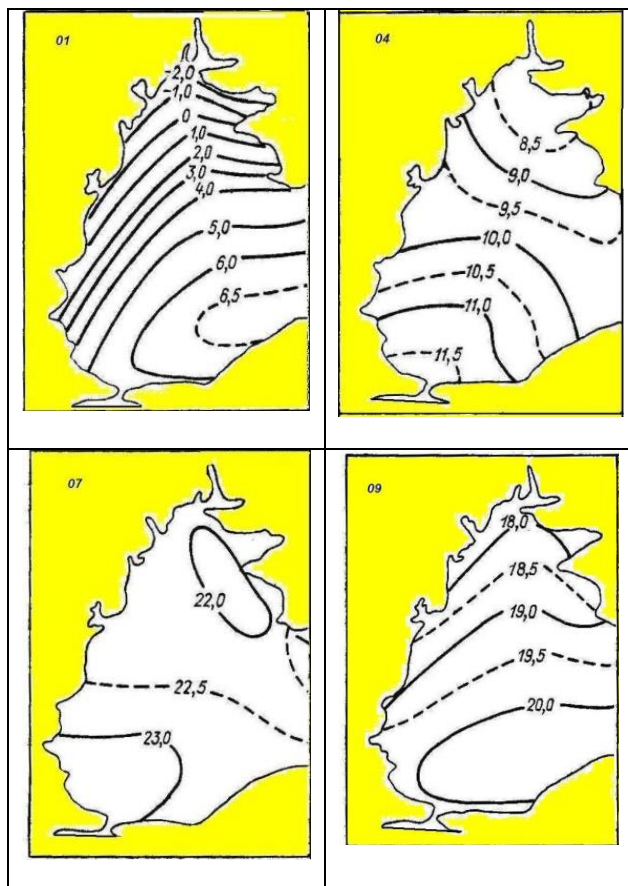
Средиземноморският характер на климата в Черноморската климатична подобласт се потвърждава основно от режима на валежите. Валежният максимум е главно през ноември, а минимумът е през август. Зимата е мека с положителни януарски температури, в северната му част около 0-1,5°C, а в най-южната част до плюс 3°C. Силните зимни застудявания се проявяват сравнително по-слабо, но в определени ситуации и в най-южните части са възможни температури до минус 17-18°C, а в северните дори до 25°C под нулата.

Лятото е доста топло, но без големите горещини, характерни за равнинните райони във вътрешността на страната. Ако такива се проявяват, то те са краткотрайни. Средните юлски температури са от 22°C до 23,5°C. Термичният режим през лятото е силно повлиян от бризовата циркулация, смекчаваща дневния прегрев. Все пак в отделни синоптични обстановки температурите на място могат да достигнат до 39-40°C. Друга особеност на климата тук е относително по-честата проява на мъгли през топлата част на годината.

Въпреки голямата разлика между климата на българското Черноморие в сравнение с континенталната част на страната, той все пак не може да бъде определен като морски. Причина за това е, че почти през цялата година той е под въздействието на континентални въздушни маси. Годишната амплитуда е все още голяма – средно около 21°C. Денонощната амплитуда също се запазва относително голяма.

За оценка на климатичните условия над акваторията е необходимо да има достатъчно данни от измервания. За съжаление наличната метеорологична информация е фрагментарна, а и данните от Националната оперативна морска обсервационна система (НОМОС) е била със свободен достъп само през 2010 г., а към момента предоставя оперативна информация само от метеостанциите и то не от всички измервателни пунктове.

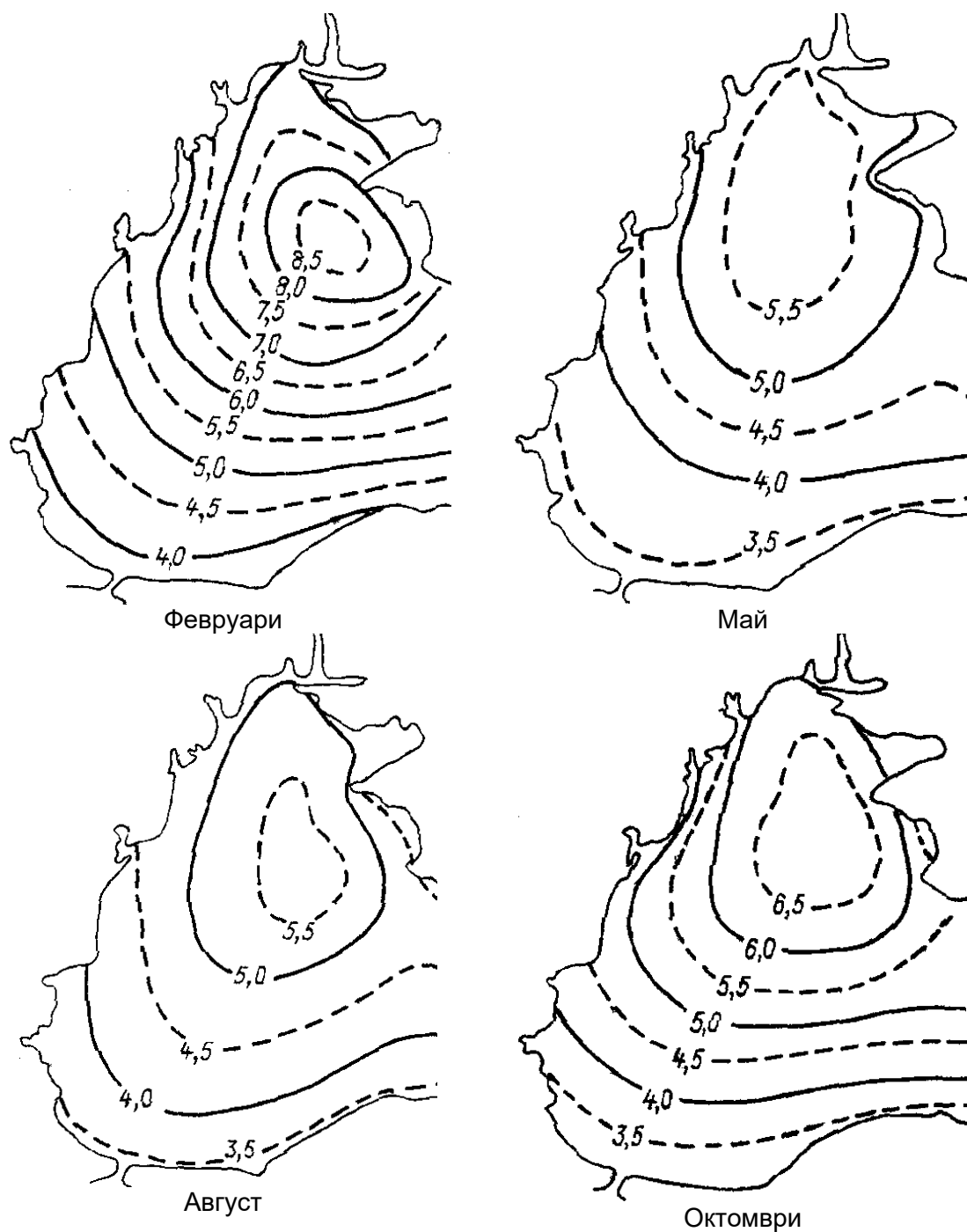
Температурата на приводната атмосфера за централните за сезоните месеци е показана на фиг.1 (по данни от ОВОС на Южен поток – последни данни). Налице са характерен максимум през юли–август и минимум, съответно през януари (по-рядко) – февруари. Годишната амплитуда намалява от север на изток и е най-малка за станциите по турското крайбрежие.

Фиг.1. Температура на приводната атмосфера за централните за сезоните месеци

През цялата година западната част на Черно море се отличава с по-високи скорости от останалите акватории на морето (изключение прави единствено северозападната част на морето): средните скорости на вятъра в открито море са по-големи от тези по крайбрежието и през студеното полугодие надхвърлят 7 m/s, в отделни региони достига и до 8 m/s, докато на крайбрежието не превишава 7 m/s. Средната скорост на вятъра през зимните месеци и в морето, и на сушата значително превишава лятната скорост. През зимата преобладават ветровете от северната четвърт, най-рядко се срещат югоизточните. С приближаването на лятото постепенно се увеличава броят на случаите със североизточни, източни, югоизточни и южни ветрове, най-малко се наблюдават западните и югозападните ветрове. Характерните бризови скорости достигат 3-5 m/s през деня и 1-3 m/s нощем

Оценка на полето на вятъра над акваторията е направена по литературни данни. На фиг.2. е показано средно месечното разпределение на скоростта на вятъра над западното Черноморие през отделените сезони.

Фиг. 2. Климатично средномесечно разпределение на скоростта на вятъра, *m/s* над западната част на Черно море

При разработването на ЕО на МППРБ ще бъдат отчетени максимално наличните данни за измервания в акваторията на Черно море. Ще бъдат разгледани и последните тенденции от проучванията на климатичните промени.

Въздух – Качество на въздуха

Качеството на въздуха на територията на българското черноморско крайбрежие се контролира от РИОСВ Варна и РИОСВ Бургас. Територията на българското черноморско крайбрежие е обхваната от следните райони за оценка и управление на КАВ: РОУКАВ „Северен дунавски“ и РОУКАВ „Югоизточен“.

Анализът на КАВ е направен въз основа на данните от годишните доклади за състоянието на околната среда на РИОСВ Варна и Бургас.

Контролът на основните показатели, характеризиращи качеството на приземния слой на атмосферния въздух в региона на РИОСВ Варна, се осъществява:

- в постоянни пунктове за мониторинг на Министерство на околната среда и водите;
- във временни пунктове, по утвърден от МОСВ график с мобилната автоматична станция;
- в пунктове, определени от РИОСВ Варна във връзка с постъпили жалби и сигнали.

Оценката на качеството на атмосферния въздух на контролираната от РИОСВ – Варна, територия е изготвена за основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух – фини прахови частици (ФПЧ₁₀ и ФПЧ_{2.5}), серен диоксид, азотен диоксид, въглероден оксид, озон, бензен, олово, кадмий, никел, арсен и полициклични ароматни въглеводороди, определени от Закона за чистотата на атмосферния въздух.

През 2018 г. в Националната автоматизирана система за контрол на качеството на атмосферния въздух (НАСКСАВ) от региона постъпват данни от четири стационарни пункта за мониторинг на качеството на атмосферния въздух в приземния въздушен слой на атмосферата, в т.ч. една автоматична измервателна станция за мониторинг в горски екосистеми.

Пунктовете за мониторинг (ПМ) на качеството на атмосферния въздух са разположени в четири населени места - гр. Варна, гр. Добрич, гр. Девня и с. Старо Оряхово (горски екосистеми). Контролираните в тях замърсители са, както следва:

Автоматични станции (АИС)

- АИС „СОУ Ангел Кънчев“, гр.Варна - ФПЧ₁₀, ФПЧ_{2.5}, SO₂, NO₂ / NO, CO, Оз и бензен;
- АИС „ОУ Хан Аспарух“, гр. Добрич – ФПЧ₁₀;
- АИС „Изворите“, гр. Девня – ФПЧ₁₀, SO₂, NO₂ / NO, CO, Оз и NH₃;
- АИС „Старо Оряхово“, с. Старо Оряхово - ФПЧ₁₀, SO₂, NO₂ / NO, CO и Оз;

Анализ на състоянието на наблюдаваните замърсители на атмосферния въздух по данни от пунктовете за мониторинг за периода 01.01.2018 г. до 31.12.2018 г.

Анализът за състоянието на атмосферния въздух се извършваше по 7 показателя, като осреднените концентрации по измерваните показатели в стационарните пунктове за годината са:

Показател за КАВ	ФПЧ ₁₀	ФПЧ _{2,5}	О ₃	СО	NO ₂	NH ₃	SO ₂
Норма (ПДК)	40 µg/m ³ ср.год.	29 µg/m ³ ср.год.	180 µg/m ³ ПИН	10 mg /m ³ 8 ч..пл.	40 µg/m ³ ср.год	0.1 mg/ m ³ ср.дн.	125 µg/m ³ ср.дн.
АИС „СОУ Ангел Кънчев“	26,27	16,04	55,89	0,29	34,00	-	12,46
АИС „Чайка“	27,75	-	-	0,21	12,80	-	6,20
АИС „Изворите“	24,96	-	51,45	0,27	8,08	0,00215	5,90
АИС „ОУ Хан Аспарух“, гр.Добрич	31,42	-	-	-	-	-	-

Пунктовете в гр.Варна и в гр.Добрич са градски фонове, а в гр.Девня е промишлено ориентиран, разположен в центъра на химическа промишленост.

Пунктът за мониторинг (ПМ) на качеството на атмосферния въздух е разположен в гр.Варна – контролираните в него замърсители са, както следва: АИС „СОУ Ангел Кънчев“, гр.Варна – ФПЧ₁₀, ФПЧ_{2,5}, SO₂, NO₂/NO, СО, О₃ и бензен;

Община Варна е класифицирана като „гореща“ екологична точка, тъй като в нея съществува потенциална възможност от влошаване здравето на населението, вследствие от замърсяването на атмосферния въздух. В тази община е разработена и се реализира програма за намаляване на нивата на замърсителите, като основният констатиран наднормен замърсител е фини прахови частици.

АИС „СОУ Ангел Кънчев“, гр.Варна

ФПЧ₁₀ – През 2018 г. са регистрирани 354 средноденонощни концентрации, 28 от тях превишават ПС за СДН от 50 µg/m³ или 7,9% от общия брой регистрирани средноденонощни стойности. Най-голям брой превишения на ПС за СДН на ФПЧ₁₀ са регистрирани през месеците януари, март, октомври и декември. През месец декември е регистрирана и най-високата средноденонощна стойност от 106.44 µg/m³. Средногодишната концентрация от 26,27 µg/m³ не превишава СГН от 40 µg/m³. През 2017 г. регистрираните 26 бр. превишения на СДН за ФПЧ₁₀ са под допустимия брой превишения за една календарна година (35 броя).

В сравнение с 2017 г. (регистрирани 360 средноденонощни концентрации, 26 от тях превишават ПС за СДН от 50 µg/m³, средногодишна концентрация от

25,70 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) се запазва наднормено съдържание на ФПЧ_{10} , като най-високи и най-голям брой наднормени стойности са регистрирани през зимните месеци резултат от използването на твърди горива в битовия сектор и характерните за сезона – високи скорости на вятъра и температурни инверсии, които създават условия за задържане и натрупване на атмосферните замърсители в приземния въздушен слой.

През 2018 г. и назад в годините, откакто се измерва показателят ФПЧ_{10} , не са регистрирани превишения на средногодишната норма, съответно от 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2018 г. Регистрираната средногодишна концентрация за 2018 г. е 16,04 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, 2017 г. е 11,78 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, 2016 г. е 12,68 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, 2015 г. е 7,86 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, 2014 г. е 16,78 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, 2013 г. е 7,94 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ и 2012 г.

През 2018 г. и назад в годините до 2010 г. не са регистрирани превишения на СЧН от 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ и на среднодневната от 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ на **серен диоксид** (SO_2).

През годината са регистрирани 4 бр. превишения за **азотен диоксид** над ПС за СЧН от 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Превишенията са в границите от 203,07 до 228,25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Регистрираните превишения са единични и се дължат на специфичните климатични условия в района на черноморското крайбрежие. ПДК_{ср.год.} (40 $\text{мкг}/\text{m}^3$) не се превишава. Няма превишения на алармения праг за азотен диоксид от 400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

През 2018 г. не са регистрирани стойности на **озон**, превишаващи прага за информиране на населението от 180 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, прага за предупреждение на населението от 240 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. През месеците април и май 2018 г. са регистрирани 18 бр. средни стойности над 120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

АИС „Чайка”, гр.Варна

ФПЧ₁₀ – Пунктът функционира от 16.01.2018 г. През 2018 г. са регистрирани 347 средноденонощни концентрации, 19 от тях превишават ПС за СДН от 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ или 5.48% от общия брой регистрирани средноденонощни стойности. Най-голям брой превишения на ПС за СДН на ФПЧ_{10} са регистрирани през зимния сезон. През месец ноември е регистрирана и най – високата средноденонощна стойност от 170,90 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Средногодишната концентрация от 27.75 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ не превишава СГН от 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

През 2018 г. не са регистрирани превишения на СЧН от 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ и на среднодневната от 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ на **серен диоксид** (SO_2).

През годината не са регистрирани превишения за **азотен диоксид** над ПС за СЧН от 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. ПДК_{ср.год.} (40 $\text{мкг}/\text{m}^3$) не се превишава. Няма превишения на алармения праг за азотен диоксид от 400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Замърсяването на въздуха в гр.Варна е основно с ФПЧ_{10} и все още е проблем за качеството на атмосферния въздух през зимния сезон в гр.Варна. Съществен принос за това има широкото използване на твърди горива за битово отопление и транспорта. Потвърждава се необходимостта от реализацията на програма за подобряване качеството на атмосферния въздух.

Мрежа за контрол на качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Бургас като част от НСМОС – подсистема „въздух“, оказващи пряко влияние на качеството на атмосферния въздух включва следните пунктове:

АИС „Долно Езерово“

Анализирант се данните на показателите: серен диоксид, азотни оксиди, въглероден оксид, метанови и неметанови въглеводороди, сероводород, фини прахови частици, озон, бензен и метеопараметри.

АИС „Меден Рудник“

Анализирант се данните на показателите: серен диоксид, азотни оксиди, въглероден оксид, сероводород, фини прахови частици, озон, бензен и метеопараметри.

ДОАС – РИОСВ (диференциална оптична автоматична система) –

Анализираният от нея район е под въздействието на интензивен автомобилен трафик, значителна комунално-битова дейност, пренос на емисии от технологичната дейност на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД и останалите промишлени предприятия в гр.Бургас, разположени в северната промишлена зона. В пункта се извършва и контрол на замърсяването на атмосферния въздух с ФПЧ₁₀.

Мобилна автоматична станция (МАС) към община Бургас

Въведена е в експлоатация през април 2011 година. Тя е единствената в страната автоматизирана общинска станция. Чрез нея се следят нивата на осем замърсители на атмосферния въздух: серен диоксид, азотни оксиди, озон, стирен, бензен, сероводород, ФПЧ₁₀ и ФПЧ_{2.5}. Мобилният характер на станцията позволява тя да бъде ситуирана на различни места на територията на община Бургас.

Общото състояние на атмосферния въздух се определя чрез показателите посочени в чл.4 от Закона за чистотата на атмосферния въздух общ суспендиран прах; фини прахови частици; тежки метали (Pb, Cd, Ni, As), полиароматни въглеводороди (ПАВ); серен диоксид; азотни оксиди; въглероден оксид; озон; бензен; сероводород. Сероводородът е включен като допълнителен показател, тъй като се емитира основно от нефтепреработващите предприятия.

ФПЧ₁₀

Измервания на фини прахови частици (ФПЧ₁₀) се извършва в следните пунктове за мониторинг:

- ✓ ДОАС РИОСВ, АИС „Долно Езерово“, АИС „Меден Рудник“, АИС „Несебър“.

През 2018 г. в пункт ДОАС РИОСВ са отчетени 315 бр. измервания (86% валидни средноденонощни стойности), което е под изисквания минимум валидни данни за определяне на средногодишна стойност (90%). От тях 31 са над средноденонощната норма от 50 µg/m³. Запазва се тенденцията от 2017 г.

дните с превишения през годината да бъдат по-малко от нормативния максимум от 35 броя в рамките на една календарна година. Максималната средноденоношна концентрация за годината е $146,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (2,9 пъти СДН), измерена на 05.01.2018 г. Над горния оценъчен праг (ГОП) са отчетени 92 стойности (ГОП за СДН - $35 \mu\text{g}/\text{m}^3$ не трябва да бъде превишавана повече от 35 пъти за една календарна година).

В АИС „Меден Рудник“ през 2018 г. са извършени 359 бр. измервания (валидни средноденоношни стойности). Констатирани са 10 броя превишения на СДН, които са съществено под нормативно определеният им максимален брой от 35 дни в годината. Запазва се тенденцията от последните 4 години за намаляване на броя на дните с превишения по този показател. Максималната измерена средна стойност за периода е $71,53 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (1,4 пъти СДН) на 04.03.2018 г. Средногодишната концентрация е $17,79 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (0,44 пъти СГН). През 2018 г. са отчетени 32 бр. проби над горния оценъчен праг за СДН (ГОП за СДН - $35 \mu\text{g}/\text{m}^3$), а 60 бр. са отчетените стойности над долния оценъчен праг за СДН (ДОП за СДН - $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Средногодишната концентрация е 0,64 пъти ГОП ($28 \mu\text{g}/\text{m}^3$) за СГН и 0,89 пъти ДОП ($20 \mu\text{g}/\text{m}^3$) за СГН.

През изминалата 2018 г. в АИС „Долно Езерово“ са направени 302 бр. измервания (83% валидни средноденоношни стойности), което е под изисквания минимум валидни данни за определяне на средногодишна стойност (90%). Констатирани са 61 броя превишения на средноденоношната норма. В сравнение с 2017 г. е налице значително намаляване на дните със наднормено замърсяване по този показател. Най-високата измерена среднодневна концентрация е $123,67 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (2,47 пъти СДН) на 03.03.2018 г. През годината са отчетени 182 бр. проби над ГОП за СДН, а 286 бр. са отчетените проби над ДОП за СДН. Регистрираните превишения над ГОП и ДОП също са значително по-малко от регистрираните през 2017 г.

Фините прахови частици са ключов показател за качеството на атмосферния въздух (КАВ) на територията, контролирана от РИОСВ – Бургас. Съществен проблем през 2018 г. остават превишенията по показател ФПЧ_{10} , които се регистрират в пунктовете за мониторинг. Причините за това са комплексни:

През зимния сезон основна роля има битовото отопление с твърди горива, в съчетание с неблагоприятни метеорологични условия, непозволяващи разсейването на замърсителя. Около 85% от дните с превишения (за АИС „Долно Езерово и ДОАС РИОСВ) и 100% (за АИС и „Меден Рудник“ са през зимния период (октомври-март) от годината.

През пролетно - летния сезон – изключително интензивен автомобилен трафик, интензивната строително-ремонтна дейност в гр.Бургас, както и промишлено замърсяване.

В района на АИС „Долно Езерово“ са регистрирани превишения на СДК на ФПЧ_{10} , превишаващи 1,7 пъти над допустимия брой за едногодишен период. За разрешаването на този проблем се търси прилагане на финансови и законодателни мерки на национално ниво за битово отопление на гражданите през студените месеци с приоритет използването на еко-пелети и брикети за сметка на въглища и дърва. Община Бургас е идентифицирана като

бенефициент по ОПОС 2014-2020 год. за изпълнение на проект за намаляване на замърсяването с ФПЧ в Д.Езерово.

SO₂

Основен източник на емисии на серен диоксид е технологичната дейност на “ЛУКОЙЛ Нефтохим Бургас” АД, както и процесите свързани с изгаряне на твърди и течни горива в промишлеността и бита.

В АИС “Долно Езерово” по показател серен диоксид не е регистрирано превишение на средночасовата норма (СЧН – 350 µg/m³) и средноденонощната норма (СДН – 125 µg/m³). Регистрирано е едно превишение на ГОП на СДН (75 µg/m³). ДОП на СДН (50 µg/m³) също е бил превишен един път. Средногодишната концентрация за 2018 г. е 9,27 µg/m³.

В АИС “Меден Рудник” не е регистрирано превишение на средночасовата норма и средноденонощната норма. Няма регистрирани превишения на ГОП на СДН и ДОП на СДН. Средногодишната концентрация за 2018 г. е 10,25 µg/m³.

ДОАС РИОСВ не е регистрирано превишение на средночасовата норма и средноденонощната норма. Регистрирани са две превишения на ГОП на СДН (75 µg/m³). ДОП на СДН (50 µg/m³) също е бил превишен два пъти. Средногодишната концентрация за 2018 г. е 5,07 µg/m³.

Не са регистрирани превишения на алармения праг от 500 µg/m³.

NO₂

Основен източник на емисии на азотен диоксид са автомобилния транспорт и горивните процеси в промишлените предприятия. В пунктовете за мониторинг не са регистрирани превишения на алармения праг за предупреждение на населението от 400 µg/m³.

В АИС “Долно Езерово” отчетената средногодишна концентрация (СГК) през 2018 г. е 12,94 µg/m³ не превишава средногодишната норма (СГН - 40 µg/m³). Не са превишени ГОП – 32 µg/m³ и ДОП – 26 µg/m³ на СГН. Не са регистрирани превишения на средночасовата норма (СЧН – 200 µg/m³). Няма превишения на горният оценъчния праг (ГОП – 140 µg/m³) на средночасовата норма и на долния оценъчния праг (ДОП – 100 µg/m³) на средночасовата норма.

В АИС “Меден Рудник” не са регистрирани средночасови концентрации над средночасовата норма. Няма регистрираните превишения на ГОП за СЧН и на ДОП за СЧН. Регистрираните средночасови стойности през годината са под необходимия минимум валидни данни за определяне на средногодишна стойност.

В ДОАС РИОСВ през 2018 г. не е регистрирано превишение на средночасова норма. Не са отчетени превишения на ГОП за СЧН. Регистрираните средночасови стойности над ДОП на СЧН са 26. Средногодишна концентрация през 2018 г. е 23,65 µg/m³. Не са превишени ГОП и ДОП на СГН.

СО

Измерва се в два пункта за мониторинг: АИС "Долно Езерово" и АИС "Меден Рудник". И в двата пункта отчетените средногодишни концентрации са на постоянни ниски нива. Не са регистрирани концентрации, превишаващи максималната осемчасова средна стойност в рамките на денонощие – 10 mg/m^3 , съгласно Наредба № 12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух). За двата пункта се отчита тенденция на задържане на постоянно ниско ниво на този замърсител, далеч от нормата за опазване на човешкото здраве, съгласно Наредба № 12/2010 г.

Оз

Нивата на озон се следят в пунктовете за мониторинг с непрекъснато измерване – АИС "Меден Рудник", АИС "Долно Езерово" и АИС "Несебър", ДОАС РИОСВ и ДОАС Камено.

В петте пункта през 2018 г. не са регистрирани превишения на алармения праг за предупреждение на населението (ППН – $240 \text{ } \mu\text{g/m}^3$) и прага за информиране на населението (ПИН) – $180 \text{ } \mu\text{g/m}^3$.

В три от петте пункта не са регистрирани осемчасови средни стойности, превишаващи краткосрочната целева норма ($120 \text{ } \mu\text{g/m}^3$) за опазване на човешкото здраве.

ДОАС РИОСВ през 2018 г. отчита 5 бр. осемчасови средни стойности, превишаващи КЦН на озон на 15.05.2018 г.

АИС "Долно Езерово" регистрира 12 бр. осемчасови средни стойности, превишаващи КЦН на озон, разпределени в 4 дни през месеците май и юни.

Бензен

Нивата на бензен се следят в пунктовете за мониторинг с непрекъснато измерване – АИС "Меден Рудник", АИС "Долно Езерово" и АИС "Несебър", ДОАС РИОСВ и ДОАС Камено.

В АИС "Долно Езерово" регистрираната средногодишна стойност на бензена е $0,96 \text{ } \mu\text{g/m}^3$ при средногодишна норма (СГН – $5 \text{ } \mu\text{g/m}^3$). Не са превишени горния оценъчен праг (ГОП – $3,5 \text{ } \mu\text{g/m}^3$) и долния оценъчния праг (ДОП – $2,5 \text{ } \mu\text{g/m}^3$) на средногодишната норма.

В АИС "Меден Рудник" регистрираната средногодишна стойност за бензена е $1,22 \text{ } \mu\text{g/m}^3$. Няма превишение на ГОП и ДОП на СГН.

В ДОАС РИОСВ регистрираната средногодишна стойност за бензена е $0,99 \text{ } \mu\text{g/m}^3$. Няма превишение на ГОП и ДОП на СГН.

ДОАС Камено отчита средногодишна концентрация $0,91 \text{ } \mu\text{g/m}^3$. Средногодишната концентрация на бензен в пунктовете за мониторинг е далеч под средногодишната норма за опазване на човешкото здраве, като през 2018 г. бележи спад в сравнение с предходните години

H₂S

В АИС "Долно Езерово" са регистрирани 2 бр. превишения на максимално еднократната концентрация, от общо 6211 бр. валидни стойности.

Няма регистрирани превишения на средноденонощната норма. За периода от 01.03.2018 г. до 29.05.2018 г. анализаторът за сероводород е изключен от системата за реално време поради повреда. Поради недостатъчния брой валидни данни, не може да се определи средногодишна концентрация

В АИС "Меден Рудник" няма регистрирани стойности, превишаващи максимално еднократната пределно допустима концентрация и допустимата средноденонощната концентрация

Общи въглеводороди

Нивата на общите въглеводороди се следят само в АИС "Долно Езерово", поради близостта на пункта до „ЛУКОЙЛ Нефтохим Бургас“ АД.

Неметанови въглеводороди

Регистрираната средногодишна стойност е 0,57 mg/m³. В сравнение с предходната година се наблюдава слабо понижение на средногодишната стойност.

Метанови въглеводороди

Регистрираната средногодишна стойност е 2003,61 µg-C/m³, която е по-ниска в сравнение с предходната година.

Стирен

Показателят се измерва чрез работещ в непрекъснат режим пункт ДОАС (система "OPSIS") намираща се в сградата на РИОСВ – гр.Бургас и ДОАС, намиращ се в гр.Камено.

В двата пункта не се отчитат превишения на СЧН – 5 µg/m³ и СДН – 3 µg/m³. Средногодишната концентрация, отчетена от ДОАС РИОСВ е 1,04 µg/m³. ДОАС Камено регистрира 2,31 µg/m³ средногодишна концентрация

Резултатите от имисионния контрол, проведен с МАС на община Бургас показват, че през 2018 г. се регистрират превишения по показател ФПЧ₁₀ в кв. Долно Езерово през зимните месеци от годината. Краткосрочната целева норма (КЦН) по показател озон е нарушена през топлите месеци май, юни и юли.

Резултатите от имисионните измервания в трите постоянни пункта на територията на община Бургас, част от НСМОС и данните от Мобилната автоматична станция показват, че към 2018 година превишаване на установените норми за КАВ се отчитат единствено по отношение на показателя фини прахови частици (ФПЧ₁₀) в кв.Долно Езерово.

За всички останали замърсители, включени в Заповед № РД-969/21.12.2013 г. на Министъра на околната среда и водите за определяне на районите за оценка и управление на КАВ и на зоните, в които са превишени нормите с допустимите отклонения: серен диоксид (SO_2), фини прахови частици (ФПЧ_{2.5}) и озон (O_3), е постигнато съответствие с нормативните изисквания.

В окончателния вариант на ЕО ще бъдат подробно разгледани нивата на атмосферните замърсители през 2019 г, както и за първите месеци на 2020 г. В работата се взимат предвид почти всички пунктове за контрол на КАВ, намиращи се относително близо до двукилометровата брегова ивица включена в Плана. Ще се отчетат, в зависимост от сценариите в Плана, възможните тенденции на въздействието върху КАВ.

Трябва да се има пред вид, че при проява на затворена бризова циркулация, както и при развитие на нощна бриза замърсителите емитирани от индустриални и други източници на сушата се разпространяват навътре в акваторията на разстояния зависещи от степента на развитие на бризовата циркулация.

• Води

Повърхностни води

В повърхностните води се включват всички реки, формиращи своите течения главно на българска територия от нос Сиврибурун на север до река Резовска на юг, които се вливат в Черно море направо или посредством крайморски езера и заливи. Разделени са на 9 речни басейни. Два от тях са трансгранични с Р.Турция. Значимите езера са девет като са разположени по Черноморското крайбрежие и са главно от два типа – лиманни и лагунни. Повечето от езерата са съсредоточени около двата най-големи залива – Варненски и Бургаски. Големите язовири, включени в приложението на Закона за водите са осем.

Деветте речни басейна включително с прилежащите езера са:

- Речен басейн Черноморски Добруджански реки – основно това е р.Шабленска, но както тя и останалите реки в Добруджа са суходолия, подхранвани от дъждове;
- Речен басейн река Провадийска – значителна водосборна област с осем притока на реката;
- Речен басейн р.Камчия – най-голямата река, която се влива в Черно море (не само на България, но и на Балканския полуостров);
- Дерета Приселци-Черноморец – малки водни течения, които се вливат в Черно море;
- Речен басейн Севернобургаски реки – на юг от поречието на Камчия, вливат се директно в Черно море, множество къси самостоятелни реки, малки водосборни области;
- Речен басейн Мандренски реки – посредством яз."Мандра" се вливат в Черно море реките Русокастренска, Средецка и Факийска;

- Речен басейн Южнобургаски реки – на юг от Мандренските реки, вливат своя отток директно в Черно море, множество къси самостоятелни реки с малки водосборни области. Лиманът на р.Ропотамо е обявен за резерват “Ропотамо”;
- Речен басейн река Велека – реката извира от територията на Р. Турция и се влива в Черно море;
- Речен басейн река Резовска – гранична река.

Последните два посочени басейна са трансгранични.

Езерата по Черноморското крайбрежие – лиманни и лагунни, са: лиманни седем броя – Дуранкулашко, Езерец, Шабленско, Варненско Белославско, Бургаско и Мандренско. Към лагунните езера се отнасят осем – Атанасовско, Поморийско, и езера-блата Алепу, Аркутино, Стомпола, Шабленска тузла, Неновска и Балчишка тузла.

Посочените осем големи язовира, които са включени в Приложение 1 на ЗВ са: Тича, Камчия, Съединение, Цонево, Порой, Ахелой, Мандра и Ясна поляна.

Целите за опазване на околната среда за повърхностните водни тела са определени по екологично състояние / екологичен потенциал и химично състояние.

За Черноморски басейн са разработени от БДЧР План за управление на речните басейни (ПУРБ) (2016-2021) и План за управление на наводненията (ПУРН) (2016-2021).

Съгласно ЗВ са определени и зоните за защита на водите по чл.119а(1), т.1, 2, 3, 4, 5.

На територията на БДЧР има много добре развита мониторингова система и разработена мониторингова програма на повърхностните води, която според ПУРБ (2016-2021 г.) от 22.12.2018 г. се разширява.

Натискът и въздействието върху и чрез речния отток върху морските води е резултат от човешката дейност – точкови и дифузни източници от различни стопански отрасли, канализация и др.

Подземни води

В района, който е в обхвата на БДЧР, са формирани порови, пукнатинни и карстови води.

По данни от ПУРБЧР са идентифицирани 40 подземни водни тела, съответно:

- Кватернерен водоносен хоризонт – 13
- Неогенски водоносен хоризонт – 9
- Палеогенски водоносен хоризонт – 4
- Горнокреден водоносен хоризонт – 6
- Долнокреден водоносен хоризонт – 4

- Малм-валанжински водоносен хоризонт – 2
- Юрско-триаски и палеозой-протерозойски водоносен хоризонт – 2

Тридесет и едно от подземните водни тела са определени по ЗВ като зони за защита на водите (води предназначени за човешка консумация).

Четири подземни водни тела са граничещи с Р. Турция. Подземни водни тела в ПУРБ 2016.2021 г. на БДЧР не са в риск за количествено и качествено състояние.

Значителни са възможностите за използване на минералните води.

Пълната характеристика и възможен натиск върху подземните водни тела, включително по чл.119а, ал.1, т.1, ще се разгледа в ДЕО.

Морски води

Черно море се характеризира с Основното морско течение, което е в целия басейн. Течението е разделителната линия между шелфовата зона и вътрешността на морето с дълбочина 80-100 m и повече. Между основното черноморско течение и брега са шелфови и крайбрежни течения. Основната посока на крайбрежното течение е от север на юг.

Динамиката в Черно море по отношение скорости на течението, соленост, посока, поява на противотечения на север е ясно очертана и е свързана и със сезонността.

От наличната информация хидрологичната структура на морската вода по вертикала се характеризира с: горен еднороден слой(летен), студен междинен слой (есенно-зимен), постоянен халоклин (нарастване на солеността), дълбочинен слой от 200 m до дъното) почти еднороден.

87% от общия обем на Черно море съдържа сероводород. Това е тревожен показател, който е на вниманието на Дунавската и Черноморската програма.

Като затворен, изолиран от Световния океан басейн, Черно море е „безприливно“ море. Приливите и отливите са незначителни, с амплитуда около 7.0 cm.

Единствено морското ниво епизодично и то за кратко (до няколко часа) се е променяло следствие на атмосферното налягане, интензивни валежи и силен вятър.

Континентален шелф

Морските пространства на Република България са регламентирани от 1987 г. Първоначално в Закона за морските пространства, а от 2000 г. в Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България (ЗМПВВПРБ). Съгласно закона българските морски пространства са пет юридически категории: вътрешни морски води, териториално море, прилежаща зона, континентален шелф и изключителна икономическа зона.

Българският шелф се характеризира като относително плитководна част от дъното, слабо разчленена абразионно-акумулативна равнина, разположена между бреговата линия и границата с континенталния склон. Средните дълбочини са около 130 m, като има участъци, където достигат до 200 m.

Инtruзия на морски води в пресните подземни води от крайбрежните водоносни хоризонти.

Инtruзия на морски води в пресните подземни води се наблюдава най-вече в северното Черноморие, където хидрогеоложките условия и състоянието на континенталния склон са благоприятни за проникването на морски води навътре във водоносните хоризонти.

Такива благоприятни условия за възникването на инtruзия са:

- 1) продължителните периоди на засушаване;
- 2) прякото разкриване на водоносния хоризонт в шелфовата зона;
- 3) филтрационната макронееднородност на скалите;
- 4) малкият естествен градиент на потока на подземните води към морето;
- 5) прекомерния добив на подземни води в района.

От съществено значение за развитие на инtruзията на морски води е състоянието на подводния брегови склон. Там където варовиците са покрити със слабопропускливи дънни наслаги (тини, глини и др.), контактът между пресните и солените морски води се отмества навътре в морето и рискът от развитие на морска инtruзия значително намалява.

Следствие значителното окарстяване на скалите в отделни райони от крайбрежната зона, инtruзията на морски води може да навлезе значимо навътре в сушата. В засушливия период през годината значително се повишава разходът на питейни води, което води до понижаване нивата на плиткозалягащите подземни води, а оттам и привличането на солени морски води.

Институциите, които изследват и извършват мониторинг на морската вода, следят: водороден показател, кислород и кислородна наситеност, БПК₅, сероводород, биогенни елементи. Следят се приливите и отливите, нивото на Черно море. Проблемите на Черно море като вътрешно море определят ролята на черноморските държави в опазване качеството на морската околна среда.

Подробности и развитие на посочените проблеми с оглед на сценариите в МППРБ ще бъдат развити в ДЕО.

• Геология

Черноморският бряг на Република България се простира от нос Сиврибурун на север (границата с Р. Румъния) до устието на р.Резовска на юг (границата с Р. Турция). Естествената дължина на бреговата линия е определена на 432.35 km (към месец януари 2020 г.).

Основен проблем за точната параметризация на бреговата линия са постоянните антропогенни изменения и нарастващото техногенно натоварване върху черноморското ни крайбрежие. Измененията в по-големи мащаби, като строене на пристанища, брегозащитни и брегоукрепителни елементи играят важна роля за облика на съвременната брегова морфология и оказват значително влияние върху съотношението техногенен – естествен бряг.

Към настоящия момент определената от екипа на Института по океанология към БАН сумарна дължина на дигитализираната българската черноморска бреговата линия е 517.13 km.

Черно море представлява вътрешен воден басейн, свързан със световния океан чрез пролива Босфора с Мраморно, Бяло и Средиземно море. Обменът на вода с тази от сушата и Средиземно море е такъв, че обуславя значително по-малка соленост на водата в сравнение с тази от световния океан.

Брегът на Черно море е слабо разчленен без силно изразени заливи и вдавания на вътре в морето суша.

Геоложка среда

В геолошко отношение участъкът е изграден от сарматски отложения в карбонатен фациес и са представени от пясъци, варовици и мергели. Варовиците са интензивно окарстени и напукани.

Стратиграфски по цялото протежение на бреговата ивица по Българското черноморие са застъпени скали от сарматските отложения и кватернерните наслаги (алувиални и делувиялни).

В геолого-тектонско отношение, регионът на Черно море попада в рамките на Анадолския сектор на Алпийско-Хималайската орогенна система и се намира между Евро-азиатската плоча (на север) и Афро-Арабските плочи (на юг).

Басейнът на Черно море, по отношение на структурата на земната кора, се състои от Западен и Източен седиментни басейни, разделени от Средно Черноморското възвишение (хребет Андрусов-Архангелски).

Българската Изключителна икономическа зона (ИИЗ) попада изцяло в границите на Западния Черноморски Басейн (ЗЧБ), лежащ на океанска и субокеанска кора.

Прибрежната зона е разделена на пет района

Район I. Добруджанско-Франгенски район

В него са включени морфоструктурите: Крапецки, Тюленски и Вранило-Балчишки блокове, Батовско понижение и Франгенски блок, Варненско понижение и северната част на хорстовия Авренски блок. Дължината на водната линия в Добруджанско-Франгенския район, заключена между носове Сиврибурун и Галата е 158.79 km.

Район II. Долнокамчийски район

Морфоструктурно, Долнокамчийското крайбрежие е съставено от сходни по съвременни вертикални движения на Близнашки блок, Долнокамчийски грабен,

Шкорпиловски блок и Фандъклийско понижение. На юг към Черни нос районът е лимитиран от Самотинския блок. Районът е разположен между нос Галата и Черни нос на юг. Дължината му е 29.20 km.

Район III. Старопланински район

Този район обхваща източните части на Старопланинското крайбрежие, между Черни нос и нос Емине. Той е с твърде разнороден, структурно-блоков строеж, като в него се включват: Беленска антиклинала (Самотински и Беленски блокове); Дюлинско понижение; Ираклийска антиклинала (Обзорски и Ираклийски блокове); Баненско понижение и Емонски блок. Основна причина за това са разломно-разседните процеси в миналото, образували лиманите на р.Кара дере, р.Двойница и р.Вая по протежението на Старопланинския източен район.

Район IV. Бургаски район

Бургаският район представлява най-разчленената част от Българското черноморско крайбрежие, като в него попада бреговата линия между нос Емине и град Созопол и е с дължина от 163 km.

Район V. Медноридски-Странджански район

Южното българско крайбрежие е оформено в най-източните части на Медноридската и Странджанска антиклинали. Бреговете им са изградени от характерен горнокреден (сенонски) вулканогенно-седиментен комплекс, състоящ се от ефузивни скали като андезити, андезитни туфи, базалти с прослойки от морски седименти. В геоложкия строеж на отделни места по южното крайбрежие се разкриват интрузивни скали като монцонити, монцодиорити, сиенити, монцосиенити и др.

Свлачища

Този тип геодинамични процеси в обхвата на БЧК са продиктувани най-често от екзогенни процеси (селективна вълнова абразия на клифовете, повърхностна ерозия и подпочвени води) и човешката дейност. Най-податливи на свлачищни процеси са зони с редуващи се плътни и слабо споени седиментни пластове. Различни изследвания оценяват обхвата на абразионно-свлачищния бряг по Българското Черноморско крайбрежие. Най-актуалните към момента данни обособяват 79 свлачища с обща дължина от 45 km.

Въздействието на свлачищните процеси се оценява в ДЕО.

• Почви

В съответствие със съвременното почвено райониране на страната, почвите в района на Черноморското крайбрежие се отнасят към две подобласти на Карпатско-Дунавската почвена област и Средиземноморска почвена област. Те са:

- *Долнодунавската почвена подобласт.*
- *Балканско-Средиземноморска почвена подобласт*

Общините на територията на страната, граничещи с акваторията на Черно море, са 14 на брой, като най-северната е община Шабла, а най-южната - община Царево. Това разположение на черноморските общини обуславя голямо почвено разнообразие, което се базира на различията в особеностите на релефа, почвообразуващата скала и спецификата на климатичните характеристики в отделните райони.

Черноземните почви и техните разновидности (обикновени, карбонатни, лесивирани) заемат Южно-добруджанското плато. Уникалните за България и Балканския полуостров жълтоземи се срещат само в района на Странджа. В долините на реките от водосбора на Черно море са разпространени алувиалните почви. На ограничени площи се срещат и различни видове блатни почви. Тези почви са разпространени в плитките блата, мочурищата, азмаците, в периферните части на блатата и в понижените заливани с вода терени. Този тип почви се наблюдават в районите на Дуранкулак, Шабла, Варна – в района около Белославско езеро, Бургас – в района на Бургаско езеро. Торфенисто-блатни почви и алувиални ливадни почви в които се наблюдават процеси на засоляване (солонцовидни) се срещат в района на Несебър, Обзор, Бургас, Приморско и Созопол. Пясъчните почви се срещат в землищата на Поморийско, Равда, Слънчев бряг, както и около дюните на Южното Черноморие. Почвите на териториите на населените места и инфраструктурните обекти се отнасят към антропогенния тип почви.

Съобразно таксономията и класификационната система на почвите, в обхвата на възможните въздействия на морския пространствен план в двукилометровата крайбрежна ивица, почвите принадлежат към следните ордери, които в ЕО ще се детайлизират по почвени типове и подтипове съгласно международната класификация на FAO, 1988 г:

- **Ордер А** – Почви, несвързани със зонални климатични условия
- **Ордер В** – Почви, образуването на които е предопределено най-силно от особеностите на почвообразуващата скала
- **Ордер С** – Метаморфни почви с изменение на свойствата от изветряне и глинообразуване на място
- **Ордер Е** – Почви със забележителна акумулация на наситена с бази органична материя
- **Ордер F** – Почви с акумулация на глина или сесквиоксиди и органична материя в подповърхностните хоризонти
- **Ордер G** – Почви с интензивно изветране
- **Ордер Н** – Органични почви и минерални антропогенни почви

Състояние на почвените ресурси на територията на общините по Черноморското крайбрежие

Община Шабла

Районът е изцяло зает от черноземни почви с мощен хумусен хоризонт, плодородни, със слабо алкална до неутрална почвена реакция.

Равнинният характер на територията, слабата лесистост и силните северни ветрове създават предпоставки за развитие на ерозионни процеси.

Почвеното замърсяване в района на общината като функция от атмосферното и водно замърсяване е незначително и с ограничен териториален обхват. Локализирано е около производствената зона на гр.Шабла и е в рамките на допустимото.

Крайбрежната ивица се замърсява както от туристическа дейност с битови отпадъци, така и с окислен нефт, което е епизодично.

Община Каварна

Слабоизлужените и излужени черноземи са основният почвен тип на територията на общината. Черноземите – хумусно-карбонатни почви, заемат една ивица край брега на морето.

Община Каварна не се причислява към районите, определени като “горещи точки”.

Община Балчик

Основният почвен тип на територията на общината са богати, слабо излужени и излужени черноземи, В долината на Батова река са разпространени алувиални и алувиално-ливадни почви. Хумусно-карбонатните почви са развити по крайбрежието.

Общината се отличава с нисък потенциал на замърсяване.

Община Аксаково

Преобладаващите почви са черноземи и сиви горски във всичките им разновидности. Черноземните почви са значително разпространени в землищата на гр.Аксаково и с.Слънчево.

Земеделските земи на територията на общината се характеризират със значителна степен на почвена ерозия.

Община Варна

На територията на община Варна са формирани два основни типа зонални почви и 6 типа азонални почви. Към зоналните почви спадат сивите горски и

черноземните почви. Към азоналните почви се отнасят: делувиялните, алувиалните наносни, плитките, антропогенните, торфените почви и солончази. Земеделските земи на територията на община Варна се характеризират със значителна степен на почвена ерозия.

Община Аврен

Почвеният потенциал на общината е представен основно от разновидностите на черноземните почви, сиви горски почви и ливадни почви. Пясъците заемат около 0,4% от земеделския фонд.

Много характерно за общината е наличието на почвена ерозия.

На територията ѝ липсват източници и условия за създаване на трайна зона на замърсяване.

Община Долни чифлик

На територията на общината има излужени и карбонатни черноземи в комплекс със сиви горски почви – в най-северните части на общината (на север от р.Камчия).

Общината се отличава с нисък потенциал на замърсяване.

Община Бяла

На територията на общината се срещат излужени и карбонатни черноземи; сивите и сивокафяви горски почви; алувиално-ливадните почви.

На територията на община Бяла липсват източници и условия за създаване на трайна зона на замърсяване.

Община Несебър

На територията на общината има канелени горски, черноземни, алувиални, алувиално-делувиялни и алувиално-ливадни почви. Блатните почви са разпространени в землището на гр.Несебър. Солончази се срещат на малки площи в землището на гр.Несебър и Свети Влас.

Характерно за почвите в общината е тяхната засоленост в района на гр.Несебър и Свети Влас. Засоляването е предимно хлоридно-сулфатно.

Община Поморие

Представителни за този район са смолниците от подтип *излужени смолници*. В някои ниски равнинни части се наблюдават заблатявания и мочурища.

Общината се отличава с нисък потенциал на замърсяване.

Община Бургас

Основните почвени типове в община Бургас са смолниците, канелените горски почви и алувиално-ливадните почви.

Ерозията на почвата е един от най-интензивния и широко разпространен деградационен процес.

Почвите на територията на община Бургас са незамърсени с тежки метали и металоиди и органични замърсители.

Община Созопол

Почвените видове на община Созопол са разнородни и покриват почти цялата класификация за България. Канелени горски и излужени канелени горски почви са разпространени около гр. Созопол. Ливадно-блатни и блатни почви са най-широко разпространени в речните устия.

Почвите не са замърсени.

Община Приморско

Територията на община Приморско е изградена от блатни (подтип ливадно блатни); пясъчни; лесивирани – светли; планосоли – ненаситени почви.

На територията на общината няма разположени промишлени дейности, водещи до значителни замърсявания.

Община Царево

Преобладаващите почвени типове на територията на община Царево са: алувиално ливадни, жълтоземи, червеноземи и планосоли. Алувиално ливадните почви са разположени в най-ниските, сравнително недобре дренирани, наносни терени по поречието на река Велека (село Синеморец).

Почвите не са замърсени.

В ДЕО ще се разгледа влиянието на почвите при различните сценарии за замърсяване на плажовете и морските води.

• Отпадъци

Отпадъците в Черно море са свързани както с дейностите, които се извършват на брега, така и с тези в морското пространство. Отпадъците в морето (морските отпадъци) имат широк диапазон на въздействие както по брега (струпване, отлагане), така и върху морските обитатели и площи и по този начин попадат в хранителната верига с влияние върху човека. Те имат и значително влияние върху финансовия ресурс на общините, една част от който (и то не малка) отива за почистване на плажовете и крайбрежието на селищата, поддържане на качеството на водите за къпане, предпазване на морските съдове.

Събраната информация относно вида на отпадъците, възможните количества на сушата и в морското пространство ще бъде съответно анализирана и категоризирана. Допълнително получената информация от консултациите по Заданието за обхват и съдържание на ЕО и ДЕО от екипа за ЕО от пристанищните структури, кораборемонтните предприятия, общините, РИОСВ, БДЧР и др. ще позволи детайлна оценка на състоянието с отпадъците и тяхното въздействие в обхвата на МППРБ.

- **Опасни вещества**

В доклада за ЕО на МППРБ ще бъде анализирана информацията за предприятия, класифицирани с висок и нисък рисков потенциал, които по технология използват опасни химически вещества и представляват риск за човешкото здраве и компонентите на околната среда в изследваната територия, включваща крайбрежни територии и морски пространства.

- **Вредни физични фактори**

Шум

Съществуващо състояние на акустичната среда в разглежданите зони

В ЕО ще бъдат разгледани основните източници на шум, намиращи се в съответните разглеждани зони, шумовите им емисии в околната среда (на сушата и в морето), както и обектите на шумово въздействие: територии и зони с нормиран шумов режим (жилищни и курортни зони), защитени територии и зони, морска фауна.

Основни източници на шум

На сушата

Транспорт: Автомобилен – пътища от РПМ (I-9, II-99, III-9901); Железопътен – ж.п. линии: София – Варна и София – Бургас; Въздушен – от Летища Варна и Бургас.

Промишленост: Промишлени обекти на сушата – производствени предприятия и ВЕИ (ВЕП, соларни и други); Промишлени обекти на границата „суша-море“ – пристанищни комплекси, корабостроителни и кораборемонтни предприятия, летища.

В морската среда

Морски транспорт – Корабоплаване. Корабен трафик в крайбрежните води и пристанищата (пътнически, туристически, търговски флот).

Платформи за проучване и добив на нефт и газ. В изключителната икономическа зона: настоящи и получени разрешителни.

Това е внесен подводен шум в морската среда, който се проявява както непосредствено до източника, така и като влияние върху общия фон на подводния шум в морската среда. В ЕО ще се анализира повишеното ниво на подводния шум в териториите, обитавани от определен вид морски видове, в т.ч. и защитени.

Оценката ще бъде направена въз основа на данни и информация от: стратегическите карти за шум на общини Варна и Бургас, и на пътни участъци в Р.България с трафик над 3 млн МПС годишно, мониторинг на шума от промишлени източници на РИОСВ – Варна и РИОСВ – Бургас, ЕО и ОС на проект „Морска стратегия и програма от мерки“, както и от други източници.

Вибрации

В ЕО ще бъде разгледан фактор Вибрации в разглежданите територии (крайбрежни зони, морско пространство) по отношение на източници и въздействие в околната среда

Вредни лъчения

Описание на фактора

Електромагнитните вълни могат да бъдат **нейонизиращи** или **йонизиращи**, в зависимост от това дали при преминаването си през веществото, енергията на фотона е достатъчна, за да йонизира атомите и молекулите.

Нейонизиращите лъчения (НЙЛ) са електромагнитни лъчения, които не притежават достатъчна енергия на единичния квант, за да могат да йонизират атомите или молекулите, т.е. да отделят електрон от атом или молекула, върху която въздействат. Това са електромагнитни лъчения със сравнително ниски честоти (енергия на единичния фотон под 12,4 eV) и при преминаване през материална среда, не могат да йонизират атомите. Въпреки това, те имат достатъчна енергия за възбуждане на атомите, т.е. за преминаването им на по-високо енергетично ниво.

Примери за НЙЛ са ултравиолетовия (УВ) обхват, видимата светлина и инфрачервеното (ИЧ) лъчение, микровълновите и радиочестотните електромагнитни вълни (ЕМВ), нискочестотните и постоянните електрически и магнитни полета.

Източниците на НЙЛ са много разнообразни.

Ултравиолетовото лъчение може да предизвика изгаряне на кожата и катаракта на очите.

Видимата светлина може да предизвика различни ефекти върху човека.

Основният доказан ефект на въздействие на **радиочестотите и микровълните** е термичният.

Преките ефекти от въздействието на **нискочестотните електрически и магнитни полета** върху човека са свързани с възникването на заряди по повърхността на тялото и индуцирането на токове вътре в организма.

Свърхнискочестотните електрически и магнитни полета индуцират в човешкото тяло ел.токове, които могат да доведат до различни вредни въздействия.

Съществуващи проблеми на околната среда

НЙЛ се измерват от МЗ (респективно НЦОЗА), с цел приемане на нови обекти, излъчващи в различни честотни обхвати, като контролът на НЙЛ в работната среда и в населените места се извършва от РЗИ. У нас има разработена национална електронна информационна система, съдържаща информация за източниците на ЕМП в населените места.

Лаборатории на ИАОС извършват контрол на УВ лъчение от Слънцето, свързано с изтъняването на озоновия слой.

В сухоземната част на района на Черно море се установяват следните естествени източници на различните нейонизиращи лъчения, а именно:

- естествения фон на електростатичното поле,
- постоянното земно магнитно поле, характерно за съответната географска ширина,
- фоновите стойности за Земята за радиочестотния и микровълновия обхват на ЕМП, чиито източници са в Космоса, и съществуващите нива на оптично лъчение от естествения източник – Слънцето.

Други източници на електромагнитни лъчения, основно в радиочестотния и микровълновия обхват, са съоръжения на телекомуникациите, радио и ТВ предаватели, радарни системи за целите на флота, SOS радарни, метеорологични и авиационни радарни излъчватели и др.

Излъчвателите на Пристанищната инфраструктура включват различни УКВ и микровълнови източници на електромагнитни полета, монтирани в 19 пункта.

Най-мощният източник на радиовълново лъчение в района се намира до с.Българево (SOS излъчвател за морския флот и е с военно предназначение), но той не излъчва.

Сравнително мощни са радарите на Пристанищната инфраструктура, но те основно са насочени в посока към морската повърхност, поради което не се очаква въздействие върху населението.

Радарите за оповестяване при миграция на птици имат ограничена хигиенно-защитна зона.

Електромагнитните полета са фактори, които ще разширят своето въздействие върху населението в региона около Черно море, особено на бреговата ивица.

Йонизиращи лъчения

Радиологичен мониторинг

Радиологичният мониторинг на околната среда се извършва по програма, утвърдена от Министъра на околната среда и водите.

Мрежата за радиологичен мониторинг в крайбрежната зона е в:

- Лаборатория за радиационни измервания – Бургас
- Лаборатория за радиационни измервания – Варна

Радиационен гама-фон

Естественият радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда, специфична за всеки пункт, област, регион.

В резултат от дейността на човека става допълнително обогатяване на елементите на околната среда с естествени и техногенни радионуклиди и тяхното пространствено преразпределение. Тези антропогенни източници на радиоактивност обуславят техногенната компонента на радиационния фон.

Наблюденията за състоянието на радиационния гама-фон в Р България се осъществяват чрез Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон, посредством 26 Локални мониторингови станции (ЛМС), обхващащи цялата територия на страната.

Автоматизираната система има за цел своевременното установяване на инцидентно повишаване на радиационния гама-фон.

Атмосферна радиоактивност

Изследванията на атмосферната радиоактивност се базират на автоматично набиране на аерозолни проби. Пробонабирането се извършва два пъти месечно за крайбрежната зона в градовете Бургас и Варна.

Радиационно състояние на необработваемите почви, дънни утайки от открити водоеми и отпадъчни продукти от потенциални замърсители

Радиационното състояние на почвите, седиментите, дънните утайки и отпадните продукти от дейността на предприятия потенциални замърсители е оценено посредством извършване на неструктивен гама-спектрометричен анализ на проби от пунктове, определени в мониторинговата мрежа за територията на страната.

През третото тримесечие са взети и анализирани 12 броя почвени проби и 3 броя проби седименти в област Варна. Не са установени отклонения от типичните стойности на специфичните активности в опробваните пунктове.

През третото тримесечие на 2018 г. от територията на Бургаска област са изследвани 17 броя необработваеми почвени проби, 2 броя проби от скален материал.

Резултатите от анализа на пробата скален материал (пясък от плажната ивица на Несебър) не показват отклонение от измерените в предишни години стойности

Радиационно състояние на водите в повърхностните водоеми и на повърхностни и подземни води в райони на обекти - потенциални замърсители

Радиологичният мониторинг на реките, езерата и язовирите в страната се осъществява чрез мрежа от пунктове и се изразява в контрол на показателите, съгласно Наредба № Н-4/14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води.

През третото тримесечие на 2018 г. е осъществен радиологичен мониторинг на повърхностни води от контролни пунктове по поречието на река от мониторинговата мрежа на ИАОС (Ропотамо). Показателите са значително под допустимите норми, определени от съществуващата нормативна база.

През третото тримесечие на 2018 г. от територията на Варненска област са изследвани 4 броя водни проби на повърхностни води. Не са установени отклонения от типичните стойности на анализирани показатели.

През третото тримесечие на 2018 г. от територията на област Бургас са изследвани 4 броя проби на повърхностни води и 2 проби от морска вода. За повърхностните води от р.Ропотамо, язовир „Ясна поляна“ и язовир „Камчия“ не са установени отклонения от типичните стойности на анализирани показатели. Измерените стойности на общата алфа и бета активности са в допустимите граници. Съдържанието на Cs-137 в анализите на пробите от морска вода от Черно море при Несебър и Синеморец е по-малко от минимално детектуема активност на метода (MDA) – <0,045 (за Несебър), MDA < 0,076 (за Синеморец).

• Ландшафт

Връзка с други съотнесими планове и програми

По своята същност Морският пространствен план е вид устройствен план, който има отношение и следва да бъде синхронизиран с вече подготвени национални стратегии и планове.

На национално ниво това са:

- Националната програма за развитие: „България 2020“, както и документите по подготовка на изработването на Националната програма за развитие: „България 2030“;

- Националната стратегия за регионално развитие на Р. България 2012 – 2022 г., разработена съгласно изискванията на Закона за регионално развитие;
- Национална Концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г., актуализирана през 2019 г.;
- Морска стратегия Програма от мерки 2016-2021 г.;
- План за управление на речните басейни 2016-2021 г. – БДЧР;
- План за управление на риска от наводнения 2016-2021 г. – БДЧР;
- Зони за защита на водите по чл.119а, ал.1, т.1 от ЗВ.

На регионално ниво това са:

- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен район. Регионален план за развитие на Североизточен район на ниво 2 (2014 – 2020 г.) в сила до м.март 2020 г.;
- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югоизточен район. Регионален план за развитие на Югоизточен район. на ниво 2 (2014-2020 г.) в сила до м.март 2020 г.

На областно ниво (райони от ниво 3 – NUT3) това са Областни стратегии за развитие, изготвени на основание чл.9 ал.1 т.3 от Закона за регионалното развитие на областите Варна, Добрич и Бургас.

На общинско ниво това са документи разработени или в процес на разработване за 14 Черноморски общини – Аврен, Аксаково, Балчик, Бургас, Бяла, Варна, Долни чифлик, Каварна, Несебър, Поморие, Приморско, Созопол, Шабла и Царево. Тук влизат три групи документи:

- Общински планове за развитие, разработени съгласно Закона за регионалното развитие.
- Съгласно измененията на ЗРР/март 2020 г. Планове за интегрирано развитие на общини.
- Общи устройствени планове на общини и градове, разработени съгласно Закона за Устройство на Територията
- Екологични оценки към Общите Устройствови планове, изготвени съгласно чл.85 ал.1 на Закона за опазване на околната среда, придружени от Оценки за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони съгласно чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.

Аспекти на текущото състояние на околната среда и евентуално развитие без прилагането на плана

- Описание на ландшафтното райониране (регионализация) на България и българското черноморското крайбрежие в различни научни изследвания.
- Описание на състоянието на ландшафта на крайбрежието. Ще бъде анализирана класификацията на ландшафтите според степента на човешка намеса, според динамиката на релефа, вертикалното зониране и природните компоненти и др. Степени на човешка намеса на територията в исторически план. Анализ на намесите в ландшафта през последните десетилетия.
- Описание на очакваните промени в ландшафта на планираната територия, предвидени с приетите Общи устройствени планове на общини и Общите устройствени планове на градове по крайбрежието. Описание и анализ на схемите на акваторията към тези планове.
- Очаквано развитие и промени в ландшафта без наличието на морски пространствен план.

Характеристики на околната среда за територии, които вероятно ще бъдат значително засегнати

Съгласно Закона за Морските пространства чл.51б, ал.3, НМПП определя пространственото и времевото разпределение на осъществяваните и бъдещите дейности по използване на морските пространства. Тук влизат системата за движение в морските пространства, полигоните за военни учения, зоните за проучване, разработване и използване на природните ресурси, зоните за риболов, зоните за отглеждане на аквакултури, зоните за туристически и рекреационни дейности, зоните за научноизследователски дейности, защитените зони и защитените територии от Националната екологична мрежа, защитените зони за опазване на културното наследство, трасетата на подводните линейни обекти на техническата инфраструктура, инсталациите и съоръженията, свързани с корабоплаването, инсталациите и съоръженията за разработване и използване на минералните и енергийните ресурси, обектите на подводното културно наследство.

Очаквано МППРБ следва да определи местата със забрана за извършване на част от описаните дейности, които могат да окажат негативно въздействие върху характерни природни и културни ландшафти. Планът ще определи и местата, където е допустимо извършването на описаните дейности. За тези територии ще се направи и детайлна характеристика на ландшафта в екологичната оценка.

Съществуващи екологични проблеми, установени на различно ниво, имащи отношение към плана

Идентифициране и описание на съществуващи обекти в акваторията или по крайбрежието, които имат отражение върху ландшафта на защитените зони. Това са както изградени хидротехнически съоръжения, пристанища и съоръжения за отглеждане на аквакултури, така и наличното застрояване с жилищни, курортни или производствени обекти по крайбрежието, което има отношение към ландшафта на райони с особено екологично значение.

Цели на опазване на околната среда на национално и международно ниво

Най-общо целите на опазване на околната среда на международно равнище по отношение на ландшафта са описани в Европейската конвенция за ландшафта. (ратифицирана със закон, приет от XXXIX народно събрание на 13 октомври 2004 г. - ДВ бр.94 от 2004 г. в сила за Република България от 1 март 2005 г.)

Съгласно чл.2 в обхвата на Конвенцията за ландшафта са включени земи, вътрешни териториални води и открити морски площи. Съгласно чл.3 целите на конвенцията са да насърчава опазването, управлението и планирането на ландшафта, и да организира европейско сътрудничество по въпросите на ландшафта.

Разработването на МППРБ е вид планиране, а самият завършен документ е средство за управление и на ландшафта. Екологичната оценка следва да проследи доколко с плана се гарантира неговото опазване и устойчиво развитие.

На национално ниво целите на опазване на ландшафта са формулирани в редица документи, по важни от които са:

- Закона за опазване на околната среда, чиито цели включват преди всичко опазване на околната среда за сегашните и бъдещите поколения и защитата на здравето на хората, съхраняването на биологичното разнообразие в съответствие с природната биогеографска характеристика на страната, опазването и ползването на компонентите на околната среда.
- Закона за защитените територии, който има за основна цел опазване и съхраняване на защитените територии като национално и общочовешко богатство.
- Националната екологична мрежа, изградена според изискванията на Закона за Биологичното разнообразие. Една от нейните основни цели е дългосрочно опазване на ландшафтното разнообразие.
- Закона за биологичното разнообразие, който цели опазване и устойчиво ползване на биологичното разнообразие в България.
- Закона за културното наследство, чиято основна цел е опазване и закрила на културното наследство. Отношение към ландшафта на

разглежданата територия има преди всичко опазването на недвижимото културно наследство включващо археологически, исторически, архитектурно- строителни, художествени и урбанистични недвижими културни ценности, както и културните пейзажи и произведенията на градинско- парковото изкуство по крайбрежието.

В ЕО ще се извърши анализ на въздействието върху ландшафта на различните видове дейности , определени с МППРБ като:

- Анализ на въздействието върху ландшафта на системата за движение в морските пространства
- Анализ на въздействието върху ландшафта на полигоните за военни учения
- Анализ на въздействието върху ландшафта на зоните за проучване , разработване и използване на природните ресурси
- Анализ на въздействието върху ландшафта на зоните за риболов
- Анализ на въздействието върху ландшафта на зоните за отглеждане на аквакултури
- Анализ на въздействието върху ландшафта на зоните за туристически и рекреационни дейности
- Анализ на въздействието върху ландшафта на защитените зони и защитените територии от Националната екологична мрежа
- Анализ на въздействието върху ландшафта на защитените зони за опазване на културното наследство
- Анализ на въздействието върху ландшафта на инсталациите и съоръженията , свързани с корабоплаването,
- Анализ на въздействието върху ландшафта на инсталациите и съоръженията за разработване и използване на минералните и енергийните ресурси
- Анализ на визуалните въздействия от морето и към морето

• Биологично разнообразие

Обхватът на МППРБ, в който са включени морското пространство и двукилометровата крайбрежна територия (зона Б по ЗУЧК), налага разглеждане на биологичното разнообразие на сушата (с възможност на извеждане на характеристиките в зона Б) и морето.

Сухоземна флора

Растителността по Черноморското крайбрежие се отнася към Евксинската провинция на Европейската широколистна горска област, обхващаща Странджа, Източна Стара планина и Черноморското крайбрежие. Крайбрежието на Черно море се разделя на два района:

Район Северно крайбрежие – заема тясна ивица от нос Емине до границата с Румъния и се характеризира с горска ксеротермна растителност. В крайбрежията на долните части на реките и техните устия са разпространени лонгозни гори. Ксеротермната тревна растителност е с доминиране на степни флорни видове.

Район Южно крайбрежие обхваща тясна ивица от р.Резовска до билото на Еминска планина при нос Емине. На тези територии в изграждането на растителната покривка освен многобройните европейски и евроазиатски флорни елементи, участват и по-специфични флорни елементи. На засолените почви е характерна халофитна тревна растителност. Типични са и лонгозните гори.

Община Шабла

По отношение на общото растително покритие преобладават предимно антропогенните системи.

Община Каварна

По състав горите в общината са широколистни. Преобладават нискостеблените гори. Естествено растящите насаждения са изключително от издънков произход.

Община Балчик

По състав, горите в общината са широколистни, с малки изключения в противоерозионните залесявания.

Община Аксаково

Териториално горите са събрани в два големи комплекса – "Батова" и този, покриващ западната част на Франгенските възвишения. Горите са главно нискостеблени широколистни насаждения от долния лесорастителен пояс.

Община Варна

С най-голямо участие са смесените широколистни насаждения. Територията включва ценни и редки екосистеми с голямо разнообразие: лонгозен и сублонгозен тип; субсредиземноморски храстови екосистеми; находища на редки ендемитни и реликтни видове. Най-ефектни са лонгозните с множество лиани.

Община Аврен

Горите на територията на община Аврен се характеризират със значително биоразнообразие. По черноморското крайбрежие се срещат остатъци от средиземноморска растителност, а в Камчийска Стара планина – типични дъбови и смесени широколистни.

Община Долни Чифлик

Горските системи в района на р.Камчия са нарушени поради обезводняване и засоляване на подпочвените води, довели за изменение на флората и фауната.

Община Бяла

Горските територии заемат най-голяма част от площите на общината. Горите на територията на община Бяла са локализиран в Камчийската планина, достигайки до Черноморския бряг.

Община Несебър

Районът на общината обхваща природна територия богата на биотопи, както на ксеротермните, горски и тревни местообитания, така и на крайбрежните местообитания и влажните зони. Безлесната част на общината, заемаща различни площи от южната ѝ граница при гр.Ахелой до ваканционното селище „Елените“, са заети предимно от тревните ценози съставени от мезоксеротермни видове.

Община Поморие

Районът на община Поморие включва три флорестични района на България: Южно Черноморско крайбрежие и части от Тунджанска хълмиста равнина и Източна Стара Планина. Около морето и прилежащите възвишения, растителните съобщества са представени от псамофитни и халофитни тревни формации.

Община Бургас

Местообитанията на територията на общината включват ливади, мочурища, и езера, стари дъбови гори, средиземноморски и субсредиземноморски растителни съобщества, пясъчни дюни и други уникални хабитати. Разнообразието на хабитати обуславя и наличието на богато биологично разнообразие от видове с национално, европейско и световно значение.

Община Созопол

“Биоразнообразие и специфика” са двете основни характеристики на Созополската флора. Обособяват се две различни зони – крайбрежна и странджанска. В крайбрежната зона са се настанили типично средиземноморски растителни видове, някои от които са уникални за българската природа.

Община Приморско

Горската растителност на територията на общината се състои от листопадни или кораволистни медитерански гори на места с подслес от вечнозелени

храсти. На територията на община Приморско се срещат чистите и смесени гори от благун, източен бук, космат дъб, цер и келяв габър.

В разглежданата крайбрежна територия е характерна и блатна и мочурна хигрофитна (на места и хидрофитна) растителност.

Община Царево

Горските територии в по-голямата си част са включени в природен парк “Странджа”. Приморската част на Странджа е сравнително ниска – между 100 и 600 m надморска височина. Ценността на странджанската гора е в уникалността и запазеността на горските екосистеми във водосбора на р.Велека и р.Резовска в западната част на общината. Долината в долното течение на р.Велека е заета от лонгозни гори.

Местообитания

Местообитания в крайбрежната зона, които могат да се повлияят от дейностите, предвидени в МППРБ

➤ Крайбрежни и халофитни местообитания

- Постоянно покрити от морска вода пясъчни и тинести плитчини

Сублиторални (покрити от морска вода през цялото време) пясъчни, пясъчноглинести и пясъчно-тинести плитчини, с растителност принадлежаща към класа *Zosteretea marinae* или лишени от растителност.

- Естуари

Това са най-долните участъци на реките и разширените им устия при вливането в морето. Водите им са слабо солени, но с преобладаващо влияние на сладка вода. Смесването на сладка с морска вода и намалените водни количества в естуара водят до отлагане на седименти – най-често пясъчни, в резултат на което се образуват пространства покрити с водна растителност.

- Тинесто-песъчливи крайбрежни площи, които не са покрити или са едва покрити от морска вода

Тинесто-песъчливи, мочурливи пространства по брега на морето и свързаните с него лагуни и лимани, които не са покрити с вода или са едва покрити с вода. Лишени са от висша растителност, във водата се развиват зелени и червени макроводорасли, които се изхвърлят на брега от вълните, както и от синьозелени и кремъчни микроводорасли.

- Крайбрежни лагуни

Еутрофни до хипертрофни водни тела с тинести дъна понякога с анаеробни седименти. Лагуните са плитки, крайбрежни, разположени успоредно на брега, сладководни, миксохалинни или хиперхалинни басейни (тузли). Те са напълно или частично отделени от морето с пясъчни наноси (коси). Може да имат връзка с морето чрез тесен проток.

- *Обширни плиткни заливи*

Обширни и малки плиткни заливи, защитени от действието на вълните, по цялото Черноморско крайбрежие, най-вече край градовете Варна, Несебър, Бургас, Созопол, Ахтопол. За разлика от естуарите в тях няма пряк достъп на прясна вода. Защитени са от действието на вълните и съдържат голямо разнообразие от утайки и субстрати на бентосни съобщества

- *Съобщества с кафяви, червени и зелени водорасли по скалисти морски дъна (Рифове)*

Подводни скални субстрати от варовици или пясъчници, както и биогенни рифове от стриди (*Ostrea edulis*), обрасли с макрофитни кафяви, червени и зелени водорасли и миди (*Mytilus galloprovincialis* *Mytilaster lineatus* и др).

- *Едногодишна растителност върху морски крайбрежни наноси*

Местообитания, образувани на места с абразионен бряг, където морето особено през зимата разрушава намиращите се в непосредствена близост до прибоя скални или льосови откоси. Развиват се формации от едногодишни или от едногодишни и многогодишни растителни видове

- *Стръмни морски скали, обрасли с ендемични видове *Limonium**

Хазмофитни, халофитни ценози на крайморските скали и отвесните скалните брегове, които се срещат практически по цялото Черноморското крайбрежие.

- *Солянка (*Salicornia*) и други едногодишни, колонизиращи тинести и пясъчни терени*

Съобщества на халофити по дъната на свръх солените езера. В зависимост от хидрологичния режим и добива на сол, местоположението и размерите на съобществата се променят година за година. Развиват се през лятото и есента, когато водата в езерата намалява, като следват като пояси оттеглящата се вода.

- *Панонски солени степи и солени блата*

Това местообитание се представлява от типичните халофитни фитоценози, които са разпространени в поречията на реките, където се наблюдават процеси на засоляване на почвата, вследствие на високи подпочвени води, пролетни заливания, лятно изпарение и др. При силно засоляване се образуват моноценози, които заемат малки петна и растителността е с хетерогенна хоризонтална структура.

➤ **Крайбрежни пясъчни дюни и континентални дюни**

- *Зараждащи се подвижни дюни*

Крайбрежните пясъчни, „плажни“ ивици в зоната на прибоя и до около 30 m от него, които отразяват първите етапи на образуването на дюните. Характерно е, че растителността почти липсва.

- *Подвижни дюни с *Ammophila arenaria* по крайбрежната ивица (бели дюни)*

Подвижни дюни формиращи верига от посока на морето, или система от дюнни вериги по крайбрежието. Това са нестабилни дюни, които формират повече или по-слабо изразен издигнат над плажната ивица дюнен комплекс. Някои са заравнени, други са изпъкнали и с ниски дюнни редици. Растителността е предимно от облигатни псамофити. Може да има и малки групи от мъхове и лишей.

- *Неподвижни крайбрежни дюни с тревна растителност (сиви дюни)*

Неподвижни крайбрежни дюни, които са стабилизирани и колонизирани от много разнообразни ценози, с преобладаването на многогодишни тревисти растения и на места с масово участие на лишей и мъхове. Разпространени са по цялото Черноморско крайбрежие, но предимно на юг от устието на Камчия. На север, в района на Дуранкулашкото езеро има малък, изолиран участък от сиви дюни, който силно се различава от останалите стабилизирани дюни в България.

- *Облесени дюни*

Естествени или полуестествени гори по Черноморското крайбрежие в района на големите дюнни системи. Горската растителност е разнообразна.

- *Влажни понижения между дюните*

Еутрофни до хипертрофни водни тела с тинести дъна понякога с анаеробни седименти. Разположени са край реки, вливащи се в Черно море. Характерни са с малки дълбочини от 0,5 до 2,5 m. Отделени са от морето с по-високи или ниски пясъчни коси или дюни, през които периодично се прехвърлят морски вълни, главно през есенния и зимен период на годината

➤ **Сладководни местообитания**

- *Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Macropotamion* или *Hydrocharition**

Еутрофни до хипертрофни водни тела с тинести дъна понякога с анаеробни седименти. В тях се срещат разнообразни хидрофитни съобщества: на свободно плаващи растения по повърхността на водата, на вкоренени на дъното растения с плаващи листа или на подводни макрофити.

- *Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitriche-Batrachion**

Речни участъци в средните и долните течения с прикрепена водна растителност. Дъното е глинесто, тинесто-глинесто или тинесто-песъчливо, порядко с участие на чакъл заселени с типични хидрофити, а в крайбрежната зона и заливите, при липса или много слабо течение се срещат и ценозите на хидрофити.

- *Реки с кални брегове с **Chenopodion rubri** и **Bidention p.p.***

Развиват се върху кални речни бреговете на големи реки в низините, с едногодишни пионерни рудерални растителни съобщества. Те се развиват при отдръпването на водата и оголването на тиня, която е богата на органика или азот. Обикновено се появяват в края на лятото.

➤ **Умерено-континентални ерикоидни съобщества**

- *Европейски сухи ерикоидни съобщества*

Местообитанието представлява мезофилни до ксерофилни храстови съобщества от вечнозелени микрофилни (теснолистни) представители на сем. *Ericaceae* – пирен (*Erica arborea*) и калуна (*Calluna vulgaris*), върху силикатни терени, в условията на влажен крайморски климат. Съобществата са най-често монодоминантни и по-рядко смесени.

- *Съобщества на обикновената хвойна (**Juniperus communis**) върху варовик*

Храстови съобщества доминирани от обикновена хвойна. Съобществата са предимно с вторичен произход върху варовите терени. Това обстоятелство го прави потенциално богато на видово разнообразие. Обикновената хвойна формира отворени съобщества в комбинация с ксерофилни тревни компоненти, представени с богат видов състав.

- *Храсталаци с червена хвойна (**Juniperus oxwcedrus**)*

Средиземноморски и субсредиземноморски склерофилни вечнозелени храсталаци с преобладаване на червена хвойна (*Juniperus oxwcedrus*).

➤ **Естествени и полуестествени тревни формации**

- *Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (**Festuco-Brometalia**) (*важни местообитания на орхидеи)*

Представяват ксеротермни до мезотермни тревни съобщества от разряда *Festucetalia valesiacae*. Имат вторичен произход и се формират на мястото на изсечени в миналото широколистни листопадни гори. Формират пасищни територии по хълмистите терени.

- *Псевдостепи с житни и едногодишни растения от клас – **Thero-Brdchypodietea***

Ксеротермни и ксеромезотермни тревни съобщества с преобладаване на едногодишни житни растения.

- *Понто-Сарматски степи*

Местообитанието е разпространено само в района на Приморска Добруджа. То се среща на заравнените (платовидни) карстови терени с плитка варовикова основа и на стръмните мергелни склонове по терасите на Черно море (Балчик, Каварна).

- *Низинни сенокосни ливади*

Представяват мезофилни сенокосни ливади от клас *Molinio-Arrhenatheretea* върху богати почви, най-често от алувиален тип. Доминират се от житни видове.

➤ **Скални местообитания и пещери**

- *Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове*

Отвесни варовикови скални склонове и отвесни варовикови стени. Характерни са със своята бедност на растителност (от мъхове, лишей до многогодишни треви и единични храсти и дори дървета)

- *Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове*

Растителност по пукнатините на силикатните скали в планините. Растителността по гранитните скални комплекси варира главно в зависимост от изложението. Тя е съставена от отворени скални групировки с разнообразен флористичен състав.

➤ **Гори**

- *Дъбово-габърски гори (Quercus petraea) и (Carpinus betulus) – тип Galio-Carpinetum*

Смесени мезофилни гори с преобладаване на *Quercus petraea agg.* и *Carpinus betulus* и с участието на *Fagus sylvatica*, *Tilia cordata*, *T. platyphyllos* и др. Формирани са на границата между нископланинския район на смесените широколистни гори и пояса на горуните, буковите и иглолистните гори при надморска височина над 500 m. Имат тясна връзка с мезофилните букови гори.

- *Смесени гори върху скали и стръмни склонове – от съюза Tilio-Acerion*

Развиват се в пониженията с отложени почви на сипеи и стръмни скални склонове - най-често варовикови и по-рядко силикатни. В тревния етаж участват видове, характерни за буковите гори.

- *Алувиални гори с черна елша (Alnus glutinosa) и планински ясен (Fraxinus excelsior)*

Крайречни гори в низините и планините. Развиват се на богати алувиални почви, периодично наводнявани от сезонното покачване на нивото на реката.

- *Крайречни смесени гори от червен дъб (Quercus rubur), бял бряст (Ulmus laevis) и планински ясен (Fraxinus excelsior) покрай големи реки*

Смесените низинни и крайречни гори и лонгози са част от интразоналната растителност, разпространена по долните течения на по-големите реки в Източна България – Камчия, Батова, Ропотамо, Дяволска, Велека и Резовска.

- *Формации на източния бук (Fagus orientalis)*

Коренни реликтни гори от *Fagus orientalis*. Имат инверсно разположение спрямо дъбовите гори и са свързани с най-сенчестите и влажни участъци на доловете, пониженията и склоновете. Особено характерни за подлеса на тези гори в Странджа са вечнозелените храсти от лавровиден тип.

- *Източни гори от космат дъб (Quercus pubescens)*

Ксеротермни гори, които се срещат на места с преходно-средиземноморски, преходно-континентален и евксински климат. Разпространени са по Черноморското крайбрежие.

- *Южни крайречни галерии и храсталаци от ракитовица (Tamarix sp) и върба (Salix sp)*

Крайречни съобщества под формата на галерии и храсталаци покрай постоянни или временни течения и влажни места. Групировки от тях се срещат по пясъчните дюни (преовлажнени пясъци)/ или засолени глини край Черноморието.

Животински свят

Крайбрежна територия

Видра (Lutra lutra)

Видът е разпространен в цялата страна, с изключение на Добруджа и голяма част от Лудогорието. С най-голяма плътност е популацията в Югоизточна България. Обитава крайбрежията на по-големи езера и блатата, брегове на планински потоци и езера обрасли с дървета и храсти, а също и по морския бряг. Изследвания доказват висока численост и постоянно присъствие по крайбрежията в най-долните течения на реките Велека, Резовска и Ропотамо, в близост до морето.

Морско пространство

Биота

Фитопланктон – първичен продуцент в основата на морските хранителни вериги. Интензивното развитие на земеделието, промишлеността и урбанизацията след 50-те години на 20 век довежда до антропогенна еутрофикация и увеличаване на “цъфтежа” на фитопланктона. Като следствие от това при процеса на разграждане се изчерпва кислородът в долните слоеве и това често е причина за гибел на дънните организми.

Мониторингът в периода 2010-2017 г. на морската среда по показател “фитопланктон” показва, че повечето водни тела са в умерено състояние, но в “лошо” състояние в някои от годините са водните тела във Варненския и в Бургаския залив.

Зоопланктон – зоопланктонът е основен фактор за състоянието на рибните популации. Силно влияние върху него оказват навлезлите във втората половина на 20 век инвазивни видове, за които той е хранителен ресурс. По различни индикатори състоянието му се променя сезонно и е “лошо”, “умерено” и “много лошо”.

Фитобентос – разнородна група водни растения, обитаващи скални субстрати в осветената зона и осигуряват среда за живот, хранителна база на разнообразие от морски безгръбначни и риби. Най-интензивно е въздействието върху субстрата до загуба на субстрат в районите на нос Калиакра – нос Галата и нос Емине – Созопол. Антропогенната еутрофикация води до изчезване на чувствителните към замърсяване кафяви и червени водорасли и морски треви и е довела до пълното им изчезване във Варненския и Бургаския залив и устията на по-големите реки. След 2000 г. е налице стабилизиране на съобществата морски макроводорасли.

Зообентос – местообитанията на макрозообентоса – гръбначни или безгръбначни дънни животни са в зависимост от дълбочината – медиомиторални, плитки сублитрални и шелфови субметорални. Голямо разнообразие на биотата е в плитката крайбрежна зона, а с дълбочината то намалява. Увеличаването на антропогенния натиск в крайбрежната зона води до продължаващо увреждане на местообитанията и тяхната загуба.

Инвазивни видове – тенденцията е към увеличаване на броя и обилието на чужди видове в резултат на пренасянето им от морския транспорт (баластните води).

Риби – голямото разнообразие сочи различно състояние при различните видове морски риби (от “добро” за традиционни до “недобро” за калкана). Морските риби са подложени на широка гама от различни източници на натиск като една част от тях не са добре изучени (шум, отпадъци). От голямо значение в тази посока е последователното изпълнение на мерките от Морската стратегия.

Морски птици и миграционен път Via Pontica

Морски птици – Терминът “морски птици” се използва за окачествяване на видове птици, които получат най-много от храната си от крайбрежните води (неритични) или от откритите морски пространства (пелагични). Неритичните морски птици използват сушата и крайбрежните влажни зони за гнездене, хранене или за почивка в определени периоди, а пелагичните видове (първични морски птици) до голяма степен са независими от земята, с изключение на периодите на гнездене.

Единствените два вида птици, изцяло зависещи (изхранващи се) от морето през периодите на гнездене, миграция и зимуване в разглежданата акватория са средиземноморския буревестник (*Puffinus yelkouan*) и качулатия корморан (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*), поради което са идентифицирани като основни индикаторни видове и за тях са предвидени мерки в Морската стратегия. Качулатият корморан гнезди по българския бряг в две колонии –

едната (традиционна) на северното Черноморие между нос Калиакра и нос Шабла и втората (по-нова) на остров Св.Иван – южно Черноморие. Липсват данни за сигурно гнездене на средиземноморския буревестник на българска територия. Твърде вероятно е да се размножава по скалисти участъци от Черноморското крайбрежие както в северната, така и в южната му част (особено между нос Емине и Маслен нос), включително по островите.

Останалите видове, които могат да бъдат причислени към понятието „морски“ птици, напр. видовете рибарки, чайки, гмуркачи, гмурци, патици, потапници са до голяма степен свързани със сушата и крайбрежните влажни зони, които използват за гнездене, хранене и почивка по време на миграция и зимуване.

Територии с концентрация на конзервационно значими видове в рамките на Българското Черноморие (от север на юг)

По време на гнездовия период

Дуранкулашко езеро и района: Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*); Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*); Ръждивокрил огърличник (*Glareola pratincola*).

Защитена зона „Чаиря“: Белокрыла рибарка (*Chlidonias leucoptera*).

Нос Калиакра и района: Розов скорец (*Sturnus roseus*).

Защитена местност “Ятата”: Саблеклюн (*Recurvirostra avosetta*) и кокилобегач (*Himantopus himantopus*).

Поморийско езеро: Гривеста рибарка (*Sterna sandvicensis*) Саблеклюн (*Recurvirostra avosetta*) и кокилобегач (*Himantopus himantopus*).

Атанасовско езеро: Саблеклюн (*Recurvirostra avosetta*) и кокилобегач (*Himantopus himantopus*); Гривеста рибарка (*Sterna sandvicensis*); Дебелоклюна рибарка (*Gelochelidon nilotica*); Речна (*Sterna hirundo*) и белочела рибарка (*Sterna albifrons*).

Бургаско езеро (Вая): Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*); Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*); нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*); гривеста чапла (*Ardeola ralloides*); сива чапла (*Ardea alba*).

Защитена местност “Подя”: Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*); Лопатарка (*Platalea leucorodia*); малка бяла чапла (*Egretta garzetta*); нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*); гривеста чапла (*Ardeola ralloides*); сива чапла (*Ardea cinerea*).

Яз.”Мандра”: Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*); малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*); сива чапла (*Ardea cinerea*); Къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*) и розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*); Лопатарка (*Platalea leucorodia*); малка бяла чапла (*Egretta garzetta*); нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*); гривеста чапла (*Ardeola ralloides*); сива чапла (*Ardea cinerea*).

Острови Св.Иван и Св.Петър: Жълтонога средиземноморска чайка (*Larus michahellis*); Среден корморан (*Phalacrocorax aristotelis*).

По време на зимуване

Съгласно районирането на територията на страната по отношение на зимуващите водолюбиви птици разглежданата територия спада към района на Българското черноморско крайбрежие с два подрайона: Северно черноморско крайбрежие (от румънската граница до Иракли) и Южно черноморско крайбрежие (от нос Емине до турската граница).

Най-значими места за зимни концентрации по Северното черноморско крайбрежие са: Дуранкулашкото и Шабленското езеро; Варненското езеро.

Най-значими места за зимни концентрации по Южното черноморско крайбрежие са: Бургаските езера; Залива „Узунгерен“.

По време на миграции

Съгласно районирането на територията на страната по отношение на мигриращите реещи се птици разглежданата територия спада към района *Виа Понтика*.

Птиците от всички таксономични категории (включително до вид), регистрирани по време на миграциите по Виа Понтика, са разпределени в няколко екологични групи съобразно:

- Времето за престой на територията на България.
- Характера на миграцията (на тесен фронт).
- Местата за зимуване (пълни мигранти – с постоянни зимовища в Африка и частични мигранти – с непостоянни зимовища).
- Начина на полета.
- Частта от денонощието.

По време на миграции се срещат следните екологични групи от мигриращи птици:

- Реещи се птици (*Soaring birds*) – 5 вида. Реещите се птици са пълни и частични мигранти;
- Водолюбиви птици (*Waterbirds*) – голям брой видове от разредите Гмуркачоподобни *Gaviiformes*, Гмурецоподобни *Podicipediformes*, Пеликаноподобни *Pelecaniformes* и Щъркелоподобни *Ciconiiformes* (без реещите се) и Дъждосвирцоподобни *Charadriiformes*; пълни и частични мигранти;
- Пойни птици (*Passerines*) - разред Вrabчоподобни *Passeriformes* – постоянни видове и пълни мигранти;
- Други (*Others*) – сборна група от видове птици от всички останали разреци; между тях има постоянни и скитащи видове, както и пълни и частични мигранти, които се придвижват на широк фронт от местата за гнездене до зимовищата чрез активен полет както през деня, така и през нощта.

По миграционната магистрала Виа Понтика в района на Българското Черноморие има две места, където птиците спират да пренощуват или да починат за няколко дни: Атанасовското езеро и земите северно, западно и източно от него; езерото Вая и земите северно, южно и най-вече западно от него.

В ЕО ще се представи пълно описание на миграционния път и местата на гнездене във всяка територия и възможните неблагоприятни въздействия от дейности на МППРБ.

Морски бозайници

В Черно море са разпространени три вида морски бозайници: Афала (*Tursiops truncatus ponticus*); Обикновен делфин (*Delphinus delphis ponticus*); Морска свиня (*Phocoena phocoena relicta*). Тюленът-монах някога се е срещал по ареалите на разпространение на трите вида китоподобни, които се припокриват. Морските бозайници се разглеждат като отделна екологична функционална група на биоразнообразието и морските хранителни вериги от Рамкова директива за морска стратегия 2008/56/ЕО (РДМС). Срещат се често не само в отдалечените райони, но и в близост до източниците на натиск (крайбрежни градове, пристанища и морски курорти) В Черно море и морските пространства на Р.България са разпространени три вида морски бозайници:

- Афала, *Tursiops truncatus ponticus*;
- Обикновен делфин, *Delphinus delphis ponticus*;
- Морска свиня, *Phocoena phocoena relicta*;

Китоподобни (Cetacea)

Наблюденията от последните години по нашето крайбрежие са свързани най-вече със Северното Черноморие и като цяло са оскъдни. През есенните и пролетните месеци стадата се придвижват по-близо до брега на разстояние от 3 до 10 мили от крайбрежието Трите вида делфини се срещат през трите сезона, като числеността им е постоянно ниска. През зимата числеността на афалата и обикновения делфин се снижава. Проведените наблюдения дават представа за тенденциите в числеността, но не и за популационните им параметри. При постоянно висока численост и обилни хранителни ресурси, отделните видове се придържат към най-подходящите за тях райони от биологична и екологична гледна точка. Основният фактор, повлиял популациите на обикновения делфин и муткура е свързан с достъпа до хранителни ресурси.

Афала (*Tursiops truncatus*)

Видът е космополит, разпространен във всички морета и океани на умерените и тропически ширини. Това е най-малобройният черноморски делфин, което се дължи на крайбрежния му начин на живот, големите размери и слабата

плодовитост. Имат добре развита сонарна система, с която общуват помежду си.

Като типична бентосна форма черноморската популация обитава крайбрежните области и рядко се среща навътре в морето на дълбочини повече от 200 м. Някои наблюдения показват, че през зимата видът се среща най-често по източното крайбрежие на Черно море, след което мигрира в западна посока. Последните наблюдения са свързани най-вече със северното ни Черноморие.

Общият размер на популацията е неизвестен, но се предполага, че възлиза на няколко хиляди екземпляра. Храни се главно с придънни и по-малко с пелагични видове риба.

Приморска Добруджа около местността Яйлата е една от точките за наблюдение по българското Черноморие.

Муткур, Морска свиня (*Phocoena phocoena*)

Най-дребният вид черноморски делфин. Обитава крайбрежните шелфови води до 2-3 мили от брега. Муткурът образува малки групи, плува бавно; рядко се показва над водата и по принцип не се среща навътре в морето.

Няма реална оценка за размера на популацията на видра в Черно море, но се предполага, че възлиза на няколко хиляди екземпляра, с тенденция към намаляване. Храни се с дребна пелагична (хамсия, трицона, меджид) и придънна риба (попчета), както и с миди, скариди и други бентосни безгръбначни животни. В Черно море и в крайбрежната зона има доста големи дълбочини, където този делфин се храни.

Неколкократно в Черно море е установявана масова смъртност на муткура, регистрирана по изхвърлени на брега индивиди. Причините не са известни.

Съществуваща заплаха за муткура са рибарските, особено придънните мрежи поставяни в близост до крайбрежието. Крайбрежният начин на живот прави този делфин по-уязвим към отрицателните промени, които възникват основно в крайбрежните местообитания.

Обикновен делфин (*Delphinus delphis ponticus*)

Обитава дълбоки води. Среща се в откритата морска зона на около 10-17 мили от брега, като посещава и крайбрежните води, следвайки сезонните струпвания и миграции на пелагичните видове риби, с които основно се храни.

Най-много екземпляри са наблюдавани пред Варна, н. Калиакра и в близост до границата с Турция. Образува групи по 100 и повече индивида.

Потенциални въздействия върху компонентите на водната среда (повърхностни води), водни екосистеми и видове

Обхватът на Морския пространствен план включва морски води/екосистеми (в т.ч. крайбрежни морски води, териториални води, прилежащи води, изключителна икономическа зона) и сладководни обекти (реки и езера) в прилежащата двукилометрова зона от българското черноморско крайбрежие

Таблица 1

Дейност	Движеща сила (фактор)	Натиск	Потенциално въздействие	Засегнат компонент/влияние върху	Пространствен обхват
Трафик на плавателни съдове, инвазивни видове	Разлив на нефтопродукти и други замърсители от кораби, обрастване на кораби	Замърсяване на водите, натиск от инвазивни видове	Нарушаване на структурата и функциите на пелагичните екосистеми, смъртност на риби, промяна в структурата на съобществата от риби и безгръбначни; влошаване на екологичното състояние на повърхностните водни тела; влошаване на показателите на води за къпане; влошаване на показателите на води за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми	Качество на водата; пелагични и дънни екосистеми; растителни и животински видове; природни местообитания; Структура и функции на ЗЗ, включващи водни екосистеми	Икономическа зона, териториални води, крайбрежни морски води, Варненско езеро, Атанасовско езеро, устия на реки, брегова ивица. Възможен трансграничен ефект
Превоз на замърсяващи вещества (нефтопродукти, химически вещества и др.)	Разлив на замърсители	Замърсяване на водите			
Изграждане /поддържане /разширение на пристанищна инфраструктура	Морфологични изменения на бреговата линия и морското дъно	Изменения на крайбрежните течения	Промяна в характера на седиментите и пространственоторазпространение на разтворените замърсители; промяна в структурата на съобществата от дънни риби, безгръбначни и макрофити; влошаване на екологичното състояние на повърхностните водни тела; влошаване на	Качество на водата; пелагични и дънни екосистеми; растителни и животински видове; природни местообитания; Структура и функции на ЗЗ, включващи водни екосистеми	Крайбрежни морски води – локално

Дейност	Движеща сила (фактор)	Натиск	Потенциално въздействие	Засегнат компонент/влияние върху	Пространствен обхват
			показателите на води за къпане; влошаване на показателите на води за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми		
	Строителни дейности	Депониране на седименти (инертни материали)	Увреждане/унищожаване на дънни местообитания; промяна в състава и структурата на сообществата от дънни безгръбначни и риби	Дънни екосистеми; растителни и животински видове; природни местообитания; Структура и функции на ЗЗ, включващи водни екосистеми	Крайбрежна зона – локално
Поддържане на фарватер	Драгажни дейности	Отстраняване на субстрат	Увреждане/унищожаване на дънни местообитания; промяна в състава и структурата на сообществата от дънни безгръбначни	Дънни екосистеми; растителни и животински видове; природни местообитания;	Локално – зона на пристанища, нов канал на Варненско езеро
			Повишаване на мътността на водата; влошаване на условията за обитаване на пелагични риби и безгръбначни	Качество на водата; пелагични екосистеми; растителни и животински видове; природни местообитания;	Локално – зона на пристанища, нов канал на Варненско езеро
		Депониране на седименти	Увреждане/унищожаване на дънни местообитания; промяна в състава и структурата на сообществата от дънни безгръбначни	Дънни екосистеми; растителни и животински видове; природни местообитания; Структура и функции на ЗЗ, включващи водни екосистеми	Крайбрежна зона - локално
			Повишаване на мътността на водата; влошаване на условията за обитаване на пелагични риби и безгръбначни	Качество на водата; пелагични екосистеми; растителни и животински видове; природни	Крайбрежни морски води – локално

Дейност	Движеща сила (фактор)	Натиск	Потенциално въздействие	Засегнат компонент/влияние върху	Пространствен обхват
				местообитания; Структура и функции на 33, включващи водни екосистеми	
Изграждане и експлоатация на туристическа инфраструктура; Развитие на урбанизацията (нарастване на градските центрове – Варна, Бургас и др.)	Зауставане на непречистени или недостатъчно пречистени отпадъчни води от туристически обекти и населени места	Замърсяване на водите с биогени, детергенти и органични вещества	Нарушаване на структурата и функциите на водните екосистеми, „цъфтежи“ на фитопланктон, смъртност на риби, промяна в структурата на съобществата от риби, безгръбначни и макрофити; влошаване на екологичното състояние на повърхностните водни тела; влошаване на показателите на води за къпане; влошаване на показателите на води за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми	Качество на водата; пелагични и дънни екосистеми; растителни и животински видове; природни местообитания; Структура и функции на 33, включващи водни екосистеми	Крайбрежни морски води, крайморски езера и язовири, долни течения на черноморски реки
Проучване и добив на полезни изкопаеми (нефт и газ)	Разлив на нефтопродукти	Замърсяване на водите	Нарушаване на структурата и функциите на пелагични и дънни екосистеми, смъртност на риби и безгръбначни, промяна в структурата на съобществата от риби, безгръбначни и макрофити; влошаване на екологичното състояние на повърхностните водни тела; влошаване на показателите на води за къпане; влошаване на показателите на води за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми.	Качество на водата; пелагични и дънни екосистеми; растителни и животински видове; природни местообитания; Структура и функции на 33, включващи водни екосистеми	Икономическа зона (?), териториални води, крайбрежни морски води, устия на реки, брегова ивица. Възможен трансграничен ефект.

Дейност	Движеща сила (фактор)	Натиск	Потенциално въздействие	Засегнат компонент/влияние върху	Пространствен обхват
	Подводен шум	В ЕС няма прагови стойности за подводен шум	Влияе върху риби, китоподобни. Предстои мониторинг и съответно въвеждане на законодателни мерки за подводен шум.		
Селскостопански дейности – земеделие	Дифузни източници на води, натоварени с биогени и/или пестициди	Замърсяване на водите с биогени, пестициди и органични вещества	Нарушаване на структурата и функциите на водните екосистеми, „цъфтежи“ на фитопланктон, смъртност на риби, промяна в структурата на съобществата от риби, безгръбначни и макрофити; влошаване на екологичното състояние на повърхностните водни тела; влошаване на показателите на води за къпане; влошаване на показателите на води за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми	Качество на водата; пелагични и дънни екосистеми; растителни и животински видове; природни местообитания;	Водосбори на черноморски реки, язовири и крайморски езера, крайбрежни морски води
Селскостопански дейности – животновъдство	Заустване на отпадъчни води			Структура и функции на ЗЗ, включващи водни екосистеми	
Рибовъдство	Хранене, заболявания, лечение	Замърсяване на водите с биогени и ветеринарни продукти, разпространение на болести и паразити.	Нарушаване на структурата и функциите на водните екосистеми, „цъфтежи“ на фитопланктон, смъртност на риби, промяна в структурата на съобществата от риби, безгръбначни и макрофити; влошаване на екологичното състояние на повърхностните водни тела; влошаване на показателите на води за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми	Качество на водата; Сладководни екосистеми; рибни съобщества; Структура и функции на ЗЗ, включващи сладководни екосистеми	Естествени крайморски езера, язовири и влажни зони, устия на черноморски реки
	Въвеждане на неместни видове	Разпространение на неместни и	Конкуренция с местната ихтиофауна, хищническа преса	Сладководни екосистеми; рибни съобщества, местни	

Дейност	Движеща сила (фактор)	Натиск	Потенциално въздействие	Засегнат компонент/влияние върху	Пространствен обхват
		инвазивни видове	върху риби и безгръбначни, промяна в структурата на рибните общества, генетично „замърсяване“ на нативни видове, разпространение на нови заболявания и паразити	видове риби; Структура и функции на ЗЗ, включващи сладководни екосистеми	
Зарибяване	Въвеждане на неместни видове/ инвазивни видове	Разпространение на неместни и инвазивни видове	Конкуренция с местната ихтиофауна, хищническа преса върху риби и безгръбначни, промяна в структурата на рибните общества, генетично „замърсяване“ на генофонда на нативни видове, разпространение на нови заболявания и паразити		
Развъждане на черупкови организми	Отпадъчни продукти на метаболизма	Замърсяване на водата с биогени и органични вещества	Влошаване на качеството на водата; влошаване на екологичното състояние на водните тела	Качество на водата; Структура и функции на ЗЗ	Локално – в зоните около мидените ферми
Рибарство	Стопански риболов и улов на морски безгръбначни	Прекомерен улов	Редуциране и дестабилизиране на популациите на целеви видове риби (особено на мигриращи видове) и безгръбначни; изменения на трофичната структура на рибните общества и морските екосистеми	Видове риби, обект на стопански риболов, морски рибни общества, морски екосистеми	Крайбрежни морски води, териториални води, икономическа зона. Възможен трансграничен ефект

Зоните за опазване на стопански ценни видове риби в ПУРБ (2016-2021 г.) ще бъдат разгледани в ДЕО.

Защитени територии

В обхвата на черноморските общини и черноморската акватория попадат 53 защитени територии по Закона за защитените територии. От тях 3 са резервати, 3 поддържани резервата, 31 защитени местности, 16 природни забележителности и 2 природни парка.

Защитените територии с акватория са:

Резерват Калиакра – ивица с ширина 500 m край брега;

Защитена местност “Кокетрейс” – пясъчна банка, изцяло в акваторията на Черно море – 700 ha;

Защитена местност “Казашко” – акватория във Варненското езеро – 250 m от брега;

Защитена местност “Вая” – акватория от езерото Вая;

Природна забележителност “Скален мост” – Тюленово;

Резерват “Ропотамо”;

Поддържан резерват “Атанасовско езеро”;

Защитено местност “Пода”;

Поддържан резерват “Атанасовско езеро”;

Защитено местност “Пода”;

Защитено местност “Узунгурун”;

Защитено местност “Ченгене скеле”;

Защитено местност “Блатото Алепу”;

Защитено местност “Стамополу”;

Защитено местност “Поморийско езеро”;

Защитено местност “Устие на река Велека”.

Защитени зони

Защитените зони от ЕМ Натура 2000 по смисъла на Закона за биологичното разнообразие са:

20 – по Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;

19 – по Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици.

Две от 33 – Бургаско езеро и Атанасовско езеро, са защитени по двете директиви.

В Екологичната оценка ще се разглеждат ЗТ и ЗЗ, които имат хидравлична връзка с морето.

Приложение V: Морски пространствен план на Република България (2021-2035 г.)
Биоразнообразие и НЕМ, включително крайбрежната зона

- **Културно-историческо наследство**

Крайбрежна археология

Българското черноморско крайбрежие е зона с изключително богато и разнообразно културно-историческо наследство от всички исторически епохи на човешкото развитие. Връзката с морето е давала винаги много ресурси (транспорт и комуникации, търговия, риболов, добив на сол, корабостроене и др. специфични дейности и поминък), които са обуславяли засиления интерес към тази зона. Крайбрежието е изследвано в различна степен археологически. В някои райони концентрацията на регистрирани обекти в Археологическата карта на България е изключително висока, особено в хинтерланда на големите крайбрежни градове. Други райони са приемани все още за бели зони върху археологическата карта на България, поради слабата им проученост. Въпреки това те са оценявани като зони с висок археологически потенциал, но трудни за провеждане на археологически издирвания – такива са например лонгозните и други крайбрежни гори, лиманите и лагуните, крайбрежните речни долини и др. Находки от Палеолита са открити край Варна. В местността Побитите камъни е единственият известен в България мезолитен обект. Селища от неолитната, халколитната и бронзовата и желязна епоха са регистрирани по цялото българско черноморско крайбрежие. През античността около заливите, представляващи естествено защитени пристанища, възникват важни градски центрове, които продължават да съществуват и през следващите периоди – средновековието, османския и постосманския период и до днес, като в околностите им са разположени техните некрополи, земеделски площи, стопанства, вили, сателитни селища, кариери за строителен материал, мини, производствени центрове и др. Ежегодното регистриране на нови паметници в Археологическата карта на България продължава, като техният брой непрекъснато нараства.

Опазването и проучването на археологическото наследство е обусловено в Закона за културното наследство и свързаните с него наредби.

Културно-историческото наследство в крайбрежната зона е изложено на висок риск от повреда или разрушаване, особено поради интензивната човешка дейност, а и активни природни процеси. Основните рискове са свързани със следните дейности и процеси, които се разглеждат в МППРБ:

Строителството (на жилищни сгради и комплекси, на промишлени, аграрни, стопански и други сгради) през последните десетилетия е особено интензивно. То е свързано с изключително бързо развиващия се туризъм, от една страна, и с тенденцията за изнасяне на постоянното или периодично жителство, промишлени и други стопански дейности в периферията на големите градове. Следствие на това е динамичното разрастване на крайбрежните градове и

селища, възникването на нови квартали, селища, комплекси, вилни зони и т.н. Контролът с цел опазване на археологическите паметници е извършван регулярно единствено в защитените с граници и охранителни зони и режими на опазване територии на важни археологически и исторически обекти (основно групови културни ценности) и в зоните с регистрирани обекти в Археологическата карта на България. Контролът на частното строителството в другите случаи е спорадичен, което поставя под висок риск все още неоткритите и нерегистрирани археологически обекти.

Мащабни инфраструктурни проекти – изграждане на канализация и системи за пречистване на отпадните води и заустването им в крайбрежните градове и села, развиване на пътната инфраструктура, развиване на електроразпределителната мрежа, изграждане и разрастване на депа за битови, строителни и индустриални отпадъци, изграждане на газопреносна система и др., строежа на клетки на мобилните оператори и др. поставя сериозни рискове за археологическите паметници. Обикновено тези инфраструктурни проекти са предшествани от археологическо теренно издирване и са съпроводжани с археологическо наблюдение, което силно редуцира рисковете от унищожение или повреда на културни паметници.

Брегоукрепителните дейности по Черноморието засягат зони с изключително висок археологически потенциал, особено около градовете и селата, които са съществували от древността до днес.

Изграждането на пристанища със съответната инфраструктура поставя под риск археологически паметници, в зони, които са с изключително висок потенциал за наличие на археологически обекти. Повечето от съществуващите днес пристанища са наследили древни пристани, направени в естествено защитени заливи от ветрове и вълни. Именно на такива места обикновено са реализирани новите пристанищни проекти. Това са места, където в миналото се е извършвала интензивна дейност и на които човешкото присъствие обикновено е оставило сериозни културни следи.

Укрепване на долните течения на реките и корекция на коритата им с цел превенция от наводнения и усвояване на територии за застрояване и облагородяване са дейности, които също трябва да бъдат съпроводени с археологически контрол.

Добивната промишленост на строителни материали, полезни изкопаеми и други суровини са мащабни проекти, които засягат обширни площи. Много от тях рядко са съпроводени с археологически контрол, а често тяхното технологично изпълнение не позволява качествено извършване на такъв.

Сериозен проблем за много напълно или частично проучени археологически паметници е постепенното им деградиране вследствие на липсата на мерки за консервацията, реставрацията и охраната им. След разкриването им и промяната на околната им среда, с която те са били в равновесие и естествено взаимодействие, което ги е предпазвало и съхранявало, се задействат интензивни деструктивни процеси.

Унищожаването на културно-историческото наследство в земеделски земи, които се обработват (разорават) ежегодно е сериозен проблем, който не е намерил адекватно решение.

Иманярството, вандализмът и липсата на охрана на редица обекти представляват реална заплаха и са причина за безвъзвратна загуба на културно-историческото наследство.

Освен антропогенните дейности, поставящи под риск културно-историческото наследство, са налице и редица природни процеси, които нанасят вреди или унищожават археологически паметници, често пъти в големи мащаби. Тези процеси обикновено са трудно контролируеми, а ограничаването им е свързано със сериозни финансови и технически ресурси.

Абразията в контактната зона на морето и сушата касае цялото крайбрежие, но интензитетът ѝ е особено силен в отделни зони, в резултат на геоложкия характер на брега и неговото изложение на вълни и вятър.

Ерозията и свлачищата в някои зони от крайбрежието са изключително интензивни и са свързани със динамична промяна на крайбрежната зона. Тези процеси се отразяват и на културното наследство, тъй като в някои случаи в миналото тези природни процеси не са били така интензивни, поради което тези зони са предлагали по-добри условия за обитаване и извършване на стопански дейности.

Липса на политика и стратегия на местно (а и на национално) ниво за популяризиране, социализация, проучване и опазване на културно-историческото наследство и използването му като ресурс за културен туризъм. Реализиране на такива политики и стратегии, когато те съществуват.

Липса на функциониращи програми между съседни общини, включително и между общини в съседните държави, за развитие на общи туристически маршрути и пакети.

Слабата реклама, незадоволителната туристическа инфраструктура, липсата на регулярна консервационна поддръжка, почистване, охрана и т. н. на редица културно- исторически обекти като туристически дестинации.

Необходимостта от обновяване и осъвременяване на начина на представяне на културно-историческото наследство в редица исторически, археологически, етнографски и други тематични музеи и експозиции; използване на ресурсите на виртуалната реалност и интерактивни медии.

Недостатъчната реклама и популяризирането на музеи, експозиции и културни туристически обекти чрез използване на потенциала на съвременните медии. Привличане на нови и различни от традиционните посетители, както и активизиране на посетителския поток извън туристическия сезон.

Българското черноморско крайбрежие притежава изключително богато и разнообразно културно-историческо наследство. То има голям, но в много случаи все още неоценен икономически потенциал и важно значение за национално самочувствие и самосъзнание.

Подводно културно наследство

България е оценявана като една от държавите в Европа с най-богато и многообразно културно наследство, както на сушата, така и под вода. Според конвенцията на ЮНЕСКО за опазване на подводното културно наследство (Париж, 2001) "подводно културно наследство" са всички следи от човешко присъствие, както и техния археологически и природен контекст, престояли под вода повече от сто години (чл.1(а)). Подводните културни паметници в България са третираны от Закона за културното наследство, Конвенцията на ЮНЕСКО от 2001 (ДВ, бр. 16 от 2010 г., ратифицирана със закон - ДВ, бр. 84 от 2003 г.), Наредба № н-00-0001 от 14 февруари 2011 г. за извършване на теренни археологически проучвания. За някои значими обекти по крайбрежието са създадени защитени територии (включително прилежащите им акватории) с граници и охранителни зони и режими на опазване.

Предполага се, че бреговете на древния Черноморски басейн са били населени от епохата на ранния палеолит (преди около 1.8 млн години) насетне, когато първите праисторически общности навлизат на Европейския континент. От тогава черноморският басейн е претърпял многократни и значителни промени, касаещи размерите му и връзката със съседните големи водни басейни и световния океан. Няколкократно бреговете му са били заливани и впоследствие отново са се превръщали в суша, предлагаща многообразни ресурси и добри условия за живот, препитание и комуникация. Въпреки дългия период на предполагаемо обитаване на черноморските брегове, най-ранните открити досега археологически обекти под вода са крайбрежни селища от късната халколитна епоха – 5 хил. пр. Хр. Предполага се, че по-ранни обекти съществуват в акваторията на Черно море и в крайбрежните езера и лагуни.

Подводните археологически обекти в българската акватория на Черно море могат да бъдат разделени и представени в следните групи:

Потънали праисторически селища и некрополи: Към момента са открити над 20 потънали, частично или напълно, праисторически селищни обекта и два некропола. Намират се в морето, в близост до брега, или в лимани и лагуни и са на дълбочина до 9 m. Датирани са в късната халколитна (КХЕ) и в бронзовата епоха (БЕ). Установено е, че при съществуването си те са били на сушата, в близост до морския бряг, и са били залети при морската трансгресия, започнала след края на последния ледников период преди около 19 хил. години и продължаваща и днес. В няколко случая на едни и същи места са установени останки от две и повече селища, съществували през различни исторически епохи (КХЕ, БЕ), което е индикация за последователни периоди на морски трансгресии и регресии. Така броят на индивидуалните селища става над 30. Това изключително богато културно-историческо наследство превръща българското черноморско крайбрежие в уникален феномен за европейската и близкоизточната праистория. Всички селища са били открити случайно, при изкопни и строителни дейности. Поради това те са частично или напълно унищожени.

Потънали антични селища и пристанищни структури: Вследствие на покачването на морското ниво някои антични градове и селища, както и

прилежащите им пристанищни съоръжения, днес се намират под вода, на дълбочина между два и пет метра. Най-впечатляващ подобен археологически обект е Несебър. Установено е, че около $\frac{1}{3}$ от територията на древния град днес е под вода. Открити са части от фортификационната и пристанищната система от къснокласическия и/или елинистическия период и от късната античност, някои на дълбочина от 4,7 m. Други антични градежи под вода са известни при Созопол, Каварна, Варна, залив Вромос, о. Св.Тома.

Пристанища и пристанищни акумулации: Най-важната предпоставка за възникването, съществуването и просперитета на крайбрежните селища в миналото е било наличието на естествени пристанища – заливи, защитени от ветрове и вълни. Много от тези места са пристанища и до днес. Те са акумулирали пласт от артефакти, свидетелстващ за периодите на функционирането им. Много от тези културно-исторически депа са били частично или напълно унищожени при удълбочаването на съвременните пристанища и изграждането на пристанищна инфраструктура. Малкото запазени пристанищни акумулации могат да бъдат оценени като съкровищници на културно-историческа веществена информация.

Кораби и корабни товари: Черно море е представяно като най-богатия музей на древното корабоплаване в света. Причина за това са добрите условия за съхраняване на органичен материал, които морето е създало: анаеробната среда на дълбочини под 120 m, вследствие на високото съдържание на сероводород, и интензивна седиментация, която обикновено погребва потъналите кораби и ги консервира. В редки случаи до днес се е съхранил единствено корабният товар без останки от самия кораб. В Черно море са открити над 70 потънали кораба, датирани в гръцката античност, римския период, късната античност, средновековието, османския и постосманския период. Повечето от тях са с изключително добре запазени корпуси. Открити са както във вътрешните води, така и в териториалното море, прилежащата зона и изключителната икономическа зона. Оценено е, че откритите към момента кораби са малка част от плавателните съдове, които лежат на морското дъно, което превръща Черно море в най-перспективния район за изследване на древното корабоплаване в Стария свят.

Опасности за подводното наследство

Българската акватория на Черно море е слабо проучена археологически. Големи площи все още са неизследвани, а вероятността от наличието на погребани под седиментите археологически обекти е изключително висока. Основните рискове за културните паметници под вода са следните:

Изграждане, разширяване, удълбочаване и почистване на пристанища са били причина за откриване, но и унищожаване на много археологически обекти – праисторически и антични селища, потънали кораби, пристанищни акумулации. Тези съоръжения не само увреждат археологическите обекти, но обикновено причиняват сериозни промени на плажната ивица - акумулиране пясък от едната страна на вълноломите, за сметка на другата. Това може да доведе до откриване на културни паметници, или до допълнителното им погребване с пясък.

Брегоукрепителните дейности и изграждане на вълнезащитни съоръжения следва да бъдат съобразени с подводно наследство, тъй като крайбрежната зона е с много висок потенциал за наличие на културни паметници.

Прекарване на тръбопроводи, електропроводи, комуникационни кабели и др. по дъното са мащабни проекти, които обикновено засягат археологически обекти. При проучването на трасето на неосъществения тръбопровод "Южен поток" през Черно море бяха открити десетки потънали кораби.

Сондирането с цел проучване и добив на нефт, природен газ и други подземни ресурси създава предпоставки за повреда или унищожаване на археологически обекти.

Добивът на инертни материали и суровини, включително на минни отпадъци, от Черно море и от крайбрежните езера и реки също поставя под сериозен риск неизвестни за науката археологически обекти.

Депонирането на отпадъчни материали (основно строителни) поставя под риск културното наследство на големи площи. Изборът на акватория за депониране трябва да бъде съобразен с вероятността за наличие на културни паметници.

Освен описаните официални дейности са налице редица нелегални или неконтролируеми, застрашаващи и оцетяващи културните паметници.

Нелегалното дънно тралене (за риба, рапан, бяла мида) е причинило сериозни щети на много археологически обекти - основно потънали кораби.

Иманярската дейност (включително и чрез тралене за събиране на амфори) е засегнала сериозно много археологически обекти, особено потънали кораби.

Насипването на плажове с пясък от прилежащата им акватория е практика на редица места по крайбрежието, която се извършва без археологически контрол и създава предпоставки за разкриване и разрушаване на културни ценности.

Водолазната дейност и туристическото колекционерство са причина за масово изземване на артефакти от морското дъно, особено в туристическите райони.

Замърсяването, особено в акваториите на съвременните пристанища, води до промяна на химическия състав на водата и на биосредата и до нарушаване на създаденото равновесие между археологическите паметници и околната им среда, опазвало ги столетия. Това неминуемо води до влошаване на състоянието на артефакти и археологически обекти.

Освен антропогенните дейности са налице и редица естествени процеси, влияещи на културното наследство под вода:

Глобалното затопляне създава сериозни рискове за културното наследство. То променя околната среда, с която подводните паметници са създали баланс, и която е благоприятствала тяхното съхраняване. Необходима е адекватна стратегия за мониторинг и реакция на тези процеси.

Абразията, ерозията и вълнова активност са сериозен проблем за много културни паметници, намиращи се на брега на морето и в плитки води. Тези процеси трудно могат да бъдат ограничени и често водят до частично или

напълно разрушаване на археологически обекти. Застрашените обекти следва да бъдат приоритетно проучвани, документиран и мониториран.

Седиментацията е причинила частично или напълно погребване на повечето културни паметници. Седиментите обикновено забавят деструктивните процеси, но в дългосрочен аспект обектите остават скрити за човешкото знание и възможността да бъдат мониториран, изследвани и предпазвани.

България има историко-географската привилегия да е една от държавите в света с най-богато и многообразно подводно културно-историческо наследство. То поставя пред страната ни и голяма културна отговорност и ангажимент за опазването, проучването и представянето му. То крие и големи, но все още неоценени икономически възможности и перспективи.

• Население, здравно състояние и основни дейности, които водят до негативни промени в здравното състояние на населението от крайбрежните общини

Населението в разглежданата двукилометрова крайбрежна зона е част от населението на трите области Варна, Бургас и Добрич с 14 общини.

Населението на 14-те черноморски общини (извън двукилометровата зона) представлява 10,4% от населението на страната. Град Бургас е вторият по площ и четвъртият по брой на населението град в страната след София, а град Варна е третият по брой на населението в страната. 88,2% от населението живее в градовете и 11,8% в селата. В двукилометровата зона от брега е концентрирано 85,7% от населението. Възрастовата структура следва общите тенденции в страната, но е по-благоприятна.

През 2018 г. естественият прираст е отрицателен, докато в същата година механичният е 2,8‰. Коефициентът на безработица през 2018 г. е 3,9% за черноморските общини и е по-нисък от средния за страната. По-добри са показателите спрямо средните в страната и по отношение на образование. Варна и Бургас са университетски центрове. Във Варна са съсредоточени и научни институти пряко свързани с морето и единствени по научни направления в България.

По данни на НСИ по отношение на заболяемост от злокачествени и инфекциозни болести като представителни по отношение на здравето на населението (включително и последните данни от пандемията COVID-19) определят трите области, които имат излаз на Черно море, като области, които са благоприятни както за живеене, така и за човешкото здраве. По повечето здравни показатели в тези области населението е с по-добри резултати спрямо средните за страната.

Промени, които в последните години се забелязват ясно в трите крайморски области, са свързани с промените и развитието на стопанските дейности в морското пространство.

Негативни промени в здравето състояние на населението от приморските общини и работниците

В сектора **„Добив и комерсиализация на живи морски ресурси“** (сектор риболов, аквакултурна промишленост и преработка и дистрибуция) са заети 8 500 души, или 12% от заетите в синята икономика лица.

През последните години уловът на риба в крайморските общини силно варира, но общата тенденция за чувствителен спад остава. Особено силно е изразен във Варна, Каварна и Бургас. От 1864 регистрирани кораба през последната година активно действащи са 1205, като средно са прекарвали само 19 дни в морето. Общата заетост на ангажирания екипаж в българския рибен флот е от 1947 работни места.

Причините за застоя в сектора са комплексни. Неуреденият статут на някои от пристанищата и лодкостоянки предопределя лошата инфраструктура за първата продажба на риба, липсват условия за заготовка и обработка на рибата, няма национални или регионални борси за риба и рибни продукти. Намалението на рибни популации също е една от причините за икономически застои в сектор.

Младите хора не са мотивирани да развиват дейност в този сектор. Работата е сезонна и непостоянна. Извършва се при екстремални условия в морето. На брега условията са също лоши – на площадките на лодкостоянките липсва електричество и вода, достъпът на туристи до първичната продажба е труден. Съобразяването на локациите на рибните пристанища и лодкостоянки с възможностите за създаване на добра околна и работна среда ще намали здравния риск и ще окаже благоприятен ефект за развитието на сектора.

В световен аспект аквакултурна промишленост през последното десетилетие се развива изключително интензивно. У нас през последните години се наблюдава също засилен интерес. Това особено се отнася за аквакултурата на морски миди. Общата тенденция е към увеличаване на производството, както и равнището на заетост в периода 2009-2017 г. Този растеж се дължи на експортната ориентация на този подсектор на пазара. Отглеждането на миди продължава да расте, тъй като търсенето на този вид също расте не само за вътрешния пазар, но и за износ.

Световната практика показва, че бързото разрастване на отрасъла при лошо управление може да доведе до лоши последствия, замърсяване на водите, нарушаване на локалните екосистеми и лоши условия на труд. Най-често крайбрежните морски ферми са от типа малки или много малки предприятия, които наемат за работа сезонни и временни трудови мигранти, без квалификация и опит. С това се свързва и високият трудов травматизъм сред бранша. Най-честите причини са падания от обекта, заплитане, отворени рани, навяхвания, фрактури, контузии. В анализите най-често се прави изводът, че при аквакултурното производство съществуват множество опасности, и че по ниво на травматизъм той е на второ място след риболова.

Продажбите на дребно на живи морски ресурси е развито във всички крайморски общини, а преработката и консервирането главно във Варна, Добрич и Бургас.

За целите на морския пространствен план териториалното разположение на всички обекти в сектора е важно с оглед осигуряването на работен ресурс, пазар за пресния улов и наличие на преработвателни предприятия. Териториалното разположение е важно и с оглед оценката на настоящото здравно-демографско състояние населението и работната сила и предвиждане на потенциален здравен риск за населението и работниците.

В сектора **„Добив на морски неживи ресурси“** са включени добивът на суров нефт, добивът на природен газ, добивът на морски минерали и съответните спомагателни дейности. На територията на българските крайморски общини попадат три находища на нефт и природен газ – “Тюленово” (“Дуранкулак” и “Българево”). Находищата са в процес на експлоатация чрез издадени концесии за добив. Работата на платформите за добив протича при екстремни условия и висок риск от травми и заболявания, което налага специално специфични мерки за намаляване и ограничаване на здравния риск.

На територията на община Бургас се намират значителни производствени мощности - "ЛУКОЙЛ Нефтохим Бургас" АД, която е най-голямата рафинерия на Балканския полуостров, и Бургаските солници. Добивът на сол, луга за зимно поддържане на пътищата и за медицински цели също протича при специфични условия на труд.

В сектора **„Морски транспорт“** са включени пътнически морски и крайбрежен транспорт, товарен морски и крайбрежен транспорт, вътрешен пътнически и товарен воден транспорт и отдаване под наем и лизинг на воден транспорт. Поради редица комплексни причини, секторът бележи траен спад, включително и по отношение на вътрешния морски транспорт и круизния туризъм. Развитието на сектора ще допринесе за подобряване на социалния статус на населението от крайбрежните общини, добри условия на живот и труд .

4.4. Екологични проблеми

В ЕО ще бъдат разгледани и актуализирани екологичните проблеми спрямо:

- Съществуващите към момента на изготвяне на МППРБ екологични проблеми, породени както в резултат на състоянието в отделните сектори на развитие в морското пространство и крайбрежните територии, така и тези, които са били идентифицирани в минали периоди в редица стратегически документи, но по линия на контрола се доказва, че към момента на изготвяне на МППРБ не са решени и не са изпълнени предвидените мерки за тяхното намаляване и ликвидиране.
- Съществуващи екологични проблеми, за които при разработване на ЕО се достига до извода, че с приемане на допълнителни мерки съществуващите проблеми на околната среда ще бъдат реално решени.

- Екологични проблеми, които ще възникнат в резултат на прилагането на МППРБ и при които може да се достигне до влошаване на състоянието.

Посоченият анализ за изясняване на всички възможни екологични проблеми гарантира, че в ЕО на МППРБ те ще бъдат включени в оценката на въздействие, с което не само ще се представи реалното състояние и видовете екологични проблеми, но и ще се посочат тези от тях, които в рамките на прилагане на плана могат да бъдат решени. За част от проблемите, които могат да бъдат източник на влошаване на екологичната обстановка трябва да се търсят решения и чрез корекции на МППРБ като се спазва целта за използване и опазване на националното Черноморско пространство.

4.5. Индикатори – оценка на състоянието и проблемите на морското пространство и двукилометровата зона на сушата, целите и индикаторите (чл.9 и 10 на РДМС)

Въз основа на проведените консултации и получената база данни от различни източници в ЕО ще се извърши:

- Оценка на наличната информация спрямо пълнотата на получените данни от различни източници относно състоянието на компонентите и факторите на околната среда и прогнозиране на измененията, които могат да настъпят в резултат на дейностите, предвидени в МППРБ, но при спазване на основната цел за постигане на изискванията на ДСМОС. Изясняване на липсата на информация и дефиниции в ДСМОС, както и цели и индикатори.
- Идентифициране на екологичните проблеми, които трябва да бъдат разгледани в ЕО.
- Определяне на целите, които трябва да се следват при постигане на ДСМОС за идентифицираните екологични проблеми, с което се определя пълнотата на анализа в ЕО.

В случаите на липса на индикатори при възможност предлагане от страна на експертите в екипа на подходящи показатели/граници за осигуряване анализа в ЕО. Те трябва да позволяват: съответствие с изведените екологични проблеми, най-добра и реална оценка на въздействията резултат от дейностите, предвидени в МППРБ и по възможност да имат количествен израз.

4.6. Видове въздействия

Докладът за ЕО ще анализира вероятните значителни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, включително вторични, кумулативни, едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни в резултат на предвижданията в МППРБ, в т.ч. и трансгранично въздействие върху територията на други държави.

Анализът ще се извърши за:

- изведени цели в МППРБ;

- програма от мерки при планиране и прилагане на МППРБ.

Въздействията се разглеждат по компоненти и фактори на околната среда, както последователно са разгледани в т.4.3 – Съществуващо състояние на компонентите и факторите на околната среда в обхвата на МППРБ.

Въздействията се оценяват в резултат на анализираното развитие на секторите в МППРБ както следва:

- природни ресурси, екосистеми, екологично състояние;
- рибарство и аквакултури;
- техническа инфраструктура;
- транспортна инфраструктура;
- туризъм (морско пространство и крайбрежни зони);
- биоразнообразие;
- културно наследство;
- военни дейности;
- образование и научни изследвания;
- други (включени в ДЕО).

4.7. Метод за оценка на въздействията

Оценката на въздействие на Морския пространствен план върху околната среда ще се извърши на база “положителни” и “отрицателни” въздействия. Те ще бъдат оценени с помощта на разработена оценъчна матрица (рейтинг матрица). Чрез нея ще се степенуват както положителните, така и отрицателните въздействия като се определи еднозначно “положително” или “отрицателно” въздействие, “нулево” въздействие, когато е налице компенсация на положителните и отрицателните въздействия, “незначително” като се оценява както за очакван “положителен”, така и “отрицателен” резултат и тенденция за “положителен” или “отрицателен” резултат. В зависимост от конкретността на разработките в МППРБ матрицата може да бъде развита и разширена.

Значима при оценката на въздействията е експертната възможност на екипа по Екологична оценка.

Докладът за ЕО ще отговаря на Директива 2001/42/ЕО и Наредбата за ЕО, съобразно които ще се разработи неговото съдържание.

4.8. Трансгранични въздействия

В ДЕО ще се включи и разгледа вероятността от значително въздействие върху териториите на други страни.

От страните, които има вероятност да отчетат в своето морско пространство въздействие от МППРБ това са тези, които граничат с българското

Черноморско пространство и са членки на Черноморската комисия (Румъния, Турция, Русия) – Конвенция за опазване на Черно море.

България и Румъния

Само България и Румъния са членки на ЕС. Двете страни работят по редица проекти за опазване на околната среда в морските води. Организирант се множество двустранни срещи, които и през пролетта на 2020 г. са много активни.

Главната цел на МППРБ е създаване на условия за устойчив растеж на морската икономика за постигане на стабилно развитие на българския черноморски район чрез ефективно използване на природните ресурси съобразено с изискванията за интегрирано опазване на морската среда.

За определяне на възможните сценарии в МППРБ и избор на най-приемлив и реалистичен сценарий се приема най-приемливо съчетание на развитие на използването на морското пространство и опазване на околната среда.

При тези обстоятелства МППРБ е план и за опазване на околната среда в морските води на Черно море и прилагането му би довело до положителен ефект, а с предложените мерки да не се достига значително трансгранично въздействие.

България – Турция; България – Русия

Двете страни не са членки на ЕС и официално не е задължително съгласуване с тях. За тези две държави важи споменатото за Румъния, че в своята дейност целевият ефект от прилагането на МППРБ е положителен и не може да се очаква значително трансгранично въздействие.

Черноморска комисия

Чрез българския представител в Черноморската комисия страните членки ще бъдат запознати с МППРБ и проекта от мерки.

4.9. Мерки

При разработване на План от мерки ще се направи анализ на всички съществуващи (планирани и реализирани) мерки, които са приети в рамките на други документи за постигане на екологичните цели за ДСМОС в изпълнение на Директиви на ЕК (РДВ, Директива 92/43, Директива 2009/147 или в изпълнение на “секторни” политики, както и стратегически документи като Морска стратегия Програма от мерки ПоМ, ПУРБ 2016-2021 и ПУРН 2016-2021 на БДЧР).

Мерките в ЕО се предлагат в резултат на очакваните отрицателни въздействия и са за предотвратяване, ограничаване и възможно прекратяване на неблагоприятните последици върху околната среда и човешкото здраве.

Те ще са времево насочени като:

- Мерки за отразяване в окончателния вариант на МППРБ (мерки при планиране).
- Мерки за изпълнение при прилагане на МППРБ. Те ще се определят като необходими за постигане на реален очакван положителен резултат от прилагането им (мерки при прилагане на МППРБ).
- Мерки за мониторинг и контрол. Този пакет от мерки ще е значим с оглед постигане чрез дейностите на мониторинга и контрола на ефективността на МППРБ и чрез предложените индикатори.

Алтернативи

Мерките се определят за ключови области и са адекватни на нуждите на морската среда след анализ и оценка на състоянието на морската околна среда, при което могат да се изведат възможности за прилагане на мерки с алтернативен характер, но изборът ще е за тези с по-добра степен на ефективност.

4.10. Избор на най-приемлив сценарий/алтернатива на МППРБ

Въз основа на разработените сценарии/алтернативи в МППРБ, за окончателен в ЕО ще се подкрепи този в резултат на:

- детайлна оценка на всеки един от предложените сценарии/алтернативи;
- предложените мерки от ЕО за всеки един от сценариите/алтернативи.

Окончателната оценка на разгледаните сценарии е с оглед тяхната ефективност по отношение на използването на Черноморското пространство за развитие на Черноморските региони и като цяло на Р. България при изпълнение на целите на ЕО за опазване на околната среда на морското пространство и поетапно постигане и опазване на ДСМОС.

5. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДОКЛАДА ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

I. Въведение

- 1.1. Цел на екологичната оценка на МППРБ (СЕО)
- 1.2. Правна рамка

II. Морски пространствен план на Р. България за периода 2021-2035 г.

- 2.1. Цел и обхват на МППРБ

- 2.2. Описание на съдържанието, обхвата и основните цели на плана – анализи, прогнозни сценарии/алтернативи
- 2.3. Правна рамка
- 2.4. Програма от мерки на МППРБ
- 2.5. Връзка с други съотносими планове и програми

III. Състояние на околната среда

- 3.1. Текущо състояние на околната среда: морското пространство (вътрешни морски води, включително Варненски и Бургаски залив, континентален шелф, териториални води, прилежаща зона, изключителна икономическа зона), крайбрежни територии.
 - Атмосферен въздух – климат, качество на въздуха
 - Води – повърхностни, подземни, морски
 - Геоложка среда, земни недра, континентален шелф
 - Почви
 - Вредни физични фактори
 - Отпадъци
 - Биоразнообразие
 - Ландшафт
 - Културно-историческо наследство
 - Население и човешко здраве
- 3.2. Евентуално развитие на околната среда без прилагане на МППРБ

IV. Характеристики на околната среда за територии, които вероятно ще бъдат значително засегнати

V. Съществуващи екологични проблеми

Съществуващите екологични проблеми, които имат отношение към МППРБ, включително, отнасящи се до територии с особено екологично значение като защитените зони по Закона за биологичното разнообразие, Директива 92/43/ЕИО, Директива 2009/147 (79/409) / ЕИО.

VI. Цели на опазване на околната среда

Целите на опазване на околната среда се разглеждат:

- на международно ниво;
- на национално ниво;
- на регионално ниво

с отношение към Морския пространствен план на Р. България

- начинът, по който тези цели и екологичните съображения са били взети под внимание при изготвяне на МППРБ

VII. Въздействия върху околната среда

Въздействието върху компонентите и факторите на околната среда и човешкото здраве ще отчитат вторични, кумулативни, едновременни, кратковременни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни последици.

- Атмосферен въздух – климат, качество на въздуха
- Води – повърхностни, подземни, морски
- Геоложка среда, земни недра, континентален шелф
- Почви
- Вредни физични фактори – шум, вибрации, вредни лъчения
- Отпадъци
- Био разнообразие
- Ландшафт
- Културно-историческо наследство
- Население и човешко здраве
- Трансгранични въздействия

VIII. Мерки за предотвратяване, намаляване, прекратяване и възможно най-пълно компенсирание на неблагоприятните последици от прилагане на МППРБ

Мерки за включване в окончателния вариант на МППРБ.

Мерки за изпълнение при прилагане на МППРБ.

IX. Алтернативи

Мотивите при избор на разгледаните алтернативи/сценарии в МППРБ, методите за екологична оценка и подкрепена алтернатива/сценарий за прилагане на МППРБ. Възможни проблеми.

X. Наблюдение

Описание на предвидените мерки за наблюдение и контрол при прилагането на МППРБ (СЕО).

XI. Нетехническо резюме на ЕО

Нетехническото резюме съгласно ЗООС и Наредба за ЕО е отделно самостоятелно приложение към ДЕО, което на достъпен за обществеността език в обем не по-малък от 10% от обема на ДЕО представя съдържанието на Доклада с необходимите приложения (схеми, карти, снимки).

XII. Доклад за оценка за съвместимостта на МППРБ с предмета и целите на опазване на защитените зони

Съгласно Писмо изх.№ ЕО-6/10.04.2020 г. МОСВ ще се произнесе със становище относно изготвяне на Доклад за оценка на съвместимостта на МППРБ с предмета и целите на опазване на защитените зони при консултацията по Заданието за обхват и съдържание на Екологичната оценка.

Докладът за оценка на съвместимостта на МППРБ с предмета и целите на опазване на защитените зони е самостоятелна, но неделима част от ЕО и се изготвя в съответствие с Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони.

Към Доклада за екологична оценка се прилагат:

1. Списък на източниците на информация
2. Списък на методите за оценка и прогноза за въздействието върху околната среда
3. Списък с ръководителя и експертите изготвили ЕО, в който всеки удостоверява с подписа си разработените от него раздели на доклада
4. Декларации по чл.16(1) от Наредбата за условията и реда за извършване на екологичната оценка на планове и програми
5. Справка за проведени консултации с изразените мнения, препоръки и предложения, както и за начина на отразяването им в ДЕО (аргументирано становище за приемане или неприемане)
6. Други приложения – карти, снимки, схеми и др.

6. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение I: Писмо № ЕО-6/10.04.2020 г. на МОСВ

Приложение II: Списък на засегнатите и заинтересованите страни за провеждане на консултации по Заданието за обхват и съдържание и ДЕО

Приложение III: Схема за провеждане на консултации по ЕО, в т.ч. определяне на обхвата и съдържанието на ЕО на МППРБ с обществеността, заинтересованите органи и специализираните ведомства и информация за организацията на съвместяване на процеса на планиране и основните процедурни етапи на ЕО за взаимодействие на екипите по разработване на МППРБ и доклада за ЕО

Приложение IV: Морски пространствен план на Република България (2021-2035 г.).
Зониране на крайбрежната зона съгласно ЗУЧК и акваторията съгласно ЗМПВВППРБ

Приложение V: Морски пространствен план на Република България (2021-2035 г.).
Биоразнообразие и НЕМ включително крайбрежната зона

ПРИЛОЖЕНИЕ I

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

Изм. № ЕО-6/10.04.....2020 г.

ДО
Г-ЖА ПЕТЯ АВРАМОВА,
МИНИСТЪР НА РЕГИОНАЛНОТО
РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО
1202, гр. София,
ул. „Св. Св. Кирил и Методий“ № 17-19

На Ваш изх. № 99-00-6-209/13.03.2020 г.

Относно: Уведомление за изготвяне на Морски пространствен план на Република България за периода 2021 – 2035 г. с възложител Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ)

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО МИНИСТЪР,

Във връзка с постъпило в Министерство на околната среда и водите (МОСВ) уведомление по чл. 8, ал. 1 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО) с вх. № ЕО-6/16.03.2020 г., с приложена техническа спецификация за разработване на горепосочения план, което приемаме и като уведомление по чл. 10, ал. 1 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми и проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредбата за ОС), Ви информираме, както следва:

I. По отношение на изискванията на глава шеста от Закона за опазване на околната среда (ЗООС):

Съгласно техническата спецификация Морският пространствен план на Република България (МППРБ) обхваща вътрешните морски води, териториалното море, прилежащата зона, континенталния шелф, изключителната икономическа зона, в т.ч. крайбрежните морски води. МППРБ ще отчита: интегрирането на екологичните, икономическите и социалните аспекти; оптимизиране на взаимодействията суша – море; съгласуване на МППРБ с пространственото планиране на територията на страната и на Черноморското крайбрежие; осигуряване на широко участие на заинтересованата общественост; осигуряване на трансгранично сътрудничество между държавите членки и сътрудничество с трети държави.

Планът ще включва: системата за движение в морските пространства на Република България с коридори за корабоплаване, в т.ч. транспортни пристанища; зоните и полигоните за военни учения, в т.ч. и военни пристанища; зоните за проучване, разработване и използване на природни биологични, минерални и енергийни ресурси – нефт, природен газ и други; зони за риболов и за отглеждане на аквакултури, в т.ч. рибарски пристанища; зоните за туристически и рекреационни дейности и водни спортове, в т.ч. яхтени пристанища, защитените зони и защитени територии от Националната екологична мрежа; зоните за опазване на културното

София, 1000, бул. „Кн. Мария Луиза“ 22

Тел: +359(2) 940 6194, Факс: +359(2) 986 25 33

наследство, вкл. обектите на подводната археология; трасетата на подводни линейни обекти на техническата инфраструктура; инсталациите и съоръженията свързани с корабоплаването; трансграничните морски зони.

МППРБ за периода 2021 – 2035 г. попада в обхвата на чл. 85, ал. 1 от ЗООС, в областите „управление на водните ресурси и промишленост“, „транспорт“, „рибарство“, „туризъм“, като очертава рамка за бъдещо развитие на инвестиционни предложения по Приложение № 1 и 2 на Закона, и във връзка с чл. 2, ал. 1, т. 1 на Наредбата за ЕО подлежи на задължителна екологична оценка.

Орган за одобряване на МППРБ е Министерски съвет. В тази връзка, на основание чл. 4, т. 1 от Наредбата за ЕО, компетентен орган за провеждане на процедурата по ЕО е министърът на околната среда и водите, като същият е компетентен и за провеждане на процедурата по оценка за съвместимостта с предмета и целите на опазване на защитените зони.

Процедурата по ЕО се съвместява изцяло с действащите процедури по изготвяне и одобряване на плана. Съгласно чл. 3, ал. 2, т. 1 от Наредбата за ЕО, екологичната оценка на МППРБ се извършва едновременно с изготвянето му. Становището по ЕО е задължително условие за последващо одобряване на плана. Органите, отговорни за одобряване и прилагане на плана, се съобразяват със становището по ЕО и поставените в него условия, мерки и ограничения.

Докладът за ЕО на плана следва да бъде възложен за разработване от възложителя на колектив експерти с ръководител, отговарящи на изискванията на чл. 16 от Наредбата за ЕО.

Във връзка с горното, поставяме следните изисквания към обхвата на екологичната оценка:

1. Екологичната оценка трябва да съдържа най-малко информацията по чл. 86, ал. 3 от ЗООС, в съответствие със степента на детайлност на проекта на МППРБ.

2. Да се разгледа евентуалното развитие на аспектите на околната среда без прилагането на плана (т.нар. „нулева“ алтернатива).

3. Да се анализират вероятните значителни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, в т.ч. вторични, кумулативни, едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни последици от осъществяване на предвижданията на националния план, в т.ч. и по отношение на **трансгранично въздействие върху територията на други държави.**

4. Да се предложат адекватни мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятните последици от осъществяването на плана върху околната среда. Мерките да бъдат мотивирани, в т.ч. и по отношение на очакваните резултати от прилагането им. Същите да бъдат представени, като:

- Мерки за отразяване в окончателния вариант на плана;
- Мерки за изпълнение при прилагане на МППРБ.

5. Да се предложат мерки и индикатори за наблюдение и контрол на въздействията върху околната среда при прилагането на плана. Мерките следва да са съотносими с подробността на предвижданията на МППРБ, като за всяка мярка се посочват измерими индикатори за наблюдението и контрола на въздействията върху околната среда. За всеки индикатор следва да се посочат мерна единица и орган за наблюдението и контрола.

6. Да се ползват указания и методики за стратегическа екологична оценка, публикувани на интернет страницата на Европейската комисия <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-support.htm> и на интернет страницата на МОСВ, ключова тема Превантивна дейност/Екологична оценка/Указания по прилагането – <https://www.moew.government.bg/bg/prevantivna-dejnost/ekologichna-ocenka/>

7. В изпълнение на чл. 10 от Протокола за Стратегическа екологична оценка (СЕО) към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст, ЗООС, чл.34 от Наредбата за ЕО, при преценка че предложението за екологична оценка план е вероятно да има значително трансгранично въздействие върху околната среда на територията на друга държава или държави, спрямо които Република България е държава на произход,

министърът на околната среда и водите уведомява възложителя и засегнатата държава или държави. В тази връзка, при вероятност от значително трансгранично въздействие на плана, за да бъдат нотифицирани засегнатите от плана държави на основание чл. 10 от Протокола за CEO, следва да бъде представена нотификация, формата на която е достъпна на адрес: <https://www.unep.org/environmental-policy/conventions/environmental-assessment/contacts/format-for-notification-under-the-protocol.html>

По уведомлението е изразено становище на Басейнова дирекция „Черноморски район“ (БД ЧР) с вх. № ЕО-6/30.03.2020 г. на МОСВ, копие от което Ви предоставяме за съобразяване. Съгласно същото МППРБ следва да е съобразен и с относимите зони за защита на водите по чл. 119а, ал. 1, т. 2,3,4 и 5 от Закона за водите, както и с дадените права за ползване в акваторията на Черно море, не само за аквакултури, а и за изграждане на съоръжения.

Направени са препоръки и предложения към предоставената „Техническа спецификация“:

Да се допълни т.2.2.2. със „зони за защита на водите по чл. 119а, ал. 1, т. 2,3,4 и 5 от Закона за водите“ и да се направи анализ спрямо тях, като се добави условие в т. 3.1. от документа.

Към т. 3.1.4. да се разгледат и определените райони със значителен потенциален риск от морски наводнения в Плана за управление на риска от наводнения 2016-2021 г.

Към т. 4.2. „Нормативна рамка“ да се добави Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. за установяване на рамка за морско пространствено планиране. Да се посочи връзката на плана с Рамковата директива за водите и Рамковата директива за морската стратегия.

Изпълнението на дейностите, предвидени в техническата спецификация следва да обезпечи, че при изготвяне на МППРБ ще се спазват изискванията посочени в становището на БД ЧР.

II. По отношение на изискванията на чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР):

Предвид, че проектът на Морски пространствен план на Република България за периода 2021 – 2035 г. подлежи на задължителна екологична оценка (ЕО), то същият попада и в обхвата на чл. 2, ал. 1, т. 1 от Наредбата за ОС, поради което за него следва да бъде извършена оценка за съвместимостта му с предмета и целите на опазване на защитени зони, като процедурата по ОС се извършва чрез процедурата по ЕО съгласно чл. 31, ал. 4 във връзка с ал. 1 от ЗБР.

Информираме Ви, че предоставената документация не съдържа достатъчно информация за извършване на преценка за вероятната степен на отрицателно въздействие на МППРБ върху Националната екологична мрежа (представена е само техническа спецификация за разработване на проекта на МППРБ за периода 2021 – 2035 г., но не и разработен проект на план). В тази връзка предвид дадената в чл. 10, ал. 3 от Наредбата за ОС възможност, МОСВ ще се произнесе, когато възложителят предостави разработен МППРБ.

III. Указания за последващи действия, които да се предприемат за извършване на процедурите по ЕО, в т.ч. ОС:

1. Министерство на регионалното развитие и благоустройството следва да изготви схема за провеждане на консултации с обществеността, заинтересувани органи и трети лица, които има вероятност да бъдат засегнати от реализирането на предвижданията на МППРБ. Съобразено с глава четвърта от Наредбата за ЕО, схемата е необходимо да включва:

- Задължителни консултации в процеса на изготвяне на ЕО, в т.ч. за определяне на обхвата на оценката с МОСВ (на основание чл. 19а, т.1 от Наредбата за ЕО), Министерство на здравеопазването (МЗ) – относно съдържанието и обхвата на оценката на здравно-хигиенните аспекти на околната среда и риска за човешкото здраве, на основание чл. 19а, т.2 от Наредбата за ЕО, Басейнова дирекция „Черноморски район“, Регионална инспекция по околната среда и

водите (РИОСВ) – Варна, РИОСВ – Бургас, и други специализирани ведомства и заинтересована общественост по Вапва преценка гледвид спецификата на МППРБ съгласно схемата за консултации на основание чл. 19а, т.3 от Наредбата за ЕО – Министерство на отбраната, Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Изпълнителна агенция „Морска администрация“ и други;

- Консултации по доклада за ЕО и проекта на МППРБ по реда, определен с чл. 20 от Наредбата за ЕО.

2. Експертите, на които е възложено изготвянето на доклада за ЕО, да изготвят задание за определяне на обхвата и съдържанието на оценката на доклада за ЕО при съобразяване на указанията от настоящото писмо. При изготвянето на заданието да бъде разгледана и вероятността при прилагането на МППРБ да се очаква значително въздействие върху околната среда на територията на други държави с цел съобразяване на необходимостта от провеждане и на процедура по ЕО в трансграничен контекст предвид задълженията на страната ни по международно, европейско и национално законодателство.

3. Изготвената схема за провеждане на консултации, заданието за определяне на обхвата и съдържанието на доклада за ЕО, в т.ч. и проекта на план да се представят в МОСВ във връзка с разпоредбите на чл. 19, ал. 3 и чл. 19а, т. 1 от Наредбата за ЕО.

4. Едновременно с действията по предходната точка, заданието за определяне на обхвата и съдържанието на доклада за ЕО следва да предоставите за становища и на МЗ, Басейнова дирекция „Черноморски район“, РИОСВ – Бургас, РИОСВ – Варна и останалите специализирани ведомства и заинтересовани организации и общественост, които определите в схемата за провеждане на консултации.

Процедурата по ЕО, съвместена с оценка за съвместимостта на проекта на Морски пространствен план на Република България за периода 2021 – 2035 г. завършва с издаване на становище по ЕО. Съгласно чл. 1, ал. 5, т. 3 от Тарифата за таксите, които се събират в системата на Министерство на околната среда и водите, при внасяне на искане за издаване на становище по ЕО следва да заплатите такса в размер на 600 лв. и да представите информация за датата и начина на внасянето ѝ. Заплащането на таксата следва да извършите по банков път по сметка на МОСВ:

IBAN BG35 BNBG 9661 3000 1387 01
BIC BNBGBGSD

Информираме Ви, че на основание чл. 7а, ал. 5 от Наредбата за ЕО, процедурата по ЕО се прекратява, ако повече от 12 месеца от получаване на настоящото писмо не са изпълнени дадените указания.

Приложение: Копие на становище на БД ЧР с изх. № 04-01-716/A1/25.03.2020 г./ вх. № ЕО-6/30.03.2020 г. на МОСВ.

ЕМИЛ ДИМИТРОВ

Министър на околната среда

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на околната среда и водите
БАСЕЙНОВА ДИРЕКЦИЯ „ЧЕРНОМОРСКИ РАЙОН“

Вх. № 04-01-716/20.03.2020 г.

Изх. № 04-01-716/

ДО
ГОСПОЖА СИЛВИЯ ДИМИТРОВА
ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ
„ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА И ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА“
МОСВ

На Ваш изх. № ЕО-6/19.03.2020г.

ОТНОСНО: Уведомление за изготвяне на Морски пространствен план на Република България за периода 2021 – 2035 г. с възложител: Министерството на регионалното развитие и благоустройство (МРРБ)

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДИМИТРОВА,

Във връзка с представената техническа спецификация за разработването на Морски пространствен план (МПП) на Република България за периода 2021 – 2035г. и провеждането на процедура по ЕО, изразявам следното становище:

На стр. 23 Приложение, неразделна част от техническата спецификация липсва списъка на заинтересованите страни.

В обхвата на Черноморски район за басейново управление попада и българската част на Черно море. Управлението на крайбрежните води с цел постигане на добро екологично и химично състояние се извършва в рамките на Плана за управление на речните басейни – ПУРБ, съгласно Рамкова директива за водите 2000/60/ЕС, а управлението на териториалните води и изключителната икономическа зона (ИИЗ) на Р България и постигането на добро състояние на морската околна среда по 11 дескриптора (характеристики) се извършва чрез разработената Морска стратегия, съгласно Рамкова директива за морска стратегия 2008/56/ЕО. В обхвата на действие на стратегията влизат и крайбрежните води, при наличие на аспекти от тяхното управление, необхванати от ПУРБ.

Считам че МПП на Република България следва да е съобразен и с относимите зони за защита на водите по чл.119а, ал.1 т.2,3,4 и 5 от Закона за водите, както и с дадените права за ползване в акваторията на Черно море, не само за аквакултури, а и за изграждане на съоръжения (пр. изкуствен риф).

Предлагам да се допълни т.2.2.2 със „зони за защита на водите по чл.119а, ал.1 т.2,3,4 и 5 от Закона за водите“ и да се извърши анализ спрямо тях, като се добави съответното условие в т.3.1. от Техническата спецификация.

Към т.3.1.4 да се разгледат и определените райони със значителен потенциален риск от морски наводнения в Плана за управление на риска от наводнения 2016-2021 г.

Към т. 4.2. Нормативна рамка да се добави Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година за установяване на рамка за морско пространствено планиране. Не е посочена връзката на плана с Рамкова директива за водите (РДВ) и Рамкова директива за морска стратегия.

Изпълнението на дейностите, предвидени в техническата спецификация следва да обезпечи, че при изготвяне на Морски пространствен план ще се спазват следните изисквания:

- Да се представи информация за връзката му с:
 - Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) за Черноморски район, съгласно Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година

Варна 9000, ул. „Ал. Давков“ №33
тел: +359 52/631 447, факс: +359 52/631 448, www.bsbd.org, e-mail: bdvama@bsbd.org

за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (РДВ);

• План за управление на риска от наводнения (ПУРН), съгласно 2007/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 година относно оценката и управлението на риска от наводнения

• Морска стратегия на Р България и програма от мерки 2016 - 2021 г.

- Описанието и анализът на компонентите на околната среда в част „Води“ да бъдат представени съобразно информацията за водите и водните тела в Плана за управление на речните басейни 2016 - 2021 г. за Черноморски басейнов район.
- Да се извърши анализ на текущото състояние и оценка на влиянието на Морски пространствен план върху количественото и качествено състояние на повърхностните и подземните води на територията на Черноморски район за басейново управление на водите.
- Да се оценят вероятните отрицателни въздействия върху водите, произтичащи от реализацията на всички планирани дейности и намерения на територията на страната, както и кумулативния ефект от тях. Заложените дейности и мерки в Морски пространствен план да са съобразени с целите и мерките в ПУРБ и ПУРН, Морската стратегия
- Да се разпишат конкретни мерки за изпълнение при прилагане на Плана с цел недопускане или намаляване на отрицателните въздействия върху повърхностните и подземните водни тела и зоните за защита на водите, от гледна точка на постигане на целите на околната среда и мерките за постигане на добро състояние, и тези за минимизиране риска от наводнения, заложи в ПУРБ и ПУРН, както и постигане на целите и мерките на Морската стратегия на Р България, когато текущите и бъдещи проекти касаят дейности, извършващи се в морски води.
- Да се посочи връзката и зоните на общи интереси между МПП, РДВ и РДМС, да се опише взаимодействието суша/море, трансграничното сътрудничество и начините на прилагане на екосистемен подход.

Действащият План за управление на речните басейни (ПУРБ 2016 -2021г.) за Черноморски район, съгласно РДВ 2000/60/ЕС, Плана за управление на риска от наводнения (ПУРН 2016 -2021г.) и Морската стратегия на Р България и програма от мерки 2016 - 2021 г., с наличните информация и анализи са публикувани на интернет страницата на БДЧР: www.bsbd.org и могат да послужат при изготвяне на Морски пространствен план на Р България.

С уважение,

инж. ДЕСИСЛАВА КОНСУЛОВА
Директор на Басейнова дирекция „Черноморски район“

ПРИЛОЖЕНИЕ II

СПИСЪК на засегнатите и заинтересовани страни за провеждане на консултации по ЕО

I. Национални институции

1. Министерство на околната среда и водите (МОСВ)
2. Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС)
3. Министерство на здравеопазването (МЗ)
4. Министерство на отбраната (МО)
5. Министерство на земеделието, храните и горите (МЗХГ)
6. Министерство на външните работи
7. Министерство на културата (МК)
8. Министерство на туризма
9. Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС)
10. Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултура (ИАРА)
11. Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“ (ДППИ)
12. Изпълнителна агенция “Морска администрация”

II. Регионални институции и подразделения

1. Басейнова дирекция за управление на водите Черноморски район (БДЧР) Варна
2. Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) Варна
3. Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) Бургас
4. Регионална здравна инспекция (РЗИ) Варна
5. Регионална здравна инспекция (РЗИ) Бургас
6. Регионална здравна инспекция (РЗИ) Добрич
7. Областна администрация Варна
8. Областна администрация Добрич
9. Областна администрация Бургас

III. Общински администрации

1. Общински администрации в 14-те Черноморски общини – Шабла, Балчик, Добрич, Аврен, Долен Чифлик, Каварна, Варна, Бяла, Несебър, Поморие, Бургас, Созопол, Приморско и Царево

IV. Научни и академични институции

1. Институт по океанология при БАН
2. Национален институт по метеорология и хидрология (НИМХ-БАН)
3. Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания (ИБЕИ-БАН)
4. “Геозащита” ЕООД
5. Институт по рибни ресурси – Варна

V. Други

1. Корабостроителница Бургас ЕООД
2. КРЗ Порт Бургас АД
3. “Пристанище Варна” ЕАД
4. “Пристанище Бургас” ЕАД

VI. Местни инициативни групи и неправителствени организации

1. Национална рибарска мрежа
2. МИРГ „Български черноморски сговор Бяла – Долни Чифлик – Аврен”
3. Местна инициативна рибарска група (МИРГ) Бургас – Камено
4. Местна инициативна група Приморско – Созопол
5. Черноморска мрежа на неправителствените организации (ЧМНО)
6. Българско дружество за защита на птиците (БДЗП)

Консултациите с посочените четири рибарски (№ 1÷№ 4) групи ще се проведат със съдействието на ИАРА и общините.

ПРИЛОЖЕНИЕ III

СХЕМА за провеждане на консултации

1. Основни изисквания

Консултациите по Екологичната оценка на МППРБ, както и отразяването на резултатите от тях, се извършват съгласно разпоредбите в Глава четвърта от Наредбата за ЕО (провеждане на консултации и отразяване на резултатите от тях). Консултациите по чл.19, ал.1 се провеждат по схема изготвена от Възложителя – Министерство на регионалното развитие и благоустройството, която включва и информация за начина на съвместяване процеса на планиране с основните процедурни етапи на Екологичната оценка. Схемата с приложенията към нея се съгласуват с компетентния орган МОСВ, с предаването на Заданието за обхват и съдържание на Екологичната оценка на МППРБ. В схемата са включени и начините за провеждане на консултациите по чл.20, ал.2, 3 и 5 и общественото обсъждане по чл.21. Съгласно писмо изх.№ ЕО-6/10.04.2020 г. на МОСВ МППРБ попада в обхвата на чл.85, ал.1 от ЗООС в областите “управление на водните ресурси и промишленост”, “транспорт”, “рибарство”, “туризъм” като очертава рамка за бъдещо развитие на инвестиционни предложения по Приложение № 1 и № 2 на Закона и във връзка с чл.2, ал.1, т.1 на Наредбата за ЕО, подлежаща на задължителна екологична оценка. Проектът на МППРБ попада в обхвата на чл.2, ал.1, т.1 от Наредбата за ОС и за него следва да се извърши оценка за съвместимостта му с предметите и целите на опазване на защитените зони. Процедурата по ОС се извършва чрез процедурата по ЕО съгласно чл.31, ал.4 във връзка с ал.1 от ЗБР. По отношение на ОС поради недостатъчна информация, предадена в Уведомление по Приложение № 3 към Наредба за ЕО (Техническо задание за МППРБ) от Наредбата, МОСВ ще се произнесе по ОС при консултацията по Заданието за обхват и съдържание на ЕО и проект на Плана.

Консултациите се организират от Възложителя с обществеността, заинтересованите органи и засегнатите страни от МППРБ и ЕО. За одобрение от МОСВ се представя списък на засегнатите и заинтересованите страни, с които да се проведат консултациите. Списъкът се изготвя след идентифициране на различните групи заинтересовани и засегнати страни на национално и регионално ниво.

Схемата да провеждане на консултациите следва изискванията на Глава 4 от Наредбата за ЕО.

- Задължителни консултации – с компетентния орган МОСВ, в процеса на изготвяне на ЕО, в т.ч. по Заданието за определяне обхвата и съдържанието на ЕО (чл.19а, т.1 от Наредбата за ЕО), Министерство на здравеопазването (МЗ) относно съдържанието и обхвата на оценката на

здравно-хигиенните аспекти на околната среда и риска за човешкото здраве (чл.19а, т.2 от Наредбата за ЕО) и други специализирани ведомства и заинтересованата общественост (чл.19а, т.3 от Наредбата за ЕО, съгласно схемата по чл.19, ал.3).

- Консултациите по Доклада за ЕО на МППРБ са в съответствие с чл.20, ал.2, 3 и 5, а общественото обсъждане се организира и провежда съгласно чл.21.

2. Вид и обхват на консултациите

По време на разработване на ДЕО се провеждат консултации с всички заинтересовани от прилагането на МППРБ – компетентния орган МОСВ и различните идентифицирани групи, както и проявилите интерес след публикуване на информация за консултациите в страницата на Възложителя.

Във връзка с обявяване на извънредното положение и епидемиологичната обстановка след него поради COVID-19 консултациите както за Заданието за обхват и съдържание на ДЕО, така и за ДЕО на този етап се провеждат чрез:

- официални писма, придружени с кратка информация за МППРБ и ЕО и карти за изясняване на обхвата на МППРБ;
- обяви в печата и интернет страницата на НЦТР към МРРБ за консултации с физически и юридически лица, които има вероятност да бъдат засегнати от прилагането на МППРБ.

При подходящи условия в страната след 14 юни 2020 г. (края на обявената епидемиологично обстановка) ще се проведат и директни срещи на експертите по ЕО с представители на МОСВ, БДЧР, РИОСВ – Варна и Бургас, РЗИ – Варна, Добрич, Бургас, общините и др.

3. Консултации по Доклада за ЕО

Консултациите по изготвения ДЕО на МППРБ се провеждат в съответствие с чл.20, ал.1, т.1 и 2 (Наредба за ЕО).

Възложителят представя ДЕО и приложенията към него на компетентния орган – МОСВ. Компетентният орган по околна среда и водите (МОСВ), или оправомощено от него длъжностно лице изисква становище от Министерството на здравеопазването по документацията (съгласно чл.20, ал.3, т.1 Наредба за ЕО).

Съобщението по чл.20, ал.1, т.1 се разпространява чрез страницата на Възложителя в интернет или по друг общодостъпен начин. Съобщението се предоставя на компетентния орган МОСВ по чл.4 от Наредбата за ЕО за сведение и публикуване на интернет страницата му.

4. Отразяване на резултатите от консултациите по ДЕО

Към ДЕО се включва справка за проведените консултации и изразените становища, мнения и препоръки и начина на отразяването им в ДЕО. В

справката се описват приетите и неприетите бележки, препоръки, предложения и др. Към справката се прилагат документите от проведените консултации (получени или съставени при директни срещи – писма, протоколи).

5. Обществено обсъждане на Доклада по ЕО

При задължително провеждане на обществено обсъждане на ДЕО се спазват изискванията на чл.21 от Наредбата за ЕО.

Процедурата по ЕО се съвместява изцяло с действащата процедура по изготвяне и одобряване на Плана. Екологичната оценка на МППРБ се извършва едновременно с изготвянето на Плана (чл.3, ал.2, т.1 от Наредбата за ЕО). Становището по ЕО е задължително за одобряване на МППРБ и се издава преди одобряването му.

Поради спецификата на двете задачи консултациите по МППРБ са започнали преди тези по ЕО. По приложен списък от екипа за разработване на Плана още в началния етап са проведени работни срещи по тематични групи, анкети, тематични кръгли маси, а от м.март онлайн консултации. В резултат на тези дейности е получена необходимата информация за разработване на МППРБ, както и становища на водещи специалисти, които не са ангажирани в екипа. Цялата информация, получена в резултат на проведените консултации от екипа по разработване на МППРБ, е предадена на екипа по ЕО.

От м.март между двата екипа има създадена организация за съгласуване на работата на всеки етап от МППРБ и ЕО и предаване на информацията от проведените консултации с определените институции и групи, както и начина на провеждането им и въпросите, които се поставят при тях.

В зависимост от ситуацията в страната с пандемията от Covid-19 при възможност за провеждане на директни срещи на място от двата екипа със заинтересованите страни, представители на двата екипа ще присъстват на тях.

Информация за организацията по съвместяване на процеса на планиране на МППРБ с основните процедурни етапи на ЕО

Организацията на съвместяване на процеса на планиране и основните процедурни етапи на ЕО включва следната последователност:

1. Със сформирането на екипа по ЕО и ОС е проведена първата съвместна среща на двата екипа – по МППРБ и по ЕО и ОС. Уточнени са начините за контакт между отделните експерти и по групи експерти.
2. Поетапно с изготвянето на Заданието за обхват и съдържание на ЕО и доклада за ЕО от страна на експертите по ЕО и ОС се подава към експерти „ГИС – база данни” от МППРБ заявка за изготвяне на определен вид картен материал за ползване и прилагане в Заданието и ДЕО.

3. При подаване на определен материал от експертите по МППРБ в дадена област към ръководителя на екипа на Плана, след преглед и оформяне той се предава на ръководителя на екипа за ЕО, а от него към съответния експерт или група експерти по ЕО.
4. Оформен готов материал за състоянието на зоните в морското пространство и крайбрежната зона, включително дейности, които се развиват към 2020 г. с изводи за използване на морското пространство и взаимодействието море-суша се подава на екипа по ЕО. По същия начин се постъпва и при готов материал с прогнозите за използване на морското пространство и неговото опазване към приетите хоризонти до 2035 г.
5. На всеки етап от изготвянето на ЕО съответства етап от разработване на МППРБ. Обсъждането на материалите от двата екипа се извършва поетапно по работни групи от съответни направления, а при готов материал за състояние, прогноза за развитие на използването на икономическите енергийни и екологични ресурси от МППРБ се провеждат работни срещи или онлайн дискусии от двата екипа.
6. При готовност на прогнозните сценарии/алтернативи с предложение на най-приемлив сценарий от екипа на МППРБ те се анализират от екипа по ЕО. С оглед екологичните проблеми на морското пространство в отделните зони и взаимодействието суша-море от екипа по ЕО се подкрепя определен сценарий, след което се провежда специална работна среща на двата екипа и възложителя за обсъждане на становищата на двата екипа по приемливия сценарий. В сценариите се разглежда и “нулева алтернатива” без прилагане на МППРБ.
7. Мерките, предложени от екипа по ЕО за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятните последици от плана върху околната среда при планиране, се представят на екипа по МППРБ и след запознаване с тях се провежда работна среща на двата екипа и те се включват в ЕО и стават задължителни „мерки за окончателния вариант на плана”.
8. По същия начин се разглеждат от двата екипа и мерките по прилагане на плана.
9. С уточняване на контактите на морското пространство с територии на други държави и възможните проблеми с използването на ресурсите на морето от екипа на МППРБ се разглеждат от екипа по ЕО и се формира становище по трансгранично въздействие върху територията на други държави. То следва да отговаря на процедурите за трансгранично въздействие.
10. Консултациите по работни групи на двата екипа се провеждат ежемесечно, а при възникване на проблеми и на по-малки интервали

11. Работните срещи на двата екипа се провеждат при готовност на основни части на съдържанието на МППРБ и ЕО и имат за цел да съгласуват детайли, свързани с подробностите на предвижданията в МППРБ, за да бъдат адекватно отразени в ЕО.
12. Окончателните варианти на ОС и ЕО се предават на екипа на МППРБ. При наличие на въпроси, възражения и мнения се провежда работна среща на двата екипа и Възложителя. По преценка на екипа за ЕО в окончателния вариант се нанасят корекции и той се предава на възложителя МРРБ за придвижване по процедурата за ОС и ЕО.
13. Представителите на двата екипа – по МППРБ и по ЕО и ОС, подготвят подходящи презентационни и информационни материали за публичните консултации и присъстват на всички срещи, обществени обсъждания и експертни съвети.
14. При съвместяването на работата на двата екипа по ЕО и МППРБ още в началото е заложена постоянна връзка между експертите, пълна и своевременно информация по всички проблеми, взаимно подпомагане за постигане на общата цел МППРБ да отговаря на екологични, икономически и социални приоритети при използване на морското пространство на Р. България и неговото опазване при спазване на българското и европейското законодателство.

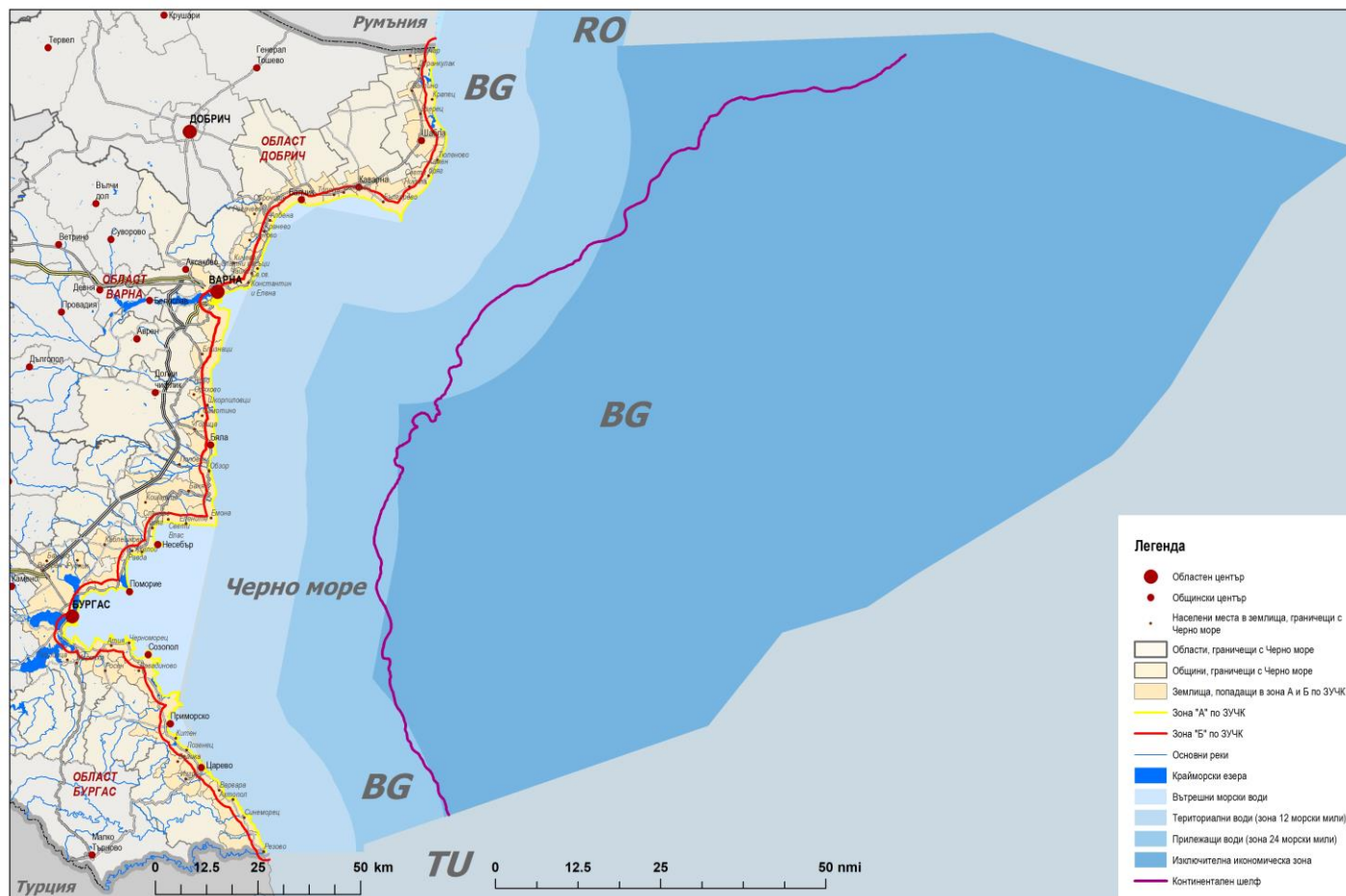
Съвместяване на процеса на планиране на МППРБ с процедурните етапи на ЕО.
Схема за провеждане на консултации

Таблица 1

Консултации. Етапи по процедурите по МППРБ	Консултации. Етапи по процедурата за ЕО	Бележки
1	2	3
Встъпителна среща		Провеждане на първа встъпителна среща на двата екипа
Изготвяне на Уведомление по Приложение № 3 на Наредбата за ЕО		Получено писмо от МОСВ № ЕО-6/10.04.2020 г. за задължителна ЕО
Консултации относно необходимата информация от МППРБ, ГИС схеми, карти, необходими за ЕО		Представено исканата информация на екипа за ЕО
Консултации относно анализи и оценка на състоянието на морското пространство, природните дадености, природозащитните цели, взаимодействието суша-море. Провеждане на тематични кръгли маси, фокус групи, анкети, он-лайн консултации.	Консултации по изготвяне на Задание за обхват и съдържание на ЕО на МППРБ – официални писма с информация за МППРБ и ЕО и приложения (от ГИС схеми, карти) по списък на идентифицираните групи за консултации	Представяне на първа част на МППРБ на екипа за ЕО
Консултации и разработване на краткосрочни и дългосрочни прогнози / сценарии за използване и	Разработване на Задание за обхват и съдържание на ЕО на МППРБ. Консултации с Възложителя и	Предаване на втора част от МППРБ на екипа за ЕО

Консултации. Етапи по процедурите по МППРБ	Консултации. Етапи по процедурата за ЕО	Бележки
1	2	3
устройство на българското черноморско пространство.	екипа по МППРБ по изготвяне на Задание за обхват и съдържание. Предаване на Заданието на Възложителя и консултации с МОСВ, МЗ и други институции по Заданието. Консултации с компетентния орган МОСВ относно необходимостта от оценка за съвместимост с предмета и целите на защитените зони.	
Сценарии, въздействия, визия, стратегически цели на МППРБ. Предпочитан сценария. Консултации със заинтересованите страни, експертни групи извън екипа на МППРБ по избор на най-приемлив сценарий / алтернатива. Програма от мерки	Разработване на ДЕО. Консултации с екипа на МППРБ и Възложителя относно предлаганите сценарии. Оценка на сценариите с оглед екологичните приоритети. Нулев сценарий/алтернатива без прилагане на МППРБ. Консултации с екипа по МППРБ и Възложителя по програмата от мерки при планиране и прилагане на МППРБ.	Консултации по работни тгруппи и на двата екипа за избор на най-приемливата алтернатива, включително нулева. Включване на програма от мерки от ЕО при планиране в МППРБ.
Консултации по МППРБ – готовност на отделните раздели	Консултиране на ДЕО с Възложителя и други заинтересовани страни. Консултиране на ДОСВ с МОСВ след представяне от Възложителя.	
Отразяване на получени предложения от консултациите	Окончателно оформяне на ДЕО и приложенията към него (ДОСВ, справка за проведени консултации, нетехническо резюме, списък и декларации на експертите изготвили ДЕО и ДОСВ и др.)	
	Представяне на ДЕО с приложенията към него на Възложителя и чрез него на компетентния орган МОСВ за следване на последващите процедури по ЕО.	
Финализиране на МППРБ и представяне на Възложителя за приемането му от МС.		

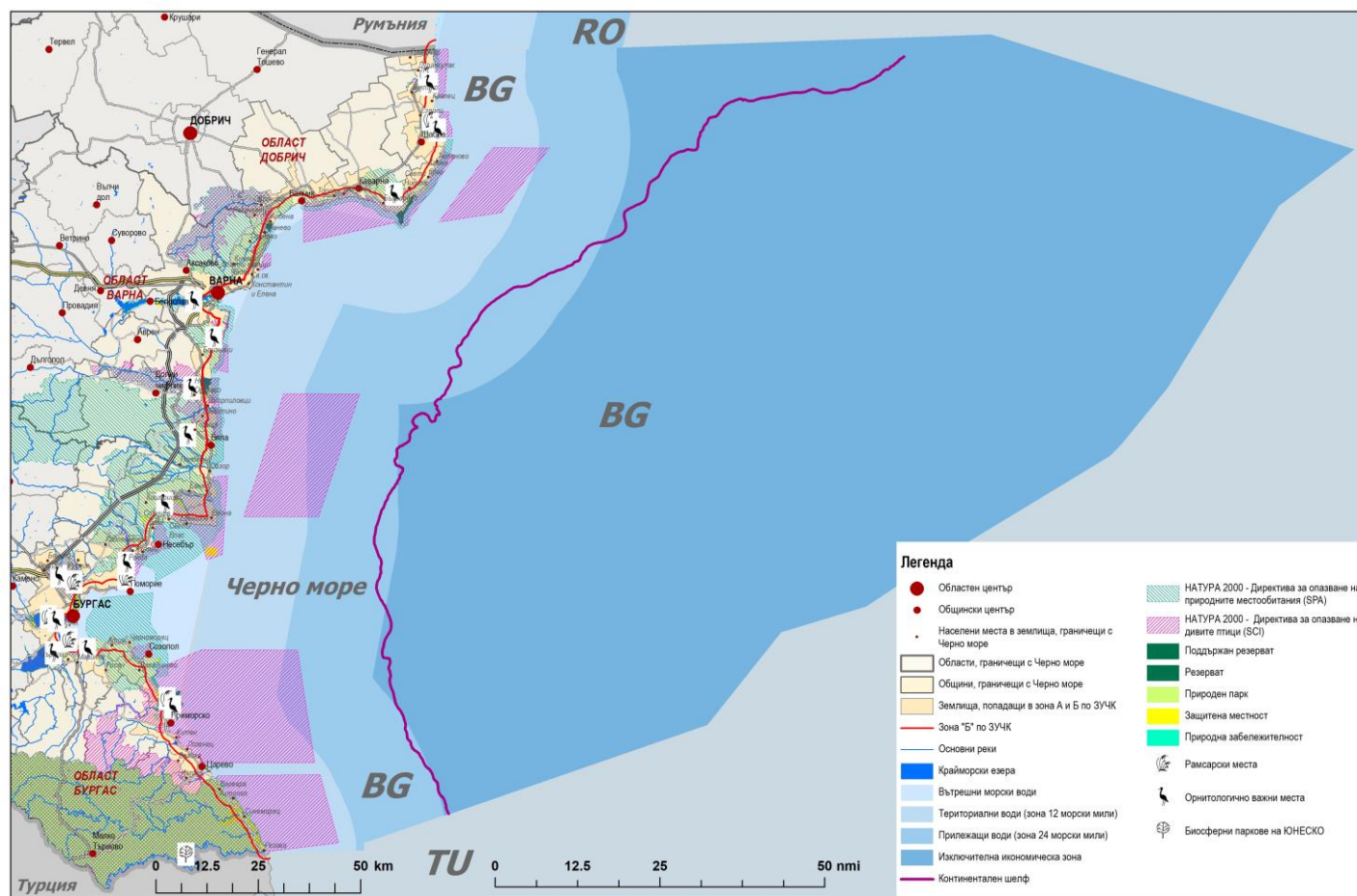
ПРИЛОЖЕНИЕ IV

Морски пространствен план на Република България 2021 - 2035 г.
Зониране на крайбрежната зона съгласно ЗУЧК и акваторията съгласно ЗМПВВПРБ

Източник: Marine Regions, НЦТР

ПРИЛОЖЕНИЕ V

Морски пространствен план на Република България 2021 - 2035 г.
Биоразнообразие и НЕМ, включително в крайбрежната зона

Източник: МОСВ, ЕЕА, НЦТР